

Uvodnik

Andrej Bratuž

Evropska pričakovanja

Za vse, ki verjamejo v evropsko združevanje in ki zagovarjajo Evropsko unijo, je bil 29. oktober 2004 velik dan. Vseh njenih 25 članic je namreč podpisalo svojo ustavo, oziroma zaenkrat samo ustavno pogodbo, za ratifikacijo ustave pa imajo čas še dve leti. Slovesnost je potekala v Rimu, kjer je leta 1957 šest ustanovnih članic podpisalo t.i. rimsko pogodbo, s katero se je prvotna evropska zveza ustanovila. Verjetno ni naključje, da je bila sedanja slovesnost v isti veliki dvorani na obnovljenem Kapitolu, to je na sedežu rimske občine, prav tam, kjer so sredi preteklega stoletja zasedali "očetje" Evropske unije. Zaradi varnosti je bilo mestno središče zaščiteno, prav tako obe letališči. Televizija je zgodovinski dogodek posredovala javnosti v neposrednem prenosu, prej in potem pa je o njem obširno poročalo tudi časopisje. Blestečih rimskih slovesnosti se je udeležilo nekaj predsednikov včlanjenih držav ter vsi vladni predsedniki in zunanji ministri. Za Slovenijo sta pogodbo podpisala premier Anton Rop in zunanji minister Ivo Vajgl, kot član predsedstva evropske konvencije pa je bil prisoten tudi Lojze Peterle.

Po končanem zasedanju na Kapitolu je predsednik republike Carlo Azeglio Ciampi udeležence povabil na Kvirinal, kjer so nazdravili evropski ustavi in kjer jih je čakalo slovesno kosilo. V svojem pozdravu je Ciampi poudaril, da podpis ustavne pogodbe pomeni edinstven dogodek na naši celini, ker ustvarjamo pogoje za mir in svobodo. Nekateri so se spraševali, kako da se ob tej priložnosti niso pojavili in protestirali no-globalisti. Tokrat res ni bilo množičnih protestov, po nekaterih rimskih trgih in ulicah pa so vendarle manifestirale posamezne skupine in protestirale, ker evropska ustava ne priznava krščanskih korenin. Tudi v našem listu smo se zavzemali za omembo krščanskih korenin, zdaj pa, ko do tega ni prišlo, se je s tem dejstvom treba sprijazniti. Pri tem se nam zdijo modre besede papeža Janeza Pavla II., ki sicer vztraja v prepričanju, da bi moralo biti v tem tako pomembnem besedilu vseeno omenjeno. O tem je spregovoril v nedeljo ob molitvi angelovega čiščenja na Trgu sv. Petra pred običajno veliko množico. Njegov ton pa je bil tokrat zmernejši. Sveti oče ni samo protestiral, ampak tudi predlagal. Rekel je, da je kljub omenjeni pomanjkljivosti v vsem delovanju treba upoštevati krščanske korenine kot duhovno dediščino za bodoči razvoj Unije. Tak razvoj bo cerkev še naprej odobraval, kristjani sami pa bodo v skupnih evropskih institucijah delovali v evangeljskem duhu, kar je lahko jamstvo za mir in sodelovanje vseh. Premišljene in umirjene papeževe besede so izzvenele kot vabilo vsem dobromislečim, naj se ravnajo po krščanskih načelih. Prepričani smo, da bo velika Evropa tako močnejša in jasneje usmerjena v medsebojno spoštovanje, v upoštevanje socialnega reda, nacionalnih pravic in skupnega ekonomskega razvoja. Skupni evropski dom bo tako tudi v bodoče resničen odraz nove stvarnosti. Samo tako zgrajena Evropska unija lahko upa v boljše čase napredka in miru.

Foto DP

Bo Berlusconi kljub križem in težavam v rimski vladi ostal v sedlu do konca mandata?

Predsednik rimske vlade Silvio Berlusconi si je mesece in mesece odločno prizadeval, da bi slovesnost podpisa nove evropske ustave potekala v Rimu, od česar si je poleg osebne slave obetal tudi marsikatero otipljivo politično korist za svojo, v zadnjih mesecih precej majavo vladno koalicijo. Nova evropska ustava je končno sicer bila podpisana v italijanski prestolnici, vendar vse ni poteklo tako, kot si je bil želel italijanski ministrski predsednik. Ozračje je skazil predvsem primer italijanskega evropskega komisarja Rocca Buttiglioneja, čigar imenovanje je naletelo na odločen odpor precejšnjega števila evropskih poslancev, zlasti iz vrst socialdemokratske poslanske skupine in liberaldemokratske skupine. Predsednik evropske komisije Portugalec Barroso je naposled predlagal, naj se glasovanje o imenovanju celotne komisije odloži vsaj za mesec dni, kar je parlament sprejel s ploskanjem. Buttiglione je nekaj dni

zatem sam odstopil, tako da bo Italija morala imenovati novega kandidata za evropskega komisarja in se v tej zvezi že omenja predvsem zunanji minister Franco Frattini. Do imenovanja in potrditve nove evropske komisije ostaja na svojem mestu stara komisija, ki ji predseduje prof. Romano Prodi. Slednji je bil, kot znano, na tem da v svoji domovini tudi uradno postane politični tekmeč Silvia Berlusconija. Svoj povratek v italijansko politično arena je Prodi torej le odložil za nekaj tednov.

Nobena skrivnost ni, da v Domu svoboščin, italijanski vladajoči koaliciji, v zadnjih časih hudo škriplje. Glavni vzrok so notranji spori, ki so se hudo zaostri predvsem prejšnji mesec, ko je Dom svoboščin doživel pravi politični brodolom na poslanskih nadomestnih volitvah v sedmih volilnih okrožjih širom po državi. Od sedmih razpoložljivih poslanskih mest ni pripadlo sedanji vladajoči koaliciji niti eno! Za Dom svoboščin se torej nezadržno nadaljuje negativni volilni trend, kar upravičeno vzbuja tem večjo zaskrbljenost, ker so deželne volitve tako rekoč pred vrati, sredi leta 2006 pa bodo državnozbornske volitve. Kot kažejo dosedanje volilni izidi, stranke levosredinske opozicije sicer ne pridobivajo kdo ve koliko novih glasov, res pa je, da Dom svoboščin stalno in redno izgublja svoje nekdanje volivke in volivce. Tako soglasno ugotavljajo izvedenci.

Nič čudnega zato ni, če se je naposled oglašil v milanskem dnevniku Corriere della sera podpredsednik vlade Gianfranco Fini, ki je

tudi voditelj Nacionalnega zavezništva (AN), in odločno zahteval, naj se osrednja vlada predstavi italijanski javnosti z novim programom in z novimi obrazi v njeni sestavi ter zlasti naj ne napoveduje zmanjšanja davčnih dajatev, ker za takšen ukrep kratko malo ni stvarnih pogojev. Fini pa je pojasnil, da vodilna vloga Silvia Berlusconija nikakor ni pod vprašajem.

Neka oblika davčne reforme je sicer še vedno aktualna, saj parlament še ni odobril finančnega zakona za leto 2005, Berlusconi pa še vedno vztraja, naj se ohranijo le tri stopnje obdavčevanja osebnih dohodkov (22, 33 in 39%), pri čemer pa se še vedno načelno zavzema, da bi se najbogatejšim državljanom zmanjšali davki, kar je naravnost razkačilo sam vrh Nacionalnega zavezništva. Tako se je zgodilo, da je Finijev glasnik Landolfi izjavil predstavnikom tiska, kako so v stranki izračunali, da bi davkoplačevalec Silvio Berlusconi v tem primeru letno prihranil pri davkih nič manj kot 760.154 evrov! Kot smo lahko brali v tržaškem italijanskem dnevniku z dne 31. oktobra, je vsota 760.154 evrov za Silvia Berlusconija le "kaplja v morju, kajti državljani Berlusconi ne plačujejo ne 45% davka na osebne dohodke ne 39%, kot si močno želi za vse visoke dohodke, temveč le 12,5%, kajti velika večina njegovih dohodkov prihaja od dividendov". Kako pa je prizadeti na ta izvajanja reagiral? Dejal je: kako meni, da "ni nekaj nečastnega, če nekdo toliko zasluži".

/ stran 2
Drago Legiša

Gonars

Predsednik
Državnega zbora
RS France Cukjati
se je poklonil
žrtvam
fašističnega
terorja

3

Duhovnost

Pater Marijan Šef
o sebi, svojem
delu, današnjem
človeku in
velikem pomenu
odpuščanja

5

Razstava

Bogomila Doljak
se v goriški
galeriji Ars
predstavlja
s svojimi
najnovejšimi deli
v lesu in kamnu

8

Rešitev tržaškega vprašanja

Ob 50-letnici vrnitve Italije v Trst

Proslavljanje 50-letnice vrnitve Italije v Trst je v glavnem za nami. Mnogi ocenjujejo potek in vsebino proslavljanja. Glavni pobudniki in organizatorji hvalijo same sebe, oglašajo pa se tudi kritični glasovi, ki pri tem ugotavljajo pomanjkanje jasnega sporočila zlasti mlajšim rodovom glede bodočega razvoja mesta v luči nove geopolitične stvarnosti, ki je nastala po zadnji širitvi Evropske unije. S tega vidika so proslave izpadle, kot da bi bile same sebi namen in zaslug organizatorjev. In vendar je bila rešitev "tržaškega vprašanja" pred 50 leti dolgoročno politična poteza ne samo za naše ožje območje, temveč za varnost in pomirjenje duhov v mnogo širšem obsegu.

Zato menimo, da bodo bralce zanimala nekatere okoliščine in podrobnosti v zvezi z reševanjem zadevnega vprašanja, ki se jih starejši ljudje verjetno še spominjajo. Kot je znano, je pariška mirovna pogodba iz leta 1947 med drugim določila novo razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. V tem okviru je predvidevala ustanovitev Svo-

bodnega tržaškega ozemlja (STO), ki naj bi zaobjemalo Trst z okolico ter obalni pas Istre od Ankarana do reke Mirne, ali z drugimi besedami povedano, t.i. cono A pod začasno anglo-ameriško upravo, in cono B pod začasno jugoslovansko upravo. Ker se velesile niso mogle sporazumeti o imenovanju guvernerja STO-ja, so začele razmišljati, kako bi STO odpravile. Ob prvih demokratičnih volitvah leta 1948 je italijanska diplomacija izsilila izjavo ZDA, Velike Britanije in Francije, naj bi se področji cono A in cono B vrnila pod Italijo. S to izjavo so omenjene velesile hotele podpreti vladne stranke in prepričati prevlado komunistično-socialističnega bloka. Na to tristransko izjavo se je potem Italija stalno sklicevala, odločno pa jo je za-

vračala Jugoslavija.

Kmalu zatem (junija 1848) je javno izbruhnil spor med Titom in Stalinom, ki je imel za posledico, da so zahodni zavezniki začeli spreminjati odnos do Jugoslavije, kar se je moralo nujno odražati tudi v zvezi s tržaškim vprašanjem. 8. oktobra 1953 Velika Britanija in Amerika objavita dvostransko izjavo, da nameravata ukiniti vojaško upravo v cono A in to področje prepustiti italijanski upravi. Jugoslavija je odločno nastopila proti tej nameri

stu in o recipročnem statutu za zaščito manjšin. Ta dogovor so nato predložili Italiji, ki je odločno nasprotovala popravku meje med cono A in cono B. Da bi se ta zastoj premostil, je ameriški predsednik Eisenhower sredi septembra poslal v Beograd podtajnika v ameriškem zunanjem ministrstvu Murphyja, ki je po razgovorih z najvišjimi diplomati in samim predsednikom Titom dosegel kompromisno rešitev glede popravka meje, ki je bila nato predložena Italiji. Predvidevala je dve alternativni inačici: po prvi naj bi Jugoslavija pristala na pomaknitev razmejitvene črte za sto metrov od one, dogovorjene v Londonu, po drugi pa bi se mejna črta pomaknila do Lazareta, v zameno pa naj bi se Italija odpovedala popravku meje v kraškem delu cone B (ozek ozemeljski pas od Peska do Socerba nad Dolino). Italija je pristala na prvo rešitev. S tem je odpadla zadnja ovira za podpis Londonske spomenice o soglasiu, do katerega je prišlo 5. oktobra 1954. 26. oktobra istega leta je prišlo do njene uveljavitve.

K premostitvi zadnjega zastojanja v pogajanjih je prispevalo tudi ameriško zagotovilo o gospodarski pomoči Jugoslaviji, v okviru katere je bila tudi dodelitev štiristo tisoč ton pšenice.

Alojz Tul

Deželni svetovalec Mirko Spazzapan o gradbenih odpadkih

Pri razpravi o gradbenih odpadkih, o zakonu katerih je bil govor prejšnji teden v deželnem parlamentu, je sodeloval tudi svetovalec Slovenske skupnosti dr. Mirko Spazzapan. Kot sopodpisnik zakona je menil, da ni nobenega dvoma, da smo in ostanemo v naši deželi odločni nasprotniki vsakega gradbenega odpusta, ki zadeva goljufive in dobičkonosne prevare, predvsem pa tiste, ki se tičejo ogroženosti okolja ali povzročanja krivic drugim občanom. Smisel zakona pa je v tem, da občani Furlanije-Juljske krajine lahko uzakonijo manjše ter za ostale deželne prebivalce neznačne in nepomembne izboljšave lastnih bivališč v obliki sanacije garaž, manjših pritliklin in notranjih preureditev, ki bi sicer ostale skrite in neprijavljene.

Dolžnost deželnega zakonodajalca je - po Spazzapanovem mnenju - tudi ta, da prisloži na pomoč vsakdanjim problemom prebivalcev, ki pri gradnji hiše ali stanovanja ali pa pri vsakdanjem življenju spoznajo, da je prvotni načrt nepopoln, in si pomagajo s tem, da pokrijejo ali zaprejo teraso, zgradijo drvarnico, postavijo lopico ali preuredijo notranjost lastnih bivališč za potrebe lastne družine. To so manjše in za skupnost nepomembne pregrehe, lahko pa bistveno vplivajo na boljšo kakovost življenja posameznika.

Spazzapan zato upa, da bo zakon o manjših gradbenih odpadkih v naši deželi eden od tistih ukrepov, zaradi katerih bomo končno ustregli potrebam občanov.

Senator Budin pisal pismo predsedniku Ciampiju V ospredju slovensko vprašanje

Dobrodošlice, pisma, izjave... so priložnost, da nekomu ob posebnih dogodkih povemo - s primernimi poudarki -, kaj nas posebno žuli, s čim nismo zadovoljni, kaj bi si najbolj želeli, ali pa tudi, da preprosto javno izrečemo zadovoljstvo za neko stanje.

Tako pismo je prejšnji teden

Miloš Budin

pisal senator Miloš Budin predsedniku republike Ciampiju pred njegovim obiskom v Trstu. Prav in lepo, da se je senator odločil za tako gesto, ker je s tem postavil v ospredje - mimo vsega drugega, o čemer se govori ob 50-letnici povratka Italije v Trst - tudi problematiko slovenske manjšine. Sen. Budin uvodoma ugo-

taavlja, da Trst proslavlja prihod drugačne Italije od tiste, ki je v času med dvema vojnama skušala počistiti tako s Slovenci in Hrvati kot tudi z Judi. Budin obračuna s fašizmom, ki naj bi bil odgovoren za vse, kar se je hudega zgodilo pri nas pred vojno, med njo in po njej, kar vedno da drži le do neke mere, ker so vojna maščevanja bila res posledica fašističnega nasilja, a so vendarle zanja odgovorni neposredni storilci, ki jih nima smisla navajati. Povojni pretresi, še piše Miloš Budin, so prinesli tudi razkosanje stare Juljske krajine, kar lahko samo pozdravimo, saj je Sloveniji vrnila več kot četrtno njene teritorije. Slovenski senator še obžaluje vse nasilje in napetosti, ki so se dogajali že po vojni, kot bi šlo zgolj za obračunavanje med dvema nacionalizmom, medtem ko mi vsi dobro vemo, da je levica skušala tu uveljaviti predvsem svojo totalitarno ideologijo ne glede na nacionalnost. Objektivno je, da je treba v tem smislu vsaj deloma razložiti tudi množični odhod ezulov iz

Istre, ki niso bežali samo pred Jugoslavijo, pač pa tudi in morda predvsem zaradi komunizma. Budinovo pismo Ciampiju ugotavlja nadalje, da smo se v teh 50 letih navadili demokracije in prišli do spoznanja, da samo v demokraciji lahko resnično odpravimo konflikte in uresničimo pravo sožitje. Dodati bi veljalo, da pot do demokracije ni vedno

Carlo Azeglio Ciampi

lahka. Kot dokazujejo tudi drugi primeri nepopolne demokracije na zahodu, ni vedno res, da demokracije avtomatično uresničujejo pogoje za sožitje. Italija ni nobena izjema in se res ne more postavljati kot vzor za reševanje etnično-jezikovno-manjšinskih konfliktov. Poudarjati to na račun Rima bi morda zares izzvenelo premalo vladno za dobrodošlico Predsedniku, vendar pa v celoti obiti vprašanje našega preživetja v državi Italiji pomeni se vdati v usodo (ali v milost in nemilost Rima) ali pa biti mazohist.

S I. strani Križi in težave...

Kot beremo v italijanskem tisku, naj bi v sestavi italijanske vlade nastale naslednje spremembe: Frattini bi postal evropski komisar, na njegovo mesto pa bi bil imenovan

Gianfranco Fini (AN), podpredsednik vlade pa bi namesto Finija postal Marco Follini (UDC). Kot vidimo, bi v tem primeru ostala pred vrati Severna liga, ki naj bi se baje zadovoljila z ukrepi v prid federalni ureditvi države. Vse pa kaže, da to ne drži, saj je Liga v zadnjih dneh javno opozorila svoje partnerje v vladni koaliciji, naj ne sklepajo o novi sestavi vlade brez njenega sodelovanja. Zdi se, da tudi Buttiglione, ki poli-

tično pripada UDC, ne namerava "požreti" debakla, ki ga je doživel v evropskem parlamentu. Svoji politični skupini baje še najbolj zameri, da ga je dejansko pustila na cedilu. Ko so ga namreč na tiskovni konferenci vprašali, ali ga je njegova stranka podpirala, kratkoma ni odgovoril. Zanimivo pa je, da se je zahvalil Silviu Berlusconiju, kar bi utegnilo pomeniti, da so se skrhali njegovi odnosi s stranko, ki ji pripada.

Povejmo na glas

Quo vadis, Amerika?

Ni treba posebnega zgodovinskega znanja za ugotovitev, da so najmočnejše države v največji meri odločilne za usodo sveta ali vsaj posameznih celin. Odločilne v miru in v vojni. In kadar se ta ali ona tovrstna država zaradi teh ali onih razlogov prične posluževati vojaške sile, se lahko upravičeno zamislimo. Kakšne bodo posledice in kaj vse nam bodo prinesle?

V mislih imamo seveda Združene države Amerike, ki izbirajo novega predsednika. V mislih imamo to velikansko silo, ki je toliko dala človeštvu. Je na čelu ekonomske moči, je na čelu drzne umetnosti, ki je sposobna brez strahu odkrivati tudi zakrite vzgibe v človeku, je na čelu demokracije kot tiste družbene ureditve, ki v doslej največji znani meri omogoča svobodo misli in posameznika, je pa tudi na čelu tiste moči, za katero bi najraje, da sploh ne bi obstajala: Združene države Amerike so nesporno prva vojaška sila sveta, o tem ne dvomi nihče.

George Bush ali John Kerry? John Kerry ali ponovno George Bush? Predvsem pa, kako bo ne samo na izvolitev, ampak tudi na nadaljnji potek svetovnih dogodkov vplivala Amerika kot takšna, Amerika kot javno mnenje, Amerika kot Američani. Po že opravljenih vojaških posegih je jasno, da sta pred Ameriko in celotnim svetom natančno dve možnosti. Prihodnost torej ni tako zelo zapletena, saj bo: ali nadaljevanje sedanje vojaške globalizacije ali mirno in seveda težavno vzpostavljanje dialoga z nerazvitim svetom. Po padcu berlinskega zidu so bili za-

gotovo dani vsi pogoji za nekonfliktno urejanje sveta, ki bi seveda moralo solidarnostno zmanjševati razlike med bogatimi in revnimi - toda to se ni zgodilo. Namesto tega smo se tako rekoč čez noč znašli na pričetku vojaške globalizacije, za katero so se odločile prav Združene države Amerike.

Kam torej greš, Amerika, kam si se obrnila in kam se obračaš? Se boš umirila, boš pozabila na ponižanje, ki si ga doživela s sesutjem nebotičnikov v New Yorku, ali pa boš v zameno terjala visoko plačilo? Kako visoko? In kar je še bolj bistveno: se boš zamislila ob dejstvu, da je od tvojih odločitev odvisna usoda sveta, ali pa boš izhajala le iz svojih presoj, kot da je vseeno, kaj lahko pomenijo za druge? George Bush ali John Kerry? Izvedenci opozarjajo, naj se ne vdajamo iluzijam, saj bo tudi v primeru Kerryjeve izvolitve vse ostalo bolj ali manj pri starem. Morda res, toda istočasno je otipljivo jasno, da bi bil predsednik z imenom John Kerry neprimerno dovzetenjši za globlji premislek o sedanjem poteku dogodkov in to bi nemara že zadostovalo, da bi se Združene države Amerike, in z njimi svet v celoti, vendar odločili za tisto enkratno odresilno pustolovščino, ki se ji prvi odpoved uporabi sile. Nekega dne se bomo kot človeštvo uporabi sile pač morali odpovedati, sicer se bodo naše vrednote še naprej razkrajale v votlo in mrtvo besedo.

Kam torej greš, Amerika? To se danes sprašuje ves svet, saj je od Amerike v tem trenutku odvisno skoraj vse, če že ne res prav vse.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioritarna pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 2. novembra, ob 14. uri.

Na svečanosti tudi predsednik Državnega zbora RS France Cukjati

Poklon žrtvam fašističnega terorja v Gonarsu

Foto DP

Gonars, 31. oktobra

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice se že vrsto let ob prazniku Vseh svetih spominja vojnih žrtev in se poklanja njihovemu spominu s slovesnostjo pri spomeniku v Gonarsu. Letos so njeni predstavniki skupno z zastopnikom Sveta slovenskih organizacij obiskali omenjeno obeležje in položili dva venca. Pevska skupina Akord je pod vodstvom Mirka Spazzapana obogatila svečani trenutek s slovensko pesmijo, nekaj priložnostnih misli sta izrekla predsednik SSO za Goriško Janez Povše in predsednica ZSKP Franka Padovan.

Gonars, 1. novembra

V furlanski vasi Gonars, kjer je med letoma 1941 in 1943 v fašističnem taborišču umrlo več kot petsto slovenskih in hrvaških ljudi, je bila na Vseh svetih dan slovesnost, na kateri je spregovoril tudi predsednik Državnega zbora RS France Cukjati, ki ga je po slovesnosti neformalno sprejel tudi predsednik Deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Alessandro Tesini, na svečanosti pa je bilo prisotnih tudi več slovenskih županov in drugih delegacij, ki so pred spomenikom žrtvam ob kostnici po-

ložile vence.

Župan iz Gonarsa Ivan Cignola je številne prisotne, ki so se prišli iz Hrvaške, iz Slovenije, iz zamejstva in seveda tudi iz Furlanije-Juljske krajine poklonit spominu na žrtve fašističnega taborišča, v italijanskem in slovenskem jeziku pozdravil in izpostavil predvsem pomen takih spominskih in

namenom, "da bi se prihodnji rodovi spominjali in ne pozabili, kaj se lahko zgodi, ko človek ni več človek. Ko se izgubi zgodovinski spomin na nečastna in grozljiva dejanja, je konec vsega, prav zato ne smemo pozabiti!" Predsednik deželnega sveta F-Jk Alessandro Tesini je pred spomenikom žrtvam fašistič-

spravnih dejanj v današnji Italiji, ki nima zgodovinskega spomina. Prav tako je dejal, da si občina iz Gonarsa prizadeva, da bi s pobrateno občino Vrhniko v kratkem na mestu, kjer je nekoč stalo taborišče, uredila spominski park, in to z

negativno taborišča v Gonarsu izpostavil predvsem pomen zgodovinskega spomina na nečastna dejanja, "katerih se mora Italija sramovati, vsi mi pa, ki si sicer nimamo objektivne odgovornosti za ta grozljiva dejanja, moramo ohraniti spomin na

trpljenje žrtev in njihovih svojcev, spomin pa mora postati obveza, da se kaj podobnega nikoli več ne pripeti v novi Evropi, v katero je pred kratkim vstopila Slovenija." V imenu republike Hrvaške, ki jo je zastopal konzul RH iz Trsta Miran Ilič, je spregovoril nekdanji taboriščnik iz Gonarsa, ki si je zaželel, da bi bilo mladim v novi Evropi prihranjeno trpljenje, ki ga je bil sam prestal, in tudi on je naglasil pomen ohranjanja spomina na nedolžne žrtve črnega fašizma.

Predsednik DZ RS France Cukjati, ki sta ga v Gonarsu spremljala generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj in konzul RS v Trstu Zorko Pelikan, se je v svojem govoru spomnil na trpljenje slovenskih ljudi, ki so bili odpeljani v Gonars, nekateri se iz taborišča niso vrnili. "Prejšnje stoletje je Evropo žalostno zaznamovalo. Fašizem, nacizem in komunizem so povzročili gorje, ki ga nikoli ne bomo mogli ne razumeti ne pozabiti."

A predsednik Cukjati je tudi dejal, da so isti narodi, ki so se med seboj ubijali in sovražili, zmogli še nekaj: "Zmogli so priznanje in obsodbo teh zablod in zločinov. Priznanje pa nosi v sebi že kesanje. Kesanje pa na drugi strani izvabi odpuščanje. Odpuščanje pa je že sklenitev novega prijateljstva."

Izrazil je prepričanje, da iz nove Evrope združevanja narodov ni poti nazaj, "nazaj v črne epizode prejšnjega stoletja." "Naj bo tudi današnji poklon človeškemu trpljenju, ki ne pozna meja, v spomin in opomin, da si nikoli nobena ideologija ne sme prisvojiti oblast nad življenjem in smrtjo!" je še dejal predsednik Cukjati, ki je ob zaključku svojega nagovora ponovno izpostavil pomembnost odpuščanja, kesanja in sprave, ki so pogoj za nova prijateljstva v Združeni Evropi.

V Gonarsu sta položili venec ob kostnici tudi delegaciji Slovenske kulturno gospodarske zveze in stranke Slovenska skupnost, prvo je vodil njen predsednik Rudi Pavšič, medtem ko sta venec v imenu Slovenske skupnosti položila dr. Damijan Terpin in dr. Bernard Spazzapan.

Ob 1. novembru na Goriškem

Venci in hvaležne besede v spomin

Gorica, 1. novembra

Ob dnevu Vseh svetih oz. dan prej je bila po vseh pokopališčih in ob spomenikih na Goriškem cela vrsta občutenih svečanosti, kjer so z blagoslovom grobov sodelovali župniki, z molitvijo verniki, z vencami, nagovori in petjem pa razne organizacije in ustanove. Na goriškem pokopališču je bil

zgodovine in se zato danes pred njo odpirajo nove perspektive razvoja. Z vstopom Slovenije v EU je postala simbol miru, sožitja, sodelovanja in bratstva; to želijo javni upravitelji vztrajno uresničevati. V imenu SKGZ je pozdravil Igor Pahor.

Pred spomenikom padlim borcem se je predsednik DZ Cukjati poklonil vsem Sloven-

Foto DPD

v ponedeljek tudi visok gost iz Ljubljane, in sicer novi predsednik državnega zbora France Cukjati, ki je prišel, da bi se javno poklonil vsem, ki so se v naši polpretekli zgodovini na zahodni meji slovenstva uprli totalitarnim režimom. Uglednega gosta sta pri polaganju vencev spremljala generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj in konzul Zorko Pelikan; prisotni so bili tudi zastopniki občine Nova Gorica, občinski odbornik Damijan Terpin, predstavniki Sveta slovenskih organizacij in Slovenske kulturno gospodarske zveze, borčevskih in drugih organizacij. Pri grobnici padlih v odporništvu je Mario Merni podčrtal pomembnost odporništvu, ki nas tudi danes poziva, naj se upiramo krivicam. Terpin je poudaril, da je Gorica v svoji tisočletni zgodovini le doživela dramatične trenutke, je pa zgledna učenka

cem in Italijanom, ki so se uprli fašizmu in nacizmu ter tako rešili čast naroda. "Podivjani ideologiji" sta si namreč vzeli pravico odločati o življenju in smrti tudi lastnega naroda. Zato se je globoko v njem rodil upor, in to povsod v Evropi, tudi v Sloveniji, kar dokazuje vitalnost našega naroda. Upor je bil lahko obojazen ali tih, vsekakor vztrajen in odločen. In prav ta upor totalitarnim režimom je združil Slovence in Italijane, je poudaril predsednik državnega zbora, ki pa je tudi opozoril, da moramo vedno ostajati čuječi, saj so "ideološke zablode" vedno znova možne. V imenu italijanskega partizanskega združenja je tradicionalno skupno počastitev grobov z velikim zanosom pohvalil tudi Silvino Poletto, ki je poudaril, da čaka Slovence in Italijane na naši zemlji zahtevna naloga: graditi Evropo ljudstev.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Harryju Potterju so zagnali strah v kosti. Menda...

To je moja zgodba. Zgodba o otroku, ki je zrasel v navadni družini s skrbnima staršema. Doma nismo bili bogati, a domači so mi vedno stali ob strani.

Medklic 1: Kolikokrat smo te besede že slišali? Samo s trdim delom in močno voljo sem lahko prehodil vso to pot in dosegel slavo. Brez težav pa ni šlo: bili so tudi težki trenutki, a uspelo mi jih je premagati.

Medklic 2: Kolikokrat? Na vsakem koraku, v vsaki reviji, pri vsakem časopisnem portretiranju... in seveda v vsaki samopredstavitvi, ki si jo v današnjih dneh privoščijo vsaka pop zvezda, komaj pokuka izza obojzora slave in uspeha. "Strokovno" tej zadevi pravimo avtobiografija. Gre torej za enega od žanrov, ki se v zadnjih letih širi... in širi... nebrzdano! Avtobiografski zapisi polnijo knjižne police... Harry Potter je dobil ustrezno konkurenco.

Na trgu tiskovin se morda bolje prodajajo samo še kalendarji prelestnih deklet, ki moški populaciji razkazujejo, kako dobrohotna je z njimi mati narava.

No, da se vrnem k avtobiografijam. Le kaj se je zgodilo, da so znane osebnosti in pop zvezdniki naenkrat začeli polniti strani s črnim? Jim je naenkrat nabrekli pisateljska žilica? Jih je zajela literarna mistična kriza?

Ja, morda že. Recimo: David Beckham. Pred meseci je izdal svojo avtobiografijo. Na platinici prednjači njegov portret: lasje povezani v čop, pogled uperjen naravnost v bralca, mali, svetlikajoči se uhan na desnem ušesu. Ob njegovi podobi kraljuje naslov "Both feet on the ground" (Na trdnih tleh, oz. dobesedno Z obema

nogama na tleh). Kaj bi lahko rekli? Že s platnice se izrisuje podoba tipičnega nogometaša, a ne? Nogometaša, ki je sicer nogometne zelenice zamenjal za modno pisto, a vendar, tudi na modni pisti vedno "na trdnih tleh". Marsikom se je že leta 1998 na SP v Franciji porodil dvom, da je angleški blondinec zamenjal nogomet za modne revije za spodnje perilo. Angleški rumeni tisk je namreč kar sredi svetovnega prvenstva na veliko objavljala pomembno novico, ki jim jo je zaupal sam Beckham: da namreč rad nosi spodnje perilo, na katerem so upodobljene Spice girls z njegovo soprogo Victoria na čelu. Ni kaj, fant je nedvomno "both feet on the ground".

Recimo, drugič: Britney Spears. Pop lolita bo verjetno v

kratkem izdala knjigo spominov "On my own" (Po moje). Kako, prosim??? Britney Spears bo izdala knjigo spominov? Ni kaj. Potem ko je Britney razkrla, da je začela razmišljati o novi vlogi mamice, se je zresnila, se odločila vse svoje najstniške vragolije zapisati v knjigo in s tem zapakirati in v nadstresje pospraviti svoj dosedanj stil življenja. Torej: ja, seveda, pri triindvajsetih bo Britney izdala knjigo spominov - "Eh, ko smo bili mi mladi...". Kaj bo šele izdala, ko bo stara kakih 60 ali 70? Bomo takrat na 5 ali 6 tisoč straneh dočakali enciklopedijo Treccani njenega življenja? Britney in David: samo dva primera nove vrste književnikov, pop pisateljev, povečevalcev svoje lastne podobe. Naj živijo pop avtobiografije! Na trdnih tleh! Harry Potter, a te je kaj strah?

Andrej Černic

Na dnu...

Pomembna navodila za duhovno življenje

Dragocena publikacija v pomoč za evharistično leto

Rimska kongregacija, ki se ukvarja z liturgiko in zakramenti, je pred nekaj dnevi izdala posebno brošuro, ki naj bi župnijam in pastoralnim delavcem nasploh pomagala pri pripravah na "leto milosti", kot je papež Janez Pavel II. pred nekaj dnevi imenoval evharistično leto, ki se je začelo v nedeljo, 17. oktobra, s slovesno evharistično daritvijo. Naslov dokumenta se glasi Evharistično leto - pripombe in predlogi in v bistvu odgovarja na navodila, ki jih je izpostavil sveti oče v svojem priložnostnem dokumentu z naslovom Mane nobiscum, Domine - Gospod, ostani z nami, z dne 7. oktobra, in s katerim je začrtal osnovne cilje evharističnega leta.

V priložniku rimske kongregacije je uvodoma izpostavljena misel, da je evharistija bistveni del krščanskega življenja. Sveta maša je namreč sinteza dejanja, s katerim Bog posvečuje ta svet po Kristusu, in tudi češčenja, ki ga ljudje izkazujejo Očetu. Iz tega sledi, da je potrebno na sveto obhajilo gledati ne le kot na trenutek češčenja, ampak ga sprejemati kot del nekega življenjskega načrta. Ne sme se zaključiti znotraj cerkvenih zidov, ampak terja, da se odraža v življenju vsakogar, ki se udeležuje svete evharistije. S tega vidika je torej tudi važno poznati in ovrednotiti bogoslužne priložnosti, v katere se vključuje.

Seveda je na prvem mestu nedeljska maša, ne gre pa pozabiti na obrede velikega četrtka in na velikonočno vigilijo. Posebno mesto ima seveda češčenje Najsvetejšega. Raznim oblikam češčenja je namenjeno poseb-

no poglavje. Tudi pri nas jih poznamo. Prejšnji teden je bilo v kriški župniji tako 24-urno češčenje, ki je mnogim udeležencem pomenilo globoko du-

hovno doživetje, vendar pa je lahko dragocena obogatitev, tudi če, ko gremo mimo domače cerkve ali ko se v tujem kraju znajdemo v znameniti katedrali ali v navadni podeželski cerkvi, kratko "obiščemo Jezusa", kot so nas učile naše matere in duhovniki. Saj je Njegova pričujočnost povsod ista! Glede ljudskih procesij priporoča kongregacija, naj bo zagotovlje-

no potrebno spoštovanje in dostojanstvo do Najsvetejšega. Kongregacija posameznim škofijskim konferencam tudi naroča, naj organizirajo evhari-

naj osebno vodijo svete obrede. Ob tem še priporočajo vrsto podob, ki naj bi jih izvedli na škofijski ravni, zlasti ko gre za mladinska srečanja ali za obravnavanje te teme v sredstvih javnega obveščanja. Vsekakor je jasno izpostavljeno, da morajo glavno vlogo odigrati posamezne župnije in v njih naj se glavna pozornost nameni skrbi za čim bolj doživeto nedeljsko mašo, s tem da se vključujejo v pripravo ministranti, liturgične skupine, bralci beril, cerkveni zbori in sploh vse občestvo, da lahko čim pristneje doživlja srečanje z Jezusom. Dokument priporoča duhovnikom redno obhajanje bolnikov in duhovno oskrbovanje tudi tistih vernikov, ki zaradi svojega posebnega položaja (so ločenci ali poročeni z ločencem) ne morejo prejeti svetega obhajila. Predvsem pa naj se spodbuja molitev, osebna ali občestvena.

V evharističnem letu naj bi posebno vlogo odigrale tudi božje poti oz. romanje v svete kraje, kajti te oblike duhovnosti tudi z ustreznim priporočanjem zakramenta sprave lahko romarje močno približajo globokemu doživljanju božjega in srečanju s Kristusom. Ob vsem tem naj ne bi zanemarili niti drugih, imenujemo jih kulturnih vidikov, ki jih lahko doživljamo ob ogledu cerkva in cerkvenih muzejev ali ko lahko prisluhnemo nabožnim pesmim in sporočilu mnogih besedil, ki nas nagovarjajo v globini. Ob tem naj bi skušali izpostaviti predvsem tiste vidike, ki govorijo o milostih, ki smo jih deležni po našem Gospodu Jezusu Kristusu.

in prazničnih nagovorov in je torej prvenstveno namenjena duhovnikom, ki se iz tedna v teden pripravljajo na nedeljsko pridigo. Gotovo pa ni samo za duhovnike, saj je knjiga, ki obsega 450 strani, izjemen priložnik za vsakega vernika, ki hoče Božjo besedo in sporočilo Svetega pisma poglobiti, globlje dojeti.

Direktor založbe Družina dr. Janez Gril je knjigi napisal uvod. V njem izvedemo, da je Pot, resnica in življenje zbirka nagovorov za vse nedelje in praznike v zaokroženem ciklusu let A, B in C. Obsega torej čez 210 nagovorov, v dodatku pa je še 10 priložnostnih nagovorov za posebne nedelje v letu, od ekumenske do zahvalne. Gre torej za razlago pomembnejših svetopisemskih odlomkov, ki omogoča človeku vpogled v krščansko verozanje. Morda pa dr. Gril najbolj zadene v polno, ko pravi, da je Zupetova knjiga "nekakšen vademekum prebujenega

Delo prof. Janeza Zupeta pri založbi Družina Vademekum prebujenega kristjana

Pot, resnica in življenje je naslov prijetno oblikovane knjige, na kateri je detajl čudovite upodobitve Križanega, ki je delo (olje na platno) znanega slikarja Kristofa Zupeta.

Novo knjižno delo prof. Janeza Zupeta je izšlo pri založbi Družina pred kratkim. V uvodu izvedemo, da je prof. Zupet prav te dni obhajal 60-letnico svojega bogatega življenja, za kar mu tudi mi, ki se trudimo pri Novem Glasu, iz srca iskreno čestitamo! Nova knjiga je zbirka nedeljskih

kristjana, pa tudi resnega iskalca resnice."

"Zbirka je sad mojega dolgoletnega poglobljanja v Sveto pismo, izkušenj, ki sem si jih nabral ob prevajanju svete knjige, in več kot 30-letne oznanjevalne prakse. Ne domišljam si, da sem se do vseh misli, idej in podatkov v tej knjigi dokopal sam; eno pa lahko rečem: da je vse šlo skozi mojo zavest, pamet in srce in tako postalo sestavni del moje 'karizme' oznanjevanja neizčrpnega Božjega zadoletja," je prof. Zupet zapisal v sprem-

nem pismu direktorju založbe. Dr. Gril je storil prav, ko je ta odloček iz avtorjevega pisma objavil, ker je v njem zajeto vse. Prav ta odlomek najlepše označuje prof. Zupeta, ki ga odlikuje mnogo stvari, a na prvem mestu prav njegova pregovorna skromnost.

V našem tedniku smo duhovnika, profesorja več jezikov, prevajalca Knjige vseh knjig, Sovretovega nagrajenca za izjemen prevod Pascalovih Misli, prevajalca filozofskih del, katerih avtorji so: T. de Chardin, Newman, Pascal, Buber, Kierkegaard, sv. Terezija Deteta Jezusa, Merton, Ch. de Foucauld, Gilson, Pieper, Tereza A-

Foto JMP

vilksa in še in še bi lahko naštevili, že predstavili, a je vseeno prav, če ob tem skromnem predstavitvenem zapisu dodamo, da prof. Zupet velja za enega temeljnih prevajalcev Svetega pisma v slovenski jezik, je torej eden tistih "srečnih garčev", kot jih je lepo označil pokojni prof. Otmar Črnilogar, s katerim sta bila tudi kolega in prijatelj, tako po duhovskem stanu kot tudi po tem, da sta trdo, a odlično učila in vzgajala generacije mladih kristjanov v Vipavi, vzgojila generacije duhovnikov in krščanskih izobražencev.

Prof. Zupet je napisal tudi veliko esejev in spremnih zapisov, pravzaprav knjig o Svetem pismu, ki ga dobro pozna, a vedno znova spoznava, ker ve, da se mora vedno znova učiti spoznavati Knjigo vseh knjig in duha evangelija.

Čestitamo avtorju, vam pa nasvet, da knjigo vzamete v roke!

Jurij Paljč

Papeževa molitev na dan Vseh svetih Za žrtve terorizma

Sveti oče Janez Pavel II. je ob prazniku Vseh svetih zmolil posebno molitev za vse žrtve terorizma in njihove družine, ob tem pa pozval k miru v svetu, so poročale tiskovne agencije.

"K Bogu povzdigujem posebno molitev za vse žrtve terorizma," je vzkliknil v molitvi. "Čutim se duhovno zelo tesno povezanega z njihovimi družinami in, medtem ko prosim

Gospoda, da lajša njihovo bolečino, ga prav tako rotim za mir v svetu!" je vzkliknil papež Janez Pavel II., preden je številnim prisotnim vernikom na Trgu sv. Petra podelil blagoslov.

Papež je prisotne vernike v svojem nagovoru še spomnil,

da je dan po Vseh svetih po cerkvenem koledarju posvečen spominu vseh vernih rajnih, ko se verniki spominjajo ljubljenih, ki so za vedno odšli v večnost.

Papež je bil v svojem govoru izjemno ganljiv predvsem zato, ker je zelo težko izgovarjal

besede, kar je posledica njegove hude Parkinsonove bolezni. Pa vendar se je morda tudi zato množica vernikov na njegove besede odzvala s toplim aplavzom, njegovemu nagovoru pa je sledila v zbrani tišini. Verniki in ljudje hočejo svetega očeta videti, ga slišati, ni torej res tisto, kar nekateri zatrjujejo, namreč to, da bi se zaradi starosti in bolezni moral umakniti!

MT

32. NAVADNA NEDELJA-ZAHVALNA

2 Mkb 7,1-2.9.14; Ps 17; 2 Tes 2,16-3,5; Lk 20,27-38

Bližamo se koncu cerkvenega leta: od njega nas ločita samo dve nedelji. Kot krona vsega bo slovesnost Kristusa Kralja. Na eni strani se ne moremo izogniti nekemu koncu vsega, smrti. Na drugi pa se nam verujočim odpira upanje na vstajenje in večno življenje. Kajti po Kristusu je smrt použita v zmagi (1 Kor 15,45). Tedaj je zavladalo silno upanje in hrepenenje po življenju v Bogu. Jasna vera v vstajenje se izraža šele proti koncu stare zaveze. Družina Makabejcev z Matalijo na čelu se celo vojaško upre brezboštvu osvajačev, Grkov, da ohrani upanje v vstajenje celega človeka. Makabejski bratje junaško prezrejo smrt. Tudi njihova mati je edinstven zgled čudovitega poguma, ko mora gledati strahotno trpljenje in umiranje svojih otrok. Sv. apostol Pavel bo pozneje zapisal: "Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo?" (1 Kor 15,55). Vse trpljenje je

namreč zanj kot nič spričo dejstva vstajenja od mrtvih.

Makabejci očitajo v obraz krutemu kralju njegovo podlost, rekoč: "Zate pa vstajenja ne bo!" (2 Mkb 7,14); o sebi pa izpovedo: "Kralj sveta nas bo obudil in nas oživil za večno oživetje življenja, ker umiramo za njegove postave. ... Te ude sem dobil od neba, zaradi njegovih postav jih zaničujem in od njega jih upam spet dobiti. ... Nas bo Bog spet obudil" (2 Mkb 7,9.11.14).

Psalm izraža ječanje, ki ga psalmist potoži Bogu v zaupni molitvi. Gotov je, da ga Bog uslišuje. Na koncu izpove upanje, da bo v pravičnosti gledal Božje obličje. Ko se bo prebudil, ga bo nasičevala njegova podoba (Ps 17,1-15).

Drugo današnje berilo svari pred brezdeljem. Zato naj naša srca ljubijo Boga, tako da bodo utrjena v vsakršnem dobrem delu in v vsakršni dobri besedi. Saj se mora Gospodova beseda širiti in poveljevat. Širjenje in poveljevanje Božje besede naj vedno podpira molitev.

Pavel opozarja, da imamo opraviti tudi s slabimi in pokvarjenimi ljudmi, saj nimajo vsi ljudje vere. Toda Gospodova zvestoba nas

utrjuje in obvaruje pred hudičem. Zato naj stanovitno pričakujemo Gospoda (2 Tes 2,16-3,5).

Judovski voditelji si ne dajo miru pri iskanju katere koli najmanjše napake pri Jezusu. Vrtajo vanj, da bi ga mogli tožiti in obtožiti. Pri vprašanju plačevanja davka prežijo, kako naj bi ga izdali Rimljanom, češ da varna zakonito oblast in ščuva ljudi proti oblasti (Mr 12,13-17). Znesejo se nad ženo, ki so jo zasačili v prešuštvovanju (Jn 8,3 nss).

V današnjem evangeljskem odlomku so gotovi, da bodo Jezusa ujeli v besedi. Saj po saducejsko ni ne vstajenja ne angelov ne duhov. Gotovi so, ker so zvesti okupatorju, ki ga sicer sovražijo, a obenem servilno in ponižujoče podpirajo. A poplačani so z blagostanjem. Toda Jezus jih umerjeno zavrne v vseh njihovih zvijačah. Saduceji bi radi Jezusa ujeli v najdragocenejši ustanovi, v zakonu namreč in družini. Zakon in zakonsko življenje, ki bi ga vsak človek rad imel kot izpolnitev srečnega življenja, omdeljujejo z globim materializmom. Po njihovem se vse konča v grobu. Zato se sprevrže vse v trenutno uživanje v hrani, pijači, spolnosti, v nasilju (1 Kor 15,32).

Tudi v našem času ni potrpežljivosti, ni priznanja izvirnega greha, zato ni rasti v zakonski ljubezni, ni povsod odločanja za rojevanje otrok. Ni ljubezni do bolnikov, do pomoči potrebnim.

Vsa zagotovila ljubezni se lahko v trenutku izkažejo kot laž, varanje. Zato je na pohodu ločitev in nesmisel.

Toda pričakovanje Gospoda, novega neba in nove zemlje (Raz 21,1; 2 Pt 3,13), daje zakoncem pogum in veselje za pristno življenje v Duhu.

Danes obhajamo "Zahvalno nedeljo". Hvaležnost do Boga in do človeka nam daje rasti v Bogu. To je za nas nedopovedljiva sreča, ki jo moramo izžarevati v svojem okolju. Tedaj postanejo zlasti družine kraj petja, molitve, humorja in smeja, branja dobrih knjig in razumevanja med ljudmi. Nič jih ne more zamajati, ker so zgrajene na skali vere, na Kristusu. K temu pa nam pomaga molitev, nedeljsko sv. obhajilo, sv. maša ali evharistija, ki naj nam v evharističnem letu postane skala za zakone in družine.

Z obhajanjem evharistije namreč oznanjamo Gospodovo smrt, dokler ne pride (1 Kor 11,26).

POGOVOR p. Marijan Šef

Bogastvo duhovnega življenja

Ali se lahko predstavite našim bralcem?

Rojen sem v družini malega obrtnika, pekovskega mojstra, 1932. leta v Brežicah. Od 1937. leta smo živeli v Ljubljani, kjer sem po končani srednji šoli leta 1957 diplomiral na medicinski fakulteti.

Po odsluženem vojaškem roku sem vstopil v noviciat Družbe Jezusove v Zagrebu, kjer sem diplomiral na visoki filozofsko teološki šoli Družbe Jezusove v Zagrebu. Po enoletnem poglobljanju redovniške duhovnosti sem se 1969. leta vrnil v domovino, v Maribor, kjer sem prevzel vodstvo internata za dijake, kandidate za redovniško življenje. Istega leta sem začel predavati pastoralno medicino na mariborskem oddelku Teološke fakultete v Ljubljani.

V šolskem letu 1973/74 sem opravil predpisani staž in naredil strokovni izpit iz splošne medicine. Namen, da bi specializiral psihiatrijo, je naletel na odklonilno stališče pri odgovornih na psihiatrični kliniki v Ljubljani. Isto leto sem začel predavati pastoralno medicino na ljubljanskem in mariborskem oddelku Teološke fakultete v Ljubljani. Po petindvajsetih letih sem zaključil s predavanji in to vlogo prepustil nasledniku.

Od 1975. do 1981. leta sem opravljal službo krajevnega predstojnika Družbe Jezusove v Sloveniji. Nekaj časa sem bil predstojnik skupnosti pri sv. Jakobu v Ljubljani. Po zaključku predavanja pastoralne medicine v Ljubljani sem preživel deset mesecev v "sobotnem letu" v tujini. Po povratku domov sem po želji višjih predstojnikov v Rimu odšel v okupirano Sarajevo, kjer sem doživel konec vojne v BiH.

Leta 1966 sem prevzel vodstvo centra mednarodne Jezuitske službe za begunce (Jesus Refugee Service) in ga vodil do odhoda iz Sarajeva, jeseni 2001. V šestih letih bivanja v Sarajevu sem s sodelavci organiziral številne humanitarne akcije v Sarajevu in po drugih krajih BiH. Sedaj sem hišni predstojnik v rezidenci (skupnosti) jezuitov v Dravljah v Ljubljani. Ves čas mojega duhovniškega življenja se posvečam vodenju duhovnih vaj v Sloveniji in drugod (na avstrijskem Koroškem, na Hrvaškem, v BiH in drugod).

Vi ste tudi urednik mesečnika Prenova in ker med skupine nimamo nobene skupine "prenova v duhu", prosim Vas, ali bi nekaj povedali o delovanju take skupine in tudi kaj Vas je nagovorilo (navdihnilo), da ste šli na to pot?

Prenova v Duhu je eno od po-

koncilskih gibanj v Katoliški Cerkvi. Čeprav so začetki Prenove v Duhu (PD) nastali v protestantskih krogih v ZDA, je zavest o izrednem delovanju Svetega Duha od začetka 20. stoletja v Katoliški Cerkvi postajala vedno večja. To se je pokazalo tudi v času II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. Kot neposredni začetek novega binkoštnega gibanja je večji dogodek, znan pod imenom "vikend v Duquesnu" (univerzitetno mesto v bližini Pittsburga, Pennsylvania, ZDA). Skupina 25 katoliških študentov z nekaterimi univerzitetnimi duhov-

Družine Kristusa Odrašenika 1980. leta. O duhovni vrednosti tega gibanja sem kaj več zvedel med romanjem v Paray-le Monial sredi 80-ih let. Ko sem nato slišal za delovanje p. E. Tardifa in zvedel, da bo prišel v Split, poleti 1988. leta, sem z nekaterimi znanci odšel v Split, da bi se z njim dogovoril za obisk v Ljubljani. Njegov obisk septembra 1990, njegovi govori in številna ozdravljenja so pospešila ustanavljanje novih molitvenih skupin. Spoznal sem veliko duhovno vrednost tega gibanja in se zato odločil, da ga bom po svojih močeh podpiral,

niki se je po daljši duhovni pripravi udeležila vikenda, na katerem so doživeli "izlitje Svetega Duha". V začetnem obdobju so jih z molitvijo spremljali nekateri protestantski kolegi, nato pa so našli svojo pot. Med molitvijo in pesmimi v čast Svetemu Duhu so doživeli podobne pojave, kakor jih opisujejo Apostolska dela.

Do II. vatikanskega cerkvenega zbora so željo in molitev, da bi prišlo do novih binkošti z izlitjem Svetega Duha, omenjali papež Leon XIII., v molitvi 1. januarja 1901, pozneje papež Janez XXIII. in papež Pavel VI. K temu so jih spodbujale nekatere mistikinje: bl. Elena Guerra, Marthe Robin ter Mehičanka Conchita. P.E. Tradif je takole predstavil duhovne darove novih binkošti: "Sveti Duh daje Cerkvi navdih, pot, smelost, ognjevitost, daje ji veselo in nalezljivo vero, vero pričevanja." Molitveno skupino Prenove v Duhu sem spoznal v skupnosti

kar delam še danes.

Marsikomu se lahko zdijo karizme problematične: kako le-te vplivajo na notranje (in fizično) ozdravljenje?

Karizme ali posebni darovi Svetega Duha so opisani v Apostolskih delih, v različnih pismih apostola Pavla, zlasti v pismu Rimljanom (12. poglavje) in v prvem pismu Korinčanom (12., 13. in 14. poglavje).

Na koncilu je prišlo v glavni koncilski dokument, dogmatično konstitucijo o Cerkvi naslednje besedilo: "... isti Sveti Duh ne le z zakramenti in službami posvečuje in vodi Božje ljudstvo ter ga krasi s krepostmi, marveč daje svoje darove 'slehnemu, kakor hoče' (1 Kor 12,11), razdeljuje med verne vsakega stanu tudi posebne milosti, s katerimi jih usposablja in pripravlja, da prevzamejo različna dela in naloge, koristne za prenovitev in obsežnejšo graditev Cerkve, po besedah sv. Pavla: 'Vsakemu se daje

razodetje Duha v korist vseh' (1 Kor 12,7). Ker so te karizme bodisi izredne bodisi preproste in bolj razširjene, potrebam Cerkve nadvse primerne in koristne, jih je treba sprejemati z zahvaljevanjem in duhovnim veseljem. Za izrednimi darovi pa ne smemo lahkomišelnosti težiti in tudi ne smemo od njih drzno pričakovati sadov apostolskih prizadevanj. Sodba o njihovi pristnosti in uporabi pa gre tistim, ki so v Cerkvi predstojniki in ki jim gre posebej naloge, da ne ugašajo Duha, ampak vse preskušajo in, kar je dobro, ohranijo (prim. 1 Tes 5,12 in 19-21)" (C 12).

V Svetem pismu (Matej 18,21) je Peter vprašal Gospoda: "Če je dovolj odpustiti sedemkrat" in Jezus mu odgovori: "Ne pravim ti sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat." Zakaj človek sam od sebe ne more odpustiti?

Beseda odpuščenje je v bistvu versko doživljanje in zato najbolj tesno povezano s človekovim odnosom z Bogom. Ločiti moramo trojno odpuščenje: odpuščenje drugim, odpuščenje sebi in v prenesenem pomenu "odpuščenje Bogu."

Za odpuščenje drugim in sebi je potrebno, da se pozdravimo naša ranjena čustva. Svojih čustev ne moremo sami kar tako menjati. Besede: "Saj sem odpustil, toda pozabiti ne morem!", jasno povedo, da se odpuščenje ni "zgodilo". Takšno odpuščenje je samo v mislih, v domišljiji, ne pa v resnici, ker se ni "zgodilo" v čustvih, v srcu. Jezusov pouk apostolu Petru (Mt 18,22) o tem, da je potrebno 70x7 na dan odpustiti, pomeni, da je potrebno pri vsakem obujenem spominu na osebo, ki me je hudo prizadela, ponoviti molitev: "Gospod, daj mi milost, da bi mogel odpustiti!" - Z molitvijo se začne menjati naša čustva. Človeka, kateremu ne moremo ali nočemo odpustiti, na nek način zvežemo, ga zapremo, si ga lastimo s silo. Ko pa se tej moči, ki jo imamo nad njim, odpovemo in vztrajno molimo za milost odpuščenja, bo Bog presekal vezi in obnovil odnos medsebojnega sprejemanja in, po procesu sprave, če se bomo zanj odločili, tudi obnovil medsebojno ljubezen.

Vas prosim še za kratko poročilo za naše bralce.

Glede na mojo temo bi priporočil vsakemu, ki se srečuje s problemom odpuščenja, da se - v kolikor je veren - ustavi pri prošnji v molitvi očenaša: "... odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpustimo svojim dolžnikom..."

Branka Sulčič

Slovensko Cecilijino društvo

Srečanje slovenskih cerkvenih glasbenikov

Slovensko Cecilijino društvo (SCD) ima v svojem vsakoletnem načrtovanju poleg drugih glasbeno-kulturnih in izdajateljskih pobud tudi srečanje slovenskih cerkvenih glasbenikov. Na teh srečanjih, ki potekajo po raznih krajih Slovenije od leta 1995, ko je bilo obnovljeno Slovensko Cecilijino društvo, si glasbeniki izmenjujejo izkušnje in primerjajo stanje cerkvene glasbe v slovenskih škofijah in župnijah. V razpravah pride večkrat na površje vprašanje, kako uskladiti različna mnenja, različne poglede, želje in možnosti, ki se tako razlikujejo od kraja do kraja. Vse-

kakor prevladuje prepričanje, da se ne smemo kar iztrgati iz tradicije ali jo zavreči; modro pa je vpeljati tudi novosti z namenom, da bi pastoralno poslanstvo učinkoviteje zaživel. Letos je SCD izrazilo željo organizirati podobno srečanje na Tržaškem. Za to srečanje je med slovenskimi cerkvenimi glasbeniki veliko zanimanje, saj predstavlja za mnoge ta pobuda prvo priložnost za obisk rojakov, ki živijo v Italiji. S tem srečanjem pa Primorci želimo tudi seznaniti prijatelje glasbenike iz Slovenije o svojem delu, o svojih prizadevanjih, da ohranimo in oplemenitimo, kar imamo, z voljo po izboljšanju, v prepričanju, da ima slovenska cerkvena pesem še danes poleg verskega tudi narodnoobrambni pomen.

Nastanek cecilijanskega gibanja sega v 19. stoletje, z namenom, da raziskuje in širi sakralno glasbo. V Franciji so leta 1833 uvedli sistematičen, splošen pregled gregorijanskega petja, ki se je dopolnil z objavo zbirke vseh gregorijanskih napevov Editio Vaticana iz leta 1908. Vzporedno je enako prizadevanje potekalo v Nemčiji v sklopu Cecilijinega društva Allgemeiner Deutscher Caecilienverein. Njihovo delo, z naslovom Editio Ratisbonensis, so izdali leta 1881. Zagon Cecilijinemu gibanju je dal papež Pij X. v svojem Motu proprio "Tra le sollecitudini", kjer so gregorijanskemu petju priznali najvišji izraz sakralne glasbe.

U. Mamolo

Prejeli smo

Odmevi na obisk goriškega nadškofa v sesljski župniji

V tednu od 25. do 31. oktobra je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni opravil pastoralni obisk v župniji San Francesco d' Assisi v Sesljanu. Navajam namenoma uradni (samo italijanski) naziv za župnijo, ki tudi v pastoralni praksi skrbi samo za italijanske vernike v sicer dvojezičnem kraju, kot je Sesljan, tako da ostaja del župnije brez primerne pastoralne oskrbe. In to že dvajset let, odkar je bila ustanovljena omenjena župnija.

Sistematično ignoriranje slovenskih vernikov je prišlo do izraza tudi ob sedanjem pastoralnem obisku. Na letakih, ki so bili izobešeni v cerkvi in na pokopališču - samo v italijanskem jeziku! - smo prebrali program srečanj italijanskih vernikov z nadškofom; približno trideset jih je bilo. Na vrsto so prišle šole, birmanci, ostareli in bolniki, katehisti in vzgojitelji, prvoobhajanci in starši, družine, skavti, cerkveni zbori itd. Za slovenske ver-

Slovensko Cecilijino društvo je pod vplivom nemškega cecilijanskega gibanja nastalo 1877. leta. Društvo je nepretrgano delovalo do konca 2. svetovne vojne. Zaživel je spet leta 1995.

Letošnje srečanje slovenskih cerkvenih glasbenikov organizirajo torej samo Slovensko Cecilijino društvo, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta ter Koncertna pobuda-Rojan. Z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo želijo organizatorji poudariti važnost enotnega kulturno narodnostnega prostora in istočasno posredovati italijanskim so-

meščanom slovensko cerkveno glasbo. Srečanje se bo začelo v Finžgarjevem domu na Opčinah v soboto, 13. novembra, ob 10. uri. V dopoldanskem času se bodo udeleženci srečanja seznanili z organiziranostjo in izdajateljsko dejavnostjo na Primorskem v zvezi z zborovsko in instrumentalno sakralno glasbo. O delovanju Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Goriče bodo govorili domači cerkveni glasbeniki. Spomnili se bomo tudi 100-letnice rojstva priljubljenega domačega skladatelja Staneta Maliča. Popoldne ob 15. uri pa bo v Slovenskem pastoralnem središču v Trstu ul. Risorta 3, profesor Ivan Florjanc predaval o slovenski cerkveni glasbi v širšem evropskem prostoru. Predavanje bo namenjeno tudi italijanskim cerkvenim glasbenikom. Poskrbljeno bo za prevod v italijanski jezik.

Srečanje se bo zaključilo s koncertom v stolnici sv. Justa ob 16. uri. Spored koncerta bodo oblikovali stolniški pevski zbor pod vodstvom Marka Sofianopulosa, komorna skupina študentov škofijske gimnazije v Ljubljani, ki jo vodi Damjan Močnik, OPZ Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren ter mladinski mešani pevski zbor, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Koncert bo zaključil organist Dalibor Miklavčič, ravnatelj orglarske šole Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani.

Vabljeni vsi ljubitelji sakralne glasbe.

Zaradi aktualnosti in predvsem pa zato, ker se danes vse več in največkrat tudi površno, da ne rečemo žaljivo, govori o genetiki in genetskih spremembah, objavljamo dokument, ki priča o tem, da Cerkev ohranja na tem področju več kot le dostojanstvo, saj trdno brani svetost vsakega človeškega življenja in zato tudi vsako, komaj spočeto človeško življenje. V t.i. razvitih državah poteka danes izjemna razprava o tem, če se lahko posega v samo genetsko sestavo, v samo genetsko osnovo človeka, če se lahko delajo poizkusi na človeških staminalnih celicah ali na človeških zarodkih in s človeškimi zarodki.

Pravice nerojenega otroka

Gre za izjemno težke moralne, etične odločitve, o katerih ima danes jasno stališče zares samo Cerkev, ki brani svetost vsakega človeškega življenja zato, ker evangelij uči, da je vsak, prav vsak človek!, narejen po Božji podobi.

Objavljamo izjavo o pravicah nerojenega otroka, ki na žalost danes nima pravne veljave v razvitih in v nerazvitih državah.

Izjava o pravicah nerojenega

otroka - Mednarodni komite za zaščito nerojenih otrok

Člen 1 - Nerojeni otrok ima pravico do življenja.

Člen 2 - Nerojeni otrok je pravni subjekt.

Člen 3 - Nerojeni otrok ima pravico do zdravljenja in zdravstvene zaščite.

Člen 4 - Starši, posebno mati nerojenega otroka, imajo pravico in dolžnost varovati življenje in zdravje svojega plodu.

Člen 5 - Prepovedano je ekspe-

rimentiranje z živim nerojenim otrokom in z deli njegovega telesa.

Člen 6 - Prepovedana je zloraba telesa mrtvega nerojenega otroka.

Člen 7 - Prepovedana je trgovina z nerojenimi otroki in deli njihovih teles.

Opomba: Mednarodni komite za zaščito nerojenih otrok so ustanovili predstavniki z vseh kontinentov. Izjavo o pravicah nerojenega otroka so sprejeli na ustanovni skupščini na Dunaju 25. marca 1986. Izjavo so poslali Organizaciji združenih narodov ter vladam vseh držav, da jo tudi same sprejmejo in razglasijo, kar se seveda v večini držav nikdar ni zgodilo.

Kratke

Ambulanta v Trgovskem domu?

"Kje so bile slovenske organizacije v trenutku, ko so oblasti uradno odpirale ambulanto pokrajinske izpostave zakladnega ministrstva v spodnjih prostorih Trgovskega doma?" se sprašuje deželni svetnik SSK Mirko Spazzapan. Namesto da bi se po deželi srečevali v široki zasedbi s predstavniki političnih strank, bi lahko vsaj v manjšem ali omejenem številu prisostvovali dogodku, ki v resnici omejuje že tako vprašljivo selitev naših organizacij v poslopje, ki naj bi ga nam zaščitni zakon vračal. "Sprasujem se - nadaljuje Spazzapan -, čemu misliti na odmevne poulične manifestacije, ki naj italijansko javnost spomnijo na naše pravice glede vprašanja Narodnih domov, in ne raje predhodno zavzeti stališča glede dolgosežnih posegov, ki bi jih na teh stavbah morali zaustaviti. Potrebujemo enoten in odločen nastop vseh, ne pa posamezna romanja k temu ali onemu funkcionarju, ki obljublja rešitve, sam pa ne more ali noče nič ukreniti. V goriški občini moramo doseči, da uprava zagotovi ustrezne prostore tistim, ki danes bivajo v našem Trgovskem domu, Dežela in v prvi vrsti odbornik Antonaz, katere mu je predsednik dežele Illy povelil nalogo, pa naj poskrbi za ustrezno koordinacijo med različnimi ministrstvi, občino in deželno samo."

Prva številka glasila Podgora, moja vas

V torek, 26. oktobra, so člani PD Podgora v domači župnijski dvorani predstavili prvo številko vaškega glasila, bilten Podgora, moja vas. Kulturni večer so obeležili otroški zborček, moška skupina Akord in MePZ Podgora. Mladi člani dramske skupine so predstavili bilten ter prebrali nekaj odlomkov iz tega in nekaj pesmi. Pozdrave in čestitke novemu glasilu so prinesli: oba urednika, mladi Aljoša Jarc in časnikar Jurij Paljk, predsednica PD Lidija Jarc, deželni svetovalec Mirko Spazzapan, predsednik krajevne skupnosti Walter Bandelli, predsednica ZSKP Franca Padovan in domači župnik Marjan Markežič. Po vsebini je glasilo raznoliko. Predstavlja se nam novi odbor prosvetnega društva, opisane so zadnje prireditve, v intervjuju in s poezijo se nam predstavlja Jurij Paljk, zgodovinski kotiček je posvečen prvi svetovni vojni in tradicijam v vasi. Zabejati so tudi vaški problemi in kronika. Otroci so prišli na svoj račun s pravljico o Škratu Dolginu in s križanko. Izvedli boste zadnje cerkvene podgorške novice, prebrali boste lahko nasvete za zdravje in kuharske recepte pa še več. Risbo na naslovnici strani je prispevala domača umetnica Albina Pintar.

Glasilu, ki bo izhajalo trikrat letno, želimo po uspešnem štartu veliko uspeha, pobudnikom pa še veliko dobre volje, vztrajnosti in poguma. Glasilo želi tudi ohranjati lepo slovensko besedo in korenine v vasi, svojčas samo slovenski, sedaj pa dvojezični. Sam naslov priča, kako smo Podgorci navezani na našo vas ob Soči, na našo cerkev, čeprav nam širjenje naše kulture prinaša včasih grenke pripombe s strani neslovenskega življa. PD Podgora

Številka 1

Še ena ponovitev dela "Korenine pod mrežo"

Po velikih uspehih pri slovenski in italijanski publikii se vrača trojezična predstava *Korenine pod mrežo*, ki jo je po osebnih pričevanjih ljudi ob meji v sodelovanju z društvom MOST napisala učiteljica in pravljničarka Lidija Jarc, režiral pa priznani gledališki igralec SNG Nova Gorica Radoš Bolčina. Predstavo si je do sedaj ogledalo nad 2000 gledalcev, kar je v zadoščenje vsem nastopajočim, amaterskim igralcem raznih slovenskih (tostran in onstran meje), italijanskih in furlanskih skupin. V predstavi nastopa tudi znani pesnik in literat Silvio Cumpeta. Predstavo, ki ste jo do sedaj lahko videli na premieri v parku goriške občine, na Gradini v Doberdolu, v Krminu, Šempetru, Attemsovem parku v Podgori, na trgu pred staro železniško postajo in nazadnje v gostilni Devetak na Vrhu, si boste lahko spet ogledali v goriškem Kulturnem domu v petek, 5. novembra, ob 20.15.

SSG: O, krasni dnevi v Kulturnem domu

V ponedeljek, 8. t.m., s pričetkom ob 20.30 bo na vrsti druga predstava abonmajske sezone 2004-05 Slovenskega stalnega gledališča v Kulturnem domu v Gorici, in sicer gostovanje Slovenskega narodnega gledališča Drama iz Ljubljane s predstavo Samuela Becketta O, krasni dnevi v režiji Mete Hočevar. Za navedeno predstavo bodo združeni abonmaji Red A (ponedeljek) in B in T (torek), zato bo izbira sedežev prosta. Avtobus vozi po običajni progi s postanki v Romjanu, Selcah, Trziču, Jamljah, Doberdolu, Poljanah, Dolu, Gabrijah, Sovodnjah, Štandrežu in Gorici. Za podrobnejše informacije: Kulturni dom (0481 33288).

Kinoatelj: dokumentarni projekt "Bratina-Tomizza: dialog dveh manjšin"

Kinoatelj se je zamislil dokumentarec o dveh omenjenih, različnih in vendarle v marsičem podobnih osebnostih jeseni 2002 ob ugotovitvi, da sta senator, sociolog in filmski kritik Darko Bratina ter pisatelj iz hrvaške Istre in udomačen Tržačan Fulvio Tomizza vsak na svojem področju delala s podobnimi kulturnimi pristopi in s tem gradila idealno mesto srečevanja. Projekt *Bratina-Tomizza: dialog dveh manjšin* je v letu 2004 že tretje dokumentarno delo Kinoateljja. Izrazilo bo osebnost in vrednote dveh mož, ki sta si lastno identiteto predstavljala kot kompleksno in slojevito. Verjela sta v dialog in preplet med narodi. Okrog projekta, ki ga je podprl sklad Interreg III A Italija-Slovenija, je Kinoatelj zbral institucionalne partnerje z obeh strani meje in veliko organizacij. Dokumentarec bo občinstvu prvič predstavljen v četrtek, 11. novembra, ob 20.45 v kinu Vittoria, 12. novembra pa v Narodnem domu v Trstu.

Goriška Mohorjeva družba / Predstavitel knjige Le lettere slovene prof. Tatjane Rojc

Bogastvo slovenskega književnega ustvarjanja za italijanske sosede

"Občudovanja vredni je narod, ki se istoveti s svojim jezikom in kulturo." Besede, ki jih je prejšnji četrtek, 28. oktobra, v Državni knjižnici v Gorici izrekla prof. Cristina Benussi, docentka moderne in sodobne zgodovine italijanske književnosti, na neposreden način pričajo o tem, kaj lahko italijanski bralec najde v knjigi *Le lettere slovene dalle origini all'eta' contemporanea*, ki je pravkar izšla pri Goriški Mohorjevi družbi.

V uvodnem pozdravu je tudi ravnatelj knjižnice Marco Menato podčrtal, da gre za "kiklopsko delo" in obenem "gibčen priročnik", vsekakor "pomemben korak, ki ga je naredila Goriška Mohorjeva družba, da bi Italijanom predstavila slovenski svet." In res, novi podvig goriške založbe še zdaleč ni le pregled slovenske književnosti od Brižinskih spomenikov do danes, ampak prava pripoved o tisočletni kulturi naroda, ki živi v srcu Evrope. V imenu GMD je večer povezoval Marko Tavčar, ki se je avtorici zahvalil "za ogromni trud ter razum in srce," ki jih je vnesla v tako zahtevno delo. To je sicer v prvi vrsti namenjeno študentom, toda od njega bodo lahko veliko odnesli "vsi italijanski prijatelji slovenskega sveta". Zato naj nova knjiga postane tudi "dejav-

Foto DPD

nik vzajemnega spoštovanja". O knjigi *Le lettere slovene* je prof. Marija Kacin povedala, da je nastala na podlagi predavanj, ki jih je prof. Rojčeva imela v prejšnjem akademskem letu na univerzah v Rimu, Vidmu in Trstu. Gre za kakovostno in prepotrebno delo, saj je zadnja podobna knjiga v italijanski izšla pred več kot 40 leti. V zadnjih časih pa je živo zanimanje za slovensko kulturo bolj poudarjeno, saj je na vseučilišču število slušateljev vedno večje. Prof. Tatjana Rojc pripoveduje zgodbo o nastanku in razvoju slovenske književnosti in hkrati naroda prek ključnih dogodkov in osebnosti - od Primoža Trubarja do Miroslava

Košute - na strogo dokumentiran način, z bogato bibliografijo, obenem pa z veliko ljubeznijo in željo posredovati drugim žlahtno dragocenost. Zato je prof. Marija Kacin knjigi ob njenem krstu tudi zaželela, da bi odkrila vrednosti in lepoto slovenske kulture italijanskim prijateljem. Prof. Cristina Benussi, ki je knjigi napisala spremni esej, je na predstavitvi poudarila, da je največja odlika novega dela ne le njegova vsebina, ampak duh, ki ga prežema. Zgodovina (slovenske) književnosti je obenem zgodovina lepote; zgodba o narodu, ki je prišel do lepote po strmi poti. Književnost kot pripovedovanje lastnih izkušenj je

tudi primarna človeška potreba, prav tako pomembna kot želja po uveljavitvi, ki oživlja in krepi lastno istovetnost. Nekaj čudovitega je za prof. Benussijevo "kult za jezik, ki ga ima slovensko ljudstvo". Prof. Tatjana Rojc je povedala, da je bila knjiga vedno zapisana v njenem srcu. Zahvalila se je založbi, prof. Mariji Kacin, Franku Žerjalu za grafično podobo, tiskarni Grafica Goriziana in sploh vsej ekipi s posebnim zadovoljstvom, da je knjiga izšla prav na Primorskem, da bi še enkrat podčrtala enotnost slovenskega kulturnega prostora kljub državnim mejam, ki so se v preteklosti premikale.

DD

Župan Brancati v knjižnici Damira Feigla

"Trgovski dom bo postal sedež goriških kultur!"

Kultura v tej zgodovinski fazi v Gorici mora biti dejavnik rasti in presejanja sporov. To je med drugim povedal goriški župan vodstvu Narodne in študijske knjižnice v sredo, 27. oktobra, na svojem prvem obisku Slovenske ljudske knjižnice Damira Feigla. Pozno zjutraj je gosta že na ulici pričakal predsednik NSK Viljem Černo in ga popremil v zgodovinsko slovensko stavbo v ul. Croce, kjer je bil tudi ravnatelj NSK Milan Pahor. Knjižničarka Luisa Gergolet je v prijetni in izčrpni predstavitvi Feiglove knjižnice prikazala goriškemu prvemu občanu zgodovino in vlogo te pomembne ustanove, ki se je v zadnjih 15 letih, od kar jo upravlja NSK, znatno obogatila s knjigami, saj jih zdaj ima katalogiranih okrog 25.000. Med njimi so slovenske, italijanske in tudi furlanske (Brancati: "Prava sinteza enotnosti goriške pokrajine!"), na razpolago pa so tudi časopi-

si in računalnik. Nepogrešljivo vlogo igrajo pravljnice urice: te pomenijo res veliko otrokom, ki se uvajajo v čarobni svet knjig. Brancati se je usedel za mizo s predstavniki NSK, ki iščejo stik s predstavniki javnih uprav, da bi izpostavili vlogo NSK v mestu in deželi, obenem pa skušali rešiti ovire in doseči dosledno izvajanje členov zaščitnega zakona 38/2001. Prof. Černo je županu povedal, da ima knjižnica posebno vrednost za vse mesto; zato bi želeli biti tudi na vidnejšem mestu. Idealna namestitev bi seveda bila v Trgovskem domu, kjer naj bo sedež različnih obrazov goriške kulture, nikakor pa za ambulante! "Kdor bo hodil tod mimo, naj vidi obličje Slovencev in naše bogate kulture, ki ima globoko dušo. To naj bo priljubljen dialog in skupno rasti!" Brancati je pohvalil vodstvo in uslužbence v knjižnici. "Že v svojem volilnem programu," je

Foto DPD

rekel, "sem prikazal nekaj načrtov za razvoj Gorice. Eden od teh je prav na novo odkriti zgodovino mesta, kjer so cela stoletja sodelovale različne kulture. To pa predstavlja neverjetno bogastvo." In kultura mora biti tudi danes, ko brišemo mejo, pomembnejša od gospodarstva. "Odkrivajmo svoje korenine!" pa tudi: "Izogibajmo se zaprtosti, odprimo na stečaj vsa vrata! Ne čakajmo drug drugega. Vsak dan delam prvi korak." Župan je spomnil, da se je glede zakona 38 mesto razdvojilo, kmalu pa so se duhovi pomirili. "Delati moramo postopoma; napenjanje nikomur ne koristi." Trgovski dom bo

postal sedež goriških kultur, je zatrdil župan, "čeprav verjetno ne jutri zjutraj..." Zaveda se namreč dejstva, da zakon 38 ni dovolj natančen in jasen, zaradi česar prihaja do velikih zamud. O ambulanti, ki so jo nedavno odprli v pritličju Trgovskega doma, je Brancati predstavnikom NSK jasno povedal, da bo ta čez nekaj mesecev ali kvečjemu čez dve leti zapustila prostore ugledne goriške palače. "Tam bodo doma goriške kulture. To bomo uresničili!" Preden je gost zapustil knjižnico, mu je Luisa Gergolet izročila še člansko izkaznico, ki jo je rad sprejel.

DD

Prejeli smo

Odrpito pismo županu občine Sovodnje ob Soči

Spoštovani gospod župan! Starši sovodnjskih nižješolcev, ki obiskujejo šolo Ivan Trinko v Gorici smo zaskrbljeni glede tega, kar se dogaja v zvezi s prevozom naših otrok z občinskim šolabusom. Potem ko smo se starši več mese-

cev potegovali za to, da bi šolabus nižješolce vozil tudi iz Gorice nazaj in ne samo iz Sovodnje v Gorico, potem ko smo argumentirano izpodbili vse izgovore občinske uprave, ki se je na vse načine otepala prevoza iz Gorice nazaj, smo naš cilj tudi

dosegli. Kaj se pa sedaj dogaja? Namigi podžupana na seji občinskega sveta dne 20.10.2004 so zaskrbljujoči. Prve dni novembra bo šel namreč šolabus na obvezni tehnični pregled. Gospod župan, popolnoma se strinjamo s tem, da je treba opraviti vse potrebne preglede, sprašujemo pa Vas, ali namerava mogoče občinska uprava od Civilne motorizacije tudi doseči menjavo namembnosti šolabusa? Sedaj, kot je sam podžupan izjavil na enem izmed

srečanj s starši, je občinski šolabus homologiran, da lahko vozi vse šoloobvezne otroke: torej osnovnošolce in nižješolce. Se bo mar šolabus vrnil s tehničnega pregleda tako, da bo na dokumentih pisalo, da ni več homologiran za prevoz vseh šoloobveznih otrok, ampak da lahko prevažajo samo otroke iz osnovne šole in iz vrtca? Že pred časom smo ugotovili, da nova linija pokrajinskega prevoznega podjetja APT ne ustreza potrebam nižješolcev in to je priznal sam podžupan na prvem srečanju s

starši, saj bi otroci iz okoliških vasi morali izstopiti že v Sovodnjah in se nato peš napotiti domov. Bodo torej nižješolci ostali popolnoma brez prevoza? Če se bo to zgodilo, bo marsikdo od nas, ki smo vso svojo življenjsko občinska uprava trdila, da je naredila 'vse mogoče', da bi zadostila našim potrebam? Bo mar rekla, da ji sedaj, 'na žalost', pristojni urad na Civilni motorizaciji meče tako poleno pod nogo, da sta vsak trud in prizadevanje zaman? No, če se bo zgornja bojazen uresničila, bomo prizadeti sovo-

denjski občani pač primorani ugotoviti, da si je na podoben način tudi Poncij Pilat umil roke.

Pismo pošiljamo sovodnjskemu županu, na Novi glas, Primorski dnevnik, na dnevnik Il Piccolo ter Messaggero Veneto. Sledijo podpisi staršev tistih nižješolcev, ki se sedaj poslužujejo občinskega šolabusa in bi jih ukinitve prevoza hudo prizadela.

Sovodnje ob Soči, 28.10.2004

Spominska maša in proslava

Ob 60-letnici vrnitve slovenskega pouka v števerjansko šolo

V soboto, 30. oktobra popoldne, se je odvijala v Števerjanu proslava ob 60. obletnici vrnitve slovenskega pouka v osnovno šolo; leta 1927 je bila namreč prisilno ukinjena. Spomin na ta dogodek so primerno proslavili s srečanjem in skupno sliko bivših učencev, sv. mašo in kulturnim sporedom. Organizator je obdaril prisotne nekdanje učence s šopkom, sestavljenim iz nageljna in rožmarina.

Ob 16. uri je bila na sporedu v župnijski cerkvi sv. Florijana maša za pokojne učence, ki jo je daroval domači župnik Anton Lazar. Pred začetkom božje službe so trije otroci prinesli na oltar venček, sestavljen iz petindvajsetih nageljnov, v spomin na že pokojne učence tistega časa, ter tri vrtnice v spomin na msgr. Frančiška B. Sedeja. Vseh skupaj je tedaj bilo nad sto učencev, od katerih je že petindvajset pokojnih. Ob koncu obreda je tudi sam župnik spomnil na hude trenutke, ki so jih briški ljudje in, ne samo oni doživljali pod fašistično diktaturo. Obenem je poudaril važno vlogo, ki so jo na Primorskem imeli duhovniki, ki so ohranjali slovensko besedo v zakristijah, nekateri izmed njih so bili odposlani na jug države; msgr. Sedej pa je stal na strani preprostega ljudstva in se z vso svojo oblastjo, ki mu je bila dana, boril za njegove pravice.

Po sv. maši je na trgu pred cerkvijo zaigrala godba na pihala z Dobrovega Prešernovo Zdrav-

Foto Bumbaco

ljico; pritrkovanje zvonov pa je pospremlilo števerjanskega župana ter predstavnika tedanjih učencev k polaganju cvetja pred spomenik padlim. Sledil je kulturni spored v Sedejevem domu. Pričeli so malčki osnovne šole Alojz Gradnik z recitalom poezij za otroke Srečka Kosovela, katerega letos praznujemo 100. obletnico rojstva, in petjem ob spremljavi učiteljice Barbare Peršič. Nadalje sta spregovorila Ada Gabrovec in Bruno Podveršič, domačina in obenem učitelja, ki sta takrat ne brez velikih težav in v stalni življenjski nevarnosti začela vzgajati otroke v Števerjanu. Ada Gabrovec je z oktobrom 1944 začela poučevati Britovce in Ščedence v pritličju današnje občinske hiše, Bruno Podveršič pa je imel otroke iz

spodnjega dela vasi na Vrhaču v graščini plemičev Fabris, pri Fabrževih. Oba sta izrazila veselje in srečo, da ni nihče izmed učencev, v tistih hudih okoliščinah, plačal z lastnim življenjem željo po osnovni izobrazbi v materinem jeziku. Občinska uprava je v znak hvaležnosti izročila obema spominsko plaketo. Števerjanski župan je ob pozdravu vseh prisotnih podčrtal važno dejstvo tega prazničnega dne za vso občino. Zahvalil se je "klapi mladih fantov", tako je imenoval nekdanje učence, pobudnike slovesnosti. Zatem je mešani pevski zbor F. B. Sedej pod vodstvom Vladimirja Čadeža zapel Pahorjevo Pa se sliš in pesem Lipa Davorina Jenka. V imenu tedanjih solarjev je Lucijan Vogrič prebral misel

Saverija Rožiča, ki se je v dopisu spomnil tistega časa; ob požiganju domov s strani nacistov, ob veliki revščini, ko njihovi očetje so bili v vojski, pri partizanih, v taboriščih ali zaporih, so jih otroci nadomeščali pri kmečkem delu. Poleg vsega so otroci hodili bosi peš v šolo in naloge so pisali zvečer pri sveči ali petrolejki. Pozdrav sta izrekla tudi deželni svetovalec Mirko Spazzapan ter ravnateljica Miroslava Brajnik. Sledila je še družabnost, saj je bilo potrebno na primeren način nazdraviti tako važnemu dogodku za celotno števerjansko skupnost z upanjem, da dogodki iz zgodovinske polpreteklosti bodrijo vse nas ter da take krivice se ne bodo nikomur več godile.

MD

Obvestila

Prosvetno društvo Štandrež prireja martinovanje za člane in prijatelje v soboto, 6. novembra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu.

Društvo slovenskih upokojevcev za Goriško prireja martinovanje v nedeljo, 7. novembra, v restavraciji Lipa v Šempetru. Vpisovanje na sedežu v ul. Croce 3 ob sredah od 10. do 11. ure ali pri poverjenikih ali na tel. 0481 532092. Odhod z avtobusom iz Sovodenj ob 17.30, nato s postanki v Štandrežu pri cerkvi, v Gorici pred gostilno Primožič in v Podgori.

ACM Gorica vabi k maši za vse pokojne člane v sredo, 10. novembra, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

V galeriji Ars nad Katoliško knjigarno je do 20. novembra odprta razstava Bogomile Doljak iz Krasa za Kras po tem urniku: od 10. do 12. ure in od 15. do 17. ure.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: N.N. 50,00 evrov.

Čestitke

Krajevni svet za Pevmo-Štmaver-Oslavje čestita mami Mirjam, očetu Davidu in sestrici Gaji ob rojstvu novega vaščana **Mitje**.

Zahvala

Čutiva dolžnost in hvaležnost, da se zahvaliva g. županu in občinski upravi za prijetno in vsestransko veselo praznovanje 60. obletnice obnove slovenske šole v Števerjanu;

še posebna zahvala naj gre Saveriju Rožiču, ki je prvi sprožil to zamisel in jo tudi uspešno privedel do odlične izvedbe. Prav lepa hvala za veselo razpoloženje v vasi sami kakor tudi za množičen izziv v Števerjancih, živečih v vasi in izven nje. Še enkrat Bog lonaj vsem za vse! Hvaležna učiteljica Bruno Podveršič in Ada Gabrovec

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 5. novembra do 11. novembra 2004)

Radljska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 5. novembra (v studiu Andrej Baucon): Iz diskoteke 103 z Andrejem: Šopek domačih viž in napevov. - Iz zborovskega arhiva. - Iz krščanskega sveta. - Glasbeni desert, zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 8. novembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem. - Zanimivosti in obvestila. **Torek, 9. novembra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 1809 Francozi pri nas II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 11. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditiv. - Glasba iz studia 2.

V sodelovanju z
GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO in DRUŠTVOM
ANTON GREGORČIČ

Z NASEMHOM ZGODOVINE

Predstavitve knjige in srečanje z evropskim poslancem
LOJZETOM PETERLETOM

Kulturni center Lojze Bratuž,
petek, 12. novembra 2004, ob 20.30

PD ŠTANDREŽ
ABONMA LJUBITELJSKIH SKUPIN
Gostovanje KPD BAZOVICA iz Rijeke, Hrvaška
Andrej Jelačin
PIKNIK S TVOJO ŽENO
REŽIJA: Alojz Usenik
Nedelja, 14. novembra 2004, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež
Po predstavi pečen kostanj in novo vino

Vljudno vabljeni
na odprte antološke razstave
ROBERTA NANUTA
Umetnika bo predstavil Jurij Paljč
Kulturni center Lojze Bratuž,
sreda, 17. novembra 2004, ob 18. uri

V IMENU ČOTOVE DRUŽINE DEVETAK
se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki so se odzvali našemu vabilu na
5. dobrodelni večer
Težka izguba - naj lajša tegobe
ki je bil dne 4. oktobra 2004 pri nas doma in kate-
rega izkupiček (2.252,00
evrov) je bil izročena g. dr.
Simonu Spazzapanu za
onkološki oddelek in knjižnico
C.R.O. v Avianu. Kot je bilo že
povedano, je bil ta večer organi-
ziran v spomin na vse preminu-
le člane naše širše Čotove druž-
ne, ki jih je zahrbtna bolezen
odtrgala iz naše srede. Pristrčna
zahvala naj gre vokalni
skupini "Sovodnjaška dek-
leta", Kulturnemu društvu
"Most" in društvu kvodajal-
cev iz Sovodenj ter Dorjani
Devetak za oblikovanje progra-
ma. Vsi so pripomogli k res lepe-
mu vzdušju in uspehu našega
večera. Iskrena zahvala tudi
vsem prijateljem, ki so pomagali
pri zakuski ali na katerikoli
drug način.

ZA STRANKE
10% POPUSTA
DA-DA
DARINKA MARINČIČ s.p.
DA-DA BOUTIQUE
GRADNIKOVE BRIGADE 49
5000 NOVA GORICA, SLOVENIJA
Tel.: 00386 5 3330366
00386 5 3330367
Fax: 00386 5 3330366
e-mail: dada.damijana@siol.net
www.dada.ws

Gostilna
Rubijski grad
RUBIJE
SOVODNJE OB SOČI
Ul. Diaz 5
tel. 0481 882034

Naslednji koncert v KC Lojze Bratuž
V organizaciji SCGV E. Komela, Kulturnega centra Lojzeta Bratuža in ZCPZ iz Gorice bo v **soboto, 6. novembra**, stekel drugi - zeleni - abonma iz koncertne sezone. Ciklus Srečanj z glasbo, kjer se predstavljajo lokalni izvajalci, se bo začel z nastopom mladih fantov pevske skupine Musicum. Skupina je pred petimi leti začela svoje delovanje in se pred dobrim letom dni vključila v ArsAtelier ter za mentorstvo pridobila Matjaža Ščeka. Pod njegovim vodstvom je skupina pripravila zgoščenko, ki bo doživela predstavitve na večeru z naslovom 3X GO, kar zaznamuje programsko izbiro zgoščenke. Na njej najdemo skladbe treh goriških skladateljev iz treh različnih generacij: Cecilie Seghizzi Campolietti, Stanka Jericija in Patricia Quaggiata. Prav sakralne in posvetne skladbe slednjih bodo tudi na programu koncerta, ki bo v soboto, 6. novembra, s pričetkom **ob 20.30** v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

Sovodnje / Tiskovno sporočilo Združenih Zakaj smo volili proti

V zvezi zasedanjem sovodnjanskega občinskega sveta z dne 29. oktobra nam je svetniška skupina Združeni poslala tiskovno sporočilo, ki ga objavljamo v celoti.

Skupina Združeni-Uniti je na zasedanju občinskega sveta dne 29. oktobra glasovala proti vstopu goriške družbe IRIS v projekt NES. V obrazložitvi je navedla predvsem veliko bojazen, da zaradi načina, kako je bil projekt nastavljen in voden, bodo negativne posledice, kot so vihanje tarif in upadanje kakovosti uslug, nosili v prvi vrsti občani in njihove družine.

Med razpravo je skupina Združeni izrazila upravičene pomisleke glede izredne naglice, s katero se skuša uresničiti ta projekt, predvsem ker izgleda, da se bo od projekta oddaljilo tudi podjetje CAFC z Videm-

skega, ki je ubralo pot pokrajinskega združevanja s podjetjem AMGA. To bi znotraj projekta NES spremenilo vsa ravnanja, tako da bi bilo potrebno ponoviti ves postopek. Občinski svet, ki se sicer sestaja z večmesečnim časovnim razmahanom, je bil glede tega vprašan sklican v dobrem tednu kar dvakrat, in to po nujnem postopku. To, po naši presoji, ne odraža toliko opevane upravne avtonomije. Pred glasovanjem je skupina Združeni z zadovoljstvom vzela na znanje, da je bil sklep o pristopu IRISA v NES dopolnjen s predlogom o izvajanju zakonov o pravicah jezikovnih manjšin, ki ga je skupina izpostavila na zasedanju občinskega sveta 20. oktobra, in s predlogom, da se primerno zavaruje oskrba glede dovajanja vode gospodinjstvom.

avto
Uga
Nudimo tudi tekoče vzdrževanje ostalih vozil
Partizanska 39, 5000 Nova Gorica
Pooblaščen prodajalec in serviser
SUZUKI
SUBARU
SERVIS:
Tel.: 003865-33-33-440
Prodaja: 003865-33-33-440

Pišot **NOVI DOM**
Salon pohištva in notranje opreme
Stanka Pišot s.p.
Cesta goriške fronte 81/a
5290 Šempeter pri Gorici
tel. 00386 5 3934800, fax 00386 5 3032713
www.novidom.net / e-mail: novidom@siol.net
- kuhinje
- spalnice
- sedežne garniture
- jedilniški program

POROČNI BOUTIQUE
Bella
Izposoja poročnih, obhajilnih oblek ter aranžiranje konfetov z dodatki
TRGOVINA IN PRIVAT: 5000 NOVA GORICA
GRADNIKOVE BRIGADE 51
TEL. 003865 3026862, GMS 00386 31451944

Razstava v galeriji Ars na Travniku v Gorici Iz Krasa za Kras - Skulpture in slikarski objekti Bogomile Doljak

Foto Bumbaca

V goriški galeriji Ars je bila v petek, 22. oktobra, otvoritev razstave tržaške umetnice Bogomile Doljak. Kratko predstavitev je povezoval pesnik Jurij Paljk, o avtorici pa je v slovenščini in italijanščini spregovorila profesorica Jasna Merku'. Številnim obiskovalcem, ki so napolnili galerijo, je večer popestril še mladi pianist Nik Vuga, gojenec Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, ko je zaigral dve prijateljni Schumannovi skladbici. S to postavitevjo, ki bo na ogled do 20. novembra 2004, odpira galerija svojo razstavno sezono in ob tem je Jurij Paljk izrazil željo, da bi bilo zanimanje vsakič tako živo kakor ta večer. Avtorica se je na tej prvi predstavitvi v Gorici še sama zahvalila vsem prisotnim in posebej ljudem, ki so jo podpirali pri njenem ustvarjanju. Svoja dela je Bogomila Doljak posvetila domači zemlji, Krasu. Tu se rojeva njen navdih, ki se spreminja v lesene kiparske izdelke. Svojo poetiko črpa tudi iz Kosovelovih pesmi, ki so ji zelo pri srcu in se pojavljajo bodisi v obliki skulptur bodisi slikarskih objektov. Umetnica se že od nekdaj izraža v lesu, v

njenih rokah se oblikuje v zelo estetske in dinamične figure, polne življenjske moči. Njeno globoko poznavanje tega prvinskega elementa ji omogoča spretne rešitve in izdelavo elegantnih prožnih kipov, ki silijo v višino. Njihova než-

Foto Bumbaca

nost izraža globoko ljubezen do narave, povezanost z njo, domačim okoljem, tradicijo. Od tu črpa tudi motive. Pred nami zaživijo stilizirana drevesa, cvetje, živali - brinjevka. Veliko se posveča ženski figuri, ena izmed njih je Lepa Vida, ki v gibkosti združuje vso svojo moč in krhkost. Poleg teh je v opusu prisotno tudi morje, polno jadrnic, nepogresljiv

nepravilnosti in pridobila dramatičnost, izpovednost, da bi prikazala temnejšo stran življenja. Odločila se je, da bo vse vključila v svoje delo, ker se v umetnosti, prisposobi življenja, ne da izogniti žalostnim trenutkom. Avtorica, ki živi in ustvarja v Nabrežini, se je rodila v Vižovljah pri Trstu leta 1935. Z močim sta leta 1968 odprla obrtniško delavnico "Lesnina Bor", ukvarjata se z umetno obrtjo v lesu, predvsem z restavracijami in dekoracijo predmetov iz kraške ljudske tradicije. Sodelovala sta že na dvajsetih pomembnih razstavah umetne obrti. Bogomila

Foto Bumbaca

del tukajšnje zemlje. Vse te skulpture združujejo les s kamnom, kamnitim podstavkom, ravno tako značilno prvino teh krajev. Kras in slovenska tradicija sta prisotna tudi v slikarskih objektih. Kraška hiša, narodne skrinite, Kosovelovi bori, motiv srca... nastanejo iz združitev kiparstva in slikarstva. Osrednji vsebinski element je vedno lesen, vključen v stilizirano črno-belo-rdečo kompozicijo. Bogomila Doljak je v izraznosti lesa najprej iskala popolnost, izbirala je najlepše in pravilne dele. Sedaj pa se je njena pozornost usmerila tudi v grče,

Doljak je leta 1968 sledila likovnim delavnicam Nina Perizija, od leta 1978 pa oblikuje v lesu. Istega leta je tudi odprla stalno razstavo slik in kipov. Predstavila se je že na številnih samostojnih razstavah in sodelovala na skupinskih postavitev v Italiji, Sloveniji, na Hrvaškem, v Avstriji in Franciji. Večkrat je bila nagrajena na mednarodnih srečanjih in ex temporih, med drugim so ji na mednarodnem natečaju podelili trofejo Art Gallery. Njene izdelke so dobile v dar ugledne osebnosti, prisotni pa so tudi v številnih javnih in zasebnih zbirkah v tujini.

Katarina Brešan

"Razbiranja"

Potovanje po zakonu vztrajnosti

Jure Jakob: Tri postaje, Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2003.

Težko je v slovenski pesniški tradiciji najti primerek lirskega izražanja, ki bi bilo po karakternih značilnostih skoraj prozno. Če vpogledamo v literarno zgodovino bomo sicer nekaj takega zaznali pri Edvardu Kocbeku, v svetovni literaturi pri Waltu Whitmanu, v novejši slovenski poeziji pa velja ta formalna značilnost zagotovo za mladega pesnika Jureta Jakoba. Njegov prvenec, ki nosi domiselni naslov Tri postaje, je avtorja takoj postavil v sam vrh slovenske literarne sedanjosti in baje tudi prihodnosti.

Namišljeno potovanje skozi tri postaje, ki so vsaka po svoje povezane z instanco iz Jakobovega življenja, poteka simetrično. Na prvi postaji bo Jakobova poezija zaživela kot himna samoti, opazovanju subjekta, ki pa ni nikdar osebno idealizirano, ampak objektivno pripovedno. Samota postane celo objemna navzen, ker v njej najde pesnik možnost, da opredeljuje ljudi in okolje. Odlika Jakobovega pesništva se kaže v bogatem besedišču, ki je v svoji preprostosti vpleteno v dogajanje tako, da je vsaka beseda nosilka močnega pomena, ki obremenjuje dogajanje z eksistencialno napetostjo. Druga postaja je zato popolnoma posvečena okolju. Na njej bo bralec opazil avtorjevo gledanje na svet. Ruralni milje je postavljen pod drobnogled. Jakob predvsem gleda, opazuje, nato s podrobnim zapisom oblikuje stanje: stanje subjekta, na katerega vpliva stvarnost s svojo ponavljajočo se vsakdanjostjo. Tretja postaja je posvečena sočloveku. Spet je opazovanje razširjeno, tokrat na ljudi, kar nam pričajo že sami naslovi pesmi v tem ciklu: Rodovnik, Koline, Moč iz gozda, Moč z glasbo, Moč z zvonovi,

Moč z besedami. Rože prvega novembra. Ljudje, ki jih Jakob opazuje, "niso od tod", izžarevajo tiho in skoraj motno, neopredeljeno melanholično občutje. Subjekti se tako spajajo med sabo in zdi se, da so ljudje-možje, ki jih Jakob opisuje, dejansko - on sam. Tako se potovanje zaključuje v krogu. Od sebe k sebi, preko drugih in okolja. Jakob ta začarani krog - potovanje prikazuje z melanholijo in realizmom obenem.

S tem postane melanholija pravi protagonist Jakobove zbirke. Skozi njo pesnik zaznava svet. In v njej je sam opredeljen. Zato so tri postaje Jakobovega potovanja prikrite z meglo melanholije, da se bralec lahko zaustavi in ne ve, kje dejansko stoji ter ali je to življenje, literatura, ali pa bežno občutje pesnika-pripovedovalca. Omenjeno melanholično čutenje pa ni tipični slovenski lirski (in patetični) pesimizem, ampak prikazovanje stanja sveta, ki ga ni moč na novo ubesediti. Poezija Jureta Jakoba prinaša v slovensko literaturo novum "gledanja". Pesniški jaz podrobno opazuje, ne čuti, le nekoliko avtorialno zre, motri in iz tega motrenja izhaja njegova melanholija pred nerečljivo zagonetko Smisla in Nesmisla.

Bogata metaforika, izhajajoča iz dogodkov vsakdana, predvsem - kakor rečeno - iz podeželskega življenja, jamči pesniškemu jeziku primerno kvaliteto. Metafora

re so življenjske in zaradi tega prepričljive, neklasične. Vsaka pesem je izvzeta iz realnosti prav s tem, da je - paradokso - vanjo čim boljje postavljena. S tem početjem se poezija prelevi iz etičnosti v kruto prizemljenost, ki pa ni brez smisla, ampak je le slika realnega dogajanja, prebrana skozi prizmo melanholije, da se tako zdi še bolj resnična, kakor je (če je to možno ...). Jure Jakob nam ne ponuja nikakršnega recepta za preživetje, ampak nam s svojim prvenecem odpira vrata v "branje sveta med vrsticami". Z njim potujemo po neki nedopovedljivi realnosti, ki je predstavljena tako zabrisano, da se težko zaustavimo ob njej. Tri postaje so zato veliki postanki za trudne popotnike-bralce, ki bodo potovali po zakonu vztrajnosti. Ali - kakor pravi pesnik sam v pesmi Potovanje, ki odpira zbirko: "nikogar ni zanimalo, / kje je vstopna in kje izstopna postaja." Svetujemo zato bralcem, trudnim od lastnega vsakdana, da se na postajah zaustavijo nekoliko dlje in si Jakobovo stvarnost ogledajo mirno in neproblemsko. Čeprav ne bo nič bolj jasna - ker noče biti -, bo njeno podrobno razbiranje omogočilo razumevanje njene globine. Jure Jakob ima zaradi tega aduta odlične možnosti, da svoje potovanje nadaljuje tudi v prihodnosti. V tisti prihodnosti - vmitvi, ki bo "zvečer, ko se stemni". (če dobro pomnite, je to verz, po katerem je vzletel Antologije mlade slovenske poezije 1990-2003, v katero je kot zadnji vključen tudi Jure Jakob. V pričakovanju večera torej, da bo stemnitev v njegovi interpretaciji - bolj vabljiva).

David Bandelli

Kratke

Narodna in univerzitetna knjižnica / Edvard Kocbek v spominu Slovencev

Praznovanja 100-letnice rojstva Edvarda Kocbeka potekajo tudi po 27. septembru. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, so 28. oktobra v Razstavni dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice odprli razstavo rokopišnega, fotografskega in knjižnega gradiva z naslovom Edvard Kocbek v spominu Slovencev. Avtor razstave dr. Mihael Glavan je prepričan, da je stvariteljsko delo Edvarda Kocbeka ob njegovi stoti obletnici rojstva že tako močno vtakano in integrirano v slovensko kulturno in politično zavest, da je moč govoriti o "največji postavi slovenske kulture in književnosti v dvajsetem stoletju". Na razstavi so na panojih izobešeni različni Kocbekovi izvirni dokumenti, od rojstnega in krstnega lista, univerzitetnega spričevala, pogodbe o natisu Tovarišije do sklepa podelitve Prešernove nagrade. Na panojih so na ogled tudi Kocbeko-

va številna pisma, pesmi in prozni odlomki.

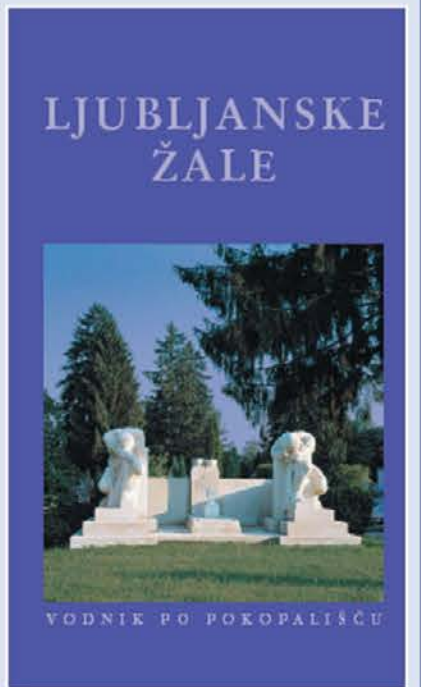
Razstava bo na ogled od ponedeljka do petka od 9. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 13. ure.

Založba Družina izdala vodnik po ljubljanskih Žalah

Ob 90-letnici ustanovitve Mestnega pogrebne zavoda ter ob bližnji stoletnici začetka pokopavanja na pokopališču pri Sv. Križu je založba Družina izdala vodnik po osrednjem ljubljanskem pokopališču - Plečnikovih Žalah. Avtorica Milena Piškur, kot poroča STA, v njem ni opisala le zgodovino pokopališča, ampak za orientacijo dodala tudi poglavje o topografiji Žal. Vsem obiskovalcem bo v veliko pomoč osrednji del, v katerem je evidentirala pomembnejše na Žalah pokopane slovenske osebnosti skupaj z lokacijo njihovih poslednjih počivališč. S knjigo Ljubljanske Žale - vodnik po pokopališču je avtorica sledila potem Marka Bajuka, ki je leta 1930 in 1937 izdal prvi in doslej edini Vodnik po ljubljanskih pokopališčih v dveh zvezkih.

Poleg zgodovine pokopališča, sprva imenovanega Sv. Križ, od povojnih časov pa Žale, ter njegove topografije, predstavlja jedro knjige evidenca 2190 od približno 152.000 pokojnikov, kolikor jih je bilo na Žalah pokopanih od 3. maja 1906 do konca maja letos. Avtorica je izbor napravila na podlagi Slovenskega biografskega leksikona, Primorskega slovenskega biografskega leksikona, Enciklopedije Slovenije, Menašejevega Svetovnega biografskega leksikona, arhiva Uprave Žal in druge literature.

In čemu se je sploh lotila evidentiranja pokojnikov? Ljubljanske Žale so spomenik kulturne dediščine, kulturni pomen pokopališkemu prostoru pa po njenih besedah dajejo najprej zaslužni pokojniki. "Dolžnost vsakega naroda je, da ohranja spomin nanje. A na to včasih kar pozabimo," je dejala. Zdi se ji žalostno, da je npr. grob Alfonza Paulina, botanika mednarodnega slovesa, brez napisu; da je na grobu ortopeda dr. Franca Minarža že dlje časa listek, ki kaže, da ni več plačnika najemnine zanj itd. A posledaj se, tako Piškurjeva, tudi stanovska oziroma razna strokovna društva ter kulturne in druge institucije ne bodo mogle več izgovarjati, da niso vedele za grob tega ali onega zaslužnega pokojnika.

Kamniški zbor Odmev zlat in srebrn v Italiji

Mešani pevski zbor Odmev iz Kamnika, ki ga vodi Ana Smrtnik, je na 6. mednarodnem tekmovanju Isola del sole, ki je od 20. do 24. oktobra potekalo v Gradežu, prejel zlato plaketo v kategoriji sakralne glasbe ter srebrno plaketo v kate-

goriji komornih zborov. Poleg kamniških pevcev kot edinih predstavnikov iz Slovenije se je, po poročanju STA, tekmovanja udeležilo še 28 zborov iz Argentine, Avstrije, Kitajske, Danske, Estonije, Nemčije, Velike Britanije, Indonezije, Moldavije, Norveške, Poljske, Češke, Rusije in Madžarske, je sponoril basist zbora Matej Burja.

Mednarodno tekmovanje pevskih zborov Isola del Sole je potekalo v okviru novo zasnovane ideje o tekmovanju raznolikih zborov različnih kakovosti, imenovane Musica mundi, ki v različnih krajih sveta poteka že nekaj let. Zbori so se merili v štirih kategorijah, znotraj katerih so obstajale še dodatne podvrste. Absolutno zmago in glavno nagrado Isola del sole si je pripel ženski zbor San Justo iz Argentine.

Kratke

Seminar jezikovnih manjšin in narodnostnih skupin

V tem tednu, od 3. do 7. novembra, v skavtskem hostelu na Božjem polju (Prosek-Trst) odvijal seminar o jezikovnih manjšinah in narodnostnih skupnostih. Seminarja, ki ga organizirajo Mladi v odkrivanju skupnih poti (MoSP), se udeležuje več kot 60 mladih iz vse Evrope. Organizatorji pričakujejo predstavnike 24 različnih manjšin iz 17 evropskih držav. Ime projekta je "Euroburja 2004: crossborder cooperation in freshly enlarged Europe", to se pravi "Euroburja 2004: čezmejno sodelovanje v komaj razširjeni Evropi". Glavni cilj seminarja je vzpostaviti trdne stike z manjšinami iz 10 novih članic Evropske zveze in z ostalimi državami vzhodne Evrope ter ojačiti medsebojno sodelovanje z manjšinami zahodne Evrope. Rdeča nit programa je ideja, da je treba jezikovne manjšine med seboj vedno bolj povezovati in jim omogočiti, da enotno nastopajo na evropski ravni v boju za skupne pravice, kajti vsaka manjšina se spopada s podobnimi težavami v vseh državah. V zadnjih letih smo opazili, da je možno uspešno nastopati na evropski ravni le, če isto usmerjene zahteve prihajajo iz vseh držav članic.

MMM ART 2004 / Srečanje umetnikov v Medani ob martinovem

V Medani, v Goriških Brdih, se je letos že osmič odvijala mednarodna likovna kolonija MMM ART, ki ga je letos prvič podprla tudi Evropska zveza, v okviru programa Phare. Na domačiji Klincec je, od torka, 19., do nedelje, 24., oktobra 2004, ustvarjalo 38 umetnikov iz osmih držav. Po številu udeležencev je to največje srečanje v Sloveniji, narodnostna raznolikost pa jasno kaže, da umetnost ne upošteva državnih meja. Približno polovica udeležencev prihaja iz širšega evropskega prostora, Avstrije, Hrvaške, Anglije, Španije, Nemčije, Belgije, Estonije, druga polovica iz obmejnih področij Slovenije in Italije. Organizatorji, slikar Etko Tutta, vinar Aleks Klincec in galerist Dragan Abram, so se letos drugič povezali tudi s festivalom JAZZ&WINE iz Krmina in tako uspešno povezali glasbo z likovno umetnostjo.

Umetniki so se v torek zbrali v Medani, na domačijah Klincec in Belica, kjer so v začasnih ateljejih lahko skupaj delali. Poleg tega so se v naslednjih dneh dogajala še druga srečanja. Že v sredo je bila v galeriji Movia, na domačiji Kristancič, otvoritev celoletne samostojne razstave slik in grafik Todoršaja Atanasova. V četrtek so v galeriji Artes odprli postavitev MMM art 2004, vsak od udeležencev je prispeval po eno sliko velikosti 30x30. O njih je Anamarija Stibilj-Sajin povedala, da se kot na filmskem traku odvijajo 38 tako različnih izpovedi, da lahko trdimo, da v umetnosti ni bilo še vse povedano. Istega dne je bila v Hit paviljonu tudi otvoritev samostojne razstave slikarja in grafika Lojzeta Logarja, ki je ravno tako sodeloval na koloniji. V petek se je na domačiji Ščurek, z eno samo skulpturo in vrsto risb, predstavil italijanski kipar Valentino Moradei. Z izborom skic, osnutkov za kipe, je prikazal moč črte, ter risbo kot samostojno, zaključeno umetniško delo.

Mednarodni projekt pa je bil uradno predstavljen v soboto, 23. oktobra, s pozno popoldanskim ogledom ateljejev in večerim jazz koncertom. V prijetnem vzdušju so se gledalci sprehajali po ateljejih, medtem ko je kak slikar še delal. Slike so lahko videli kar tam, kjer so nastale, med barvami in kozarci vina. Za tem so organizatorji številni publiki spregovorili še o svojem delu, konec pa prepustili odličnemu jazzu.

Vzajemna kontaminacija med umetnostjo in jazzom se je nadaljevala v ponedeljek, 25. oktobra, v Krminu. V palači Locatelli je bila otvoritev razstave umetnikov, ki so gostovali v Medani, s projekcijo filma L. Malleja "Dvigalo za rabljev oder", z originalno glasbo Milesa Davisa. V okviru Festivala JAZZ&WINE pa je v soboto, 30. oktobra, na domačiji Klincec nastopil Theodora Enache&Marius Miha-lache trio.

Takih srečanj seveda ni konec. Celoletni projekt MEDANA ART načrtuje še kiparsko in slikarsko delavnico, ki se bosta odvijali naslednjo pomlad, ter Festival poezije in vino v avgustu 2005. KB

V Slovenski filharmoniji v Ljubljani Dvajseti rojstni dan Komornega zbora AVE

V sredo, 27. oktobra, je bil v Slovenski filharmoniji v Ljubljani slavnostni koncert ob 20. obletnici obstoja Komornega zbora AVE iz Ljubljane, ki ga vodi Andraž Hauptman. Ave je bil najprej ustanovljen kot vokalna skupina leta 1984 v župniji Ljubljana - Vič. Zagnanost in trdo delo in pristna ljubezen do glasbe so skupino pod zanesljivim vodstvom Andraža Hauptmana privedle v sam vrh slovenske in evropske vokalne glasbe. Skupina je zrasla ne le kakovostno, ampak tudi številčno in zato se je preimenovala v Komorni zbor Ave. Zbor je uspešno sodeloval na številnih državnih in mednarodnih turnejah in festivalih ali koncertnih turnejah v Sloveniji in zamejstvu, v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Franciji, Belgiji, Španiji, Makedoniji, Egiptu,

Foto DPD

Grčiji, Južnoafriški republiki, ZDA, Kanadi, Švici, Bosni in Hercegovini, Vatikanu, na Danskem, v Argentini, Čilu in leta 2001 v Estoniji. V zboru je v dvajsetih letih delovanja prepevalo 117 pevcev. Sredin koncert je bil razdeljen na dva dela. V prvem so zazvene skladbe iz obdobja Romantike. Koncert se je začel s Schubertovim delom Die Geselligkeit, sledila sta dva Mendelssohnova psalma, in sicer Psalm 42 Wie der Hirsch schreit nach frischem Wasser,

kjer sta zbor in dirigent doseгла totalno sinergijo, in Psalm 91 Denn er hat seinen Engeln befohlen. Sledile so se Psalm 36 Os Justi Antona Brucknerja, enigmatična Ave Marija Giuseppe Verdija, Griegova Wie bist du doch schön in 16-

gentom Andražem Hauptmanom pa je te plemenite zvočne akvarele podal iskreno in doživeto. Sledila so dela skladatelja Lojzeta Lebiča. Iz zgodnjih zborov so bile na sporedu Ne vem, kdo bolj je tožen, Tihi gaj in Vem, da je

tudi najbolj intimna glasbena čutenja, in še bogato zvočno-st zbor, ki se je iz mladostniške svežine izpred dvajsetih let prelevila v eterični žamet, v katerem lahko vsak poslušalec zazna bogastvo posameznika v funkciji skupne želje po odkrivanju neoprijemljivih dimenzij, ki jih nudi skupno muziciranje, potem pa lahko rečemo, da je bil sredin koncert lepa izkušnja za vse tiste duše, ki še verjamejo v moč zborovske glasbe. Komorni zbor Ave bo ob svoji

glasno delo Richarda Straussa Der Abend. Drugi del koncerta je bil posvečen dvema slovenskima avtorjema, in sicer Vilku Ukmarju in Lojzetu Lebiču. Skladbe Vilka Ukmarja, ki so nastale na verzih Srečka Kosovela, so pravi biseri slovenske zborovske literature. Ukmar je s svojim umetniškim delom znal ovrjedniti naravno muzikalnost Kosovelevih verzov in jih ovil v hardsohnsko psalma, in sicer Psalm 42 Wie der Hirsch schreit nach frischem Wasser,

zopet pomlad, nato pa so zazvene še tri obdelave ljudskih, in sicer Zmierom moram bondrati, Luba vigred se rodi in Visoki rej. Še enkrat smo bili priča temu, da zna Lebič na enkratni način izpostaviti emotivni naboj teksta in tudi iz preprostega ljudskega motiva ustvariti pravi muzikalni biser... in če vsem tem premisam dodamo še visoko strokovnost in umetniško tankočutnost dirigenta Andraža Hauptmana, ki je znal svojim pevcem posredovati

20-letnici vsem ljubiteljem zborovske glasbe podaril še en koncert, in sicer v sredo, 10. novembra, vedno v Slovenski filharmoniji v Ljubljani. Na sporedu bodo dela Vilka Ukmarja, Antona Lajovica, Lojzeta Lebiča in maša za zbor, godalni kvintet in klavir Steva Dobrogoša. Že v četrtek, 11. novembra, pa bo zbor odpoštoval na Dunaj, kjer se bo udeležil mednarodnega zborovskega tekmovanja Franz Schubert.

ST

Prireditve ob 250-letnici rojstva Jurija Vege v Gorici

Počastili so slovenskega znanstvenika

Kar lepo število nekdanih in sedanjih profesorjev ter dijakov, ki so obiskovali ali obiskujejo slovenski Državni tehnični zavod Jurij Vega v Gorici, se je v sredo, 27. oktobra, zvečer zbralo v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma, da bi se z osrednjo proslavo poklonili znanemu matematiku, astronomu, predvsem pa sestavljalcu logaritemskih tabel Juriju Vegi (1754-1802), čigar prav letos poteka 250-letnica rojstva. Obenem mineva 20 let, odkar je bila na italijanskem tehničnem zavodu G. Galilei ustanovljena slovenska sekcija, ki se je nato poimenovala po našem slovitem znanstveniku. Uvod v sredino praznovanje, ki ga je povezoval nekdani dijak šole Vega, sedaj asistent laboratorija matematike David Peterin, je bil nastop MePZ Podgora pod vodstvom dr. Mirka Spazapanana, ki je zapel tri pesmi iz slovenske umetne in narodne zakladnice. Po lepem pevskem trenutku je ravnateljica tehničnega pola slovenskih višjih šol prof. Ida Primožič poleg pozdravnih besed izrekla tudi nekaj misli o zavodu J. Vege in šoli nasploh, ki je živo vraščena v okolje, v katerem deluje. Poudarila je predvsem to, da slovenska šola stremi tudi po tem,

Foto Bumbaca

da bi dijake vzgojila v zdrave, trezne, samostojne ljudi, ki bodo znali ohranjati svoje korenine in identiteto. Za njo je na oder stopil dr. Stanislav Južnič, rojen v S. Franciscu l. 1955. Po diplomu na oddelku za tehnično fiziko na ljubljanski univerzi l. 1980 je l. 1984 magistriral, na oddelku za zgodovino v Ljubljani pa dok-

toriral l. 1999. L. 2001 je raziskoval jezujsko fiziko na univerzi v Misuriju v ZDA, v letih 2002-04 je spisal knjigo Zgodovina raziskovanja vakuumu in vakuumskih tehnik. Knjiga je bila na ogled in razpolago za nakup v predverju KD. Dr. Južnič je ob projekcijah dokumentov - nekatere je odkril pred kratkim -, tudi o raznih Vegovih poizkusih, zelo živahno in nazorno, večkrat z duhovitimi pripombami predaval na temo Jurij Vega v Gorici in pri tem pojasnil marsikaj zanimivega iz

njegovega življenja in znanstvenega dela. Zagonetno Vegovo smrt je povezal z njegovim prostozidarskim udejstvom. Predavatelj je dejal, da je naša

šola utemeljeno poimenovana po J. Vegi, saj je bil le-ta z Gorico tesno povezan. Poudaril je, da imamo Slovenci mnogo znanstvenikov, ki so se uveljavili v raznih strokah, potem ko je Galilei postavil nove teze. Celotno pri prvi knjigi o raziskovanju vakuumu O. von Königa je sodeloval Slovenec, knez Turjačan Auersperg, Jurij Vega, doma v Zagorici pri Moravčah, je bil tudi pod vplivom želje "kroga" kranjskih intelektualcev, ki so menili, da se je treba posvečati novi znanosti. Vega je študiral na ljubljanski jezujski šoli in matematične predmete ter vojaške vede je tu poučeval jezuit prof. J. Maffei, plemiškega rodu, doma iz Gorice, kjer se je šolal pri jezuitih. Maffei ni bil le Vegov profesor, ampak tudi njegov krušni oče in mecen. Celotno službo mu je priskrbel v Gradcu, kjer je Vega pet let skrbel za navigacijo Mure od Gradca do Radgone, ki je bila za plovbo zelo pomembna. Po Maffeievem posredovanju je Vega postal profesor na topničarski šoli blizu Dunaja in tu tudi začel izdajati logaritemovnik, ki so ga celih dvesto let ponatiskovali v različnih jezikih. Po številu ponatisov je knjiga primerljiva le s Staro zavezo.

To in še mnogo drugega je razkril predavatelj, ki je ob koncu pripomnil, da si je Vega s svojim znanjem in študijem doobra zaslužil mesto na slovenskem bankovcu.

Poleg osrednje proslave, na Vegov dan, so praznovanje spremljale še druge pobude, in sicer razstava o Vegovem

življenju in delu v veži šole DITZ J. Vega v Slovenskem šolskem centru v Gorici, ki jo je pripravila skupina profesorjev in jo je obiskalo že nad 160 ljudi, predvajanje dokumentarca o Vegovem življenju, kviz in spletno tekmovanje, katerega se je udeležilo 48 dijakov iz Gorice in Trsta. Komisija (prof. Mirrella Gergolet in prof. Nadja Grusovin) je pregledala izdelke in nagradila najboljših pet dijakov. 1. nagrade je bila deležna Veronika Povšič (4. r. DITZ Ž. Zois, Gorica), na drugo mesto se je uvrstil Jurij Klanjšček

(5. gimnazija liceja P. Trubar, Gorica); tretjo nagrado si je prislužil Albert Vončina (4. gimnazija liceja P. Trubar, Gorica), četrto in peto mesto sta zasedla Tržačana Luka Zidarčič (1. r. Ž. Zois, Trst) in Alenka Čok (2. r. F. Prešeren, Trst). Zanimiv in prijeten večer je sklenila družabnost in skupna zdravica našemu slavnemu znanstveniku eksaktnih ved, sinu preprostega kmeta, ki si je naziv baron priboril zaradi svojih vojaških in znanstvenih zaslug, ko mu je bilo 46 let.

IK

Nagrada G. Pecar v Gorici

Foto Bumbaca

V soboto, 30. oktobra, se je v goriškem gledališču Verdi s prazničnim podelitvijo nagrad in nastopom nagrajencev končalo 4. mednarodno tekmovanje pianistov za nagrado mesta Gorica in tekmovanje v klavirski interpretaciji za nagrado G. Pecar. Mednarodna žirija (vodil jo je Carlo Bruno, v njej bil je med drugimi S. Gadžijev) je na teden dolgi prireditvi ocenila 70 udeležencev. Omenimo, da so v najnižji kategoriji prejeli največ nagrad mali slovenski pianisti, med njimi lepo število primorskih.

Kratke

Tržaško ekstraprojekt oljčno olje z zaščitnim poreklom

Evropska zveza je 22. oktobra sprejela predlog italijanskega ministrstva za kmetijstvo, da se ekstraprojekt oljčnemu olju iz Tržaške pokrajine prizna zaščiteno poreklo z imenom Tergeste. Pripravljalni odbor za ovrednotenje tržaškega ekstraprojekta oljčnega olja, ki mu predseduje Elena Parovel, je torej po večletnem prizadevanju dosegel priznanje, ki odpira pot zaščitnemu kakovostnemu poreklu DOP in priznanju geografskega porekla IGT.

Pristojna komisija v Bruslju je ugotovila, da je vložena dokumentacija v skladu s pravilnikom Evropske zveze, kar velja seveda tudi za pravilnik, ki ga je Odbor že pripravil in po katerem bo odslej teklo delo oljkarjev. Zaščiteno poreklo je seveda veliko priznanje za enega najbolj tipičnih proizvodov tržaške pokrajine, predvsem pa je priznanje vsem tistim, ki so v zadnjem desetletju vložili veliko truda, da je prišlo do vzpona tržaškega ekstraprojekta oljčnega olja. Zaščitni znak je prav gotovo odskočna deska za tržno ovrednotenje olja, obenem pa je tudi zagotovilo za visoko kakovost proizvoda. Ob tem velikem uspehu še pripis, da se je ob koncu oktobra začela oljkarška sezona. Na vrsti je nabiranje oljk za namizno predelavo, v kratkem pa bo steklo tudi delo za predelavo v olje. Na Tržaškem obratujeta dve torkliji: oljarna družina Parovel v dolinski obrtni coni in torklija Kmetijske zadruge v Trstu na ulici Travnik.

Dan odprtih vrat v središču na Proseku

Minuli petek je vladalo v novih prostorih Vzgojno zaposlilvenega središča Mitja Čuk res veselo vzdušje, saj je središče imelo svoj Dan odprtih vrat. Namen te pobude je bil predvsem usmerjen spoznavanju prostorov, v katerih potekajo različne dejavnosti gojencev, ki so občinstvu prikazali, kako je lahko s plesom in mimiko ter ritmom izraziti človeška čustva. Sedež središča, ki lahko razpolaga s prostorom za bivanje in sprostitve ter delavnico, namenjeno šivanju, umetniškemu tkanju in malim mizarskim delom, lahko gosti šestnajst gojencev; danes jih je v centru dvanajst. Na petkovi slovesnosti je bila prisotna predsednica Sklada Mitja Čuk Stanka Čuk, ki je prisotne pozdravila, in predsednik zahodnokraškega rajonskega sveta Bruno Rupel.

Opčine imajo nov rekreacijski center

Opčine bodo lahko v kratkem lahko koristile z novim rekreacijskim centrom, ki je nastal v neposredni bližini sedeža vzhodnokraškega rajonskega sveta. Center, v katerega bodo ponesele še potrebno opremo, razpolaga s telovadnico, zraven katere so uredili slačilnice, servisne prostore in sanitarije. V prvem nadstropju so bile nameščene učilnice, uradi in delavnice. Center obsega tudi lepo urejeno zunanost, kjer se nahajata košarkarsko in odbojkarško igrišče, tlakovani s sintetičnim materialom. Pristojni občinski izvedenci pa nameravajo pred rekreacijskim centrom in sedežem rajonskega sveta urediti trg in zgraditi še nekaj poslopij, kamor bi namestili občinske mestne redarje, pošto in strukture zdravstvenega podjetja.

Narodni dom NŠK in GMD

Knjižna novost namenjena italijanskim bralcem

Medtem ko se tržaška politična večina, zazrta v preteklost, zapira v nostalgicna nacionalistična praznovanja, ki dišijo vse prej kot po evropskem, bratskem duhu med narodi, se Slovenci v Italiji, v skladu z novimi celinskimi razmerami in sploh z miroljubno sosedsko voljo, odpirajo svojim sosedom in sodržavljanom italijanske narodnosti. V sredo, 20. t.m., je namreč začel delovati Slovenski kulturni informativni center Narodni dom, ki želi seznanjati širšo javnost o raznolikem delovanju slovenske manjšine. Bivši Hotel Balkan pa je v petek, 29. t.m., gostil še drug pomemben dogodek, in sicer predstavitev knjige *Le lettere slovene. Dalle origini all'eta' contemporanea* prof. Tatjane Rojc, ki je pravkar izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Literarno srečanje sta priredila prav GMD in NŠK, uvedla pa sta ga Lida Turk in Marko Tavčar, nakar je publikacija v svet pospremlila več uglednih botrov.

Marija Kacin, dolgoletna profesorica italijanskega jezika in literature na tržaškem klasičnem liceju France Prešeren, je poudarila, da je knjiga nastala na podlagi predavanj prof. Rojčeve študentom slavistike na rimski univerzi La Sapienza ter na videmskem in tržaškem

Foto Kroma

vseučilšču. Sodeč po naraslem številu slušateljev, vzbujata slovenski jezik in kultura vedno več zanimanja, zato je aktualnejši pregled slovenske literature Tatjane Rojc, ki gre od Brižinskih spomenikov do današnjih dni, še kako potreben, saj sta se podobnega podviga lotila Giovanni Maver in Bruno Meriggi že pred štiridesetimi leti.

Cristina Benussi, profesorica sodobne italijanske književnosti na tržaški univerzi, ki je podpisala tudi predgovor knji-

gi, je pohvalila avtorčin metodološki in vsebinski pristop ter izpostavila, da ponuja Rojčeva ne samo literarno snov, temveč tudi širše zgodovinske in kulturne koordinate za razumevanje preteklosti in sedanosti slovenskega naroda, ki je ohranil in v stoletjih razvil močno kulturno identiteto prav iz ljubezni do svojega jezika. Pisatelj Boris Pahor je navdušeno pozdravil delo, ki je po njegovem zelo berljivo in primerno tudi za mlajše občinstvo, saj se po lahkotnosti, s ka-

tero obravnava še tako zapletene tematike, oddaljuje od starejših učbenikov, iz katerih se je, ob koncu druge svetovne vojne, sam učil slovensko književnost.

Ob koncu se je avtorica zahvalila vsem, ki so moralno in materialno pripomogli k izdaji

knjige, za katero je povedala, da ji je bila že od nekdaj zapisana v srcu, in s katero je želela italijanskim sosedom približati slovenski narod, ob katerem živijo, a jim največkrat ostaja neznan.

Večer sta sklenila violinistka Verena Rojc in pianist Alessandro Bici s prvim stavkom *Vivace ma non troppo* iz prve Sonate za violino in klavir op. 78 nemškega, romantičnega skladatelja Johannes Brahmsa.

AL

Predstavitev Lakovičevega zbornika in Jerončičevega prvenca Športni uspehi za zgodovino, literaturo in mlade

Šport in literatura sta si na letošnji predstavitvi Zbornika slovenskega športa v Italiji podala roko. Osmi zbornik časnikarja Branka Lakoviča so predstavili v četrtek, 28. oktobra, na sedežu športnega društva Sokol

v Nabrežini. Na večeru, ki ga je priredilo Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, pa so predstavili tudi prvenec priznanega odbojkarškega strokovnjaka in posoškega rojaka Zorana Jerončiča *Pogled skozi mrežo*. In ne na-

zadnje so na srečanju nagradili zmagovalce litetarne natečaja Drobci iz športnega sveta, ki ga že nekaj let prireja ZŠSDI. Zbornik obsega 388 strani, bogati ga 378 fotografij, avtor pa obravnava kar 26 športnih panog. Podatki so pregledni in dajejo popolno sliko boga-

tega letnega dogajanja v naših športnih društvih, poleg tega pa je zbornik dvojezičen, tako da je dosegljiv tudi za širšo publiko. Ker pa so letošnje leto zaznamovale olimpijske igre v Atenah, je Lakovič posebej pozornost srebrnemu odbojkarju Mateju Černicu in metalki kopja Claudii Coslovich. Prav tako kot Zbornik je tudi Jerončičev prvenec *Pogled skozi mrežo* predstavil časnikar Rado Gruden. Zbirko sestavlja 55 zgodb iz avtorje-

vega doživljanja odbojkarškega sveta, ki ga rad opisuje predvsem skozi prizmo medčloveških odnosov, čeprav se ne odreka tehničnim in strokovnim zapisom. Iz dela izhaja slika človeka, športnega pedagoga in trenerja, ki opazuje svet okoli sebe in v navidezno enoličnem dogajanju izbira zgodbe, ki pritegnejo.

V Zborniku so objavljena tudi nagrajena dela dijakov nižjih srednjih šol s Tržaškega in Goriškega, ki so se udeležili na-

tečaja ZŠSDI Drobci iz športnega sveta. Deset zmagovalcev je nagradil prof. Ivan Peterlin, priznanje pa so si zaslužili Aleksija Colsoni, Mia Slavec, Nastja Slavec in Danie-la Dellavalle (S. Gregorčič, Dolina), Patrizia Jurinčič in Valentina Oblak (Sv. Ciril in Metod, Sv. Ivan), Simon Malmenvall (I. Cankar, Sv. Jakob), Jernej Legiša (I. Gruden, Nabrežina), Alice Lokar (S. Kosovel, Opčine), prvo nagrado pa je prejela Mihaela Nanut (I. Trinko, Gorica).

Društvo slovenskih izobražencev/Peterlinova dvorana

Andrej Bajuk: "V Sloveniji je prišlo do globokega političnega preobrata"

Kot je poudaril predsednik DSI Sergij Pahor, bo Peterlinova dvorana letos gostila v okviru ustaljenih ponedeljkovih večerov niz predavanj na temo politike. Tovrstna sezonska srečanja so se pričela že v ponedeljek, 25. oktobra, ko je Društvo slovenskih izobražencev gostilo slovenskega politika, gospodarstvenika in izvedenca za bančništvo Andreja Bajuka. Slovenski politik, čigar stranka Nova Slovenija se je na nedavnih državno zborskih volitvah v matici dobro izkazala, se je dotaknil najaktualnejših tem slovenskega političnega sveta in v odgovorih na vprašanja, ki mu jih je zastavljal Sergij Pahor, podal neizprosno očno dinamiko, ki so pred kratkim privedle do "globokega političnega preobrata v Sloveniji." Ta sprememba vodilnih političnih kadrov je bila namreč posledica naraščanja zavesti, da stvari niso tako rožnate, kot smo si bili lahko mislili in kot nam jo je predstavljalo ča-

Foto Kroma

sopisje. "Zgodba o uspehu se je končala, če se je tudi kdaj začela", je povedal Bajuk, ki je jasno izpostavil dvoličnost dosedanje vodilne slovenske politike (podoba, ki jo Slovenija pozitivno predstavlja mednarodni javnosti in stvarni težak položaj, ki znotraj meja kaže svoj pravi obraz): Slovenija bo pa vendar, spričo novih evro-

pskih političnih pravil igre, "obsojena na evropsko normalnost", je dodal gost DSI. Bivši predsednik vlade je tej normalnosti zoperstavil dosedanje slovensko navado po nepreglednosti javnih financ, nespoštovanju zakonov vse do gospodarskega kriminala. Treba je bilo to zakulisje obelodaniti pred javnostjo. "Po dveh-

nem boju smo vendar pridobili, da televizija neposredno prenaša debate državnega zbora", in tako so ti problemi dosegli širšo publiko. Prve učinke tega novega toka je bilo razbrati že na evropskih volitvah, ko je Nova Slovenija dosegla zmago, LDS pa je bila poražena. Medijska propaganda levice pred državnozborovskimi volitvami, ki je grozila z geslom "ali Rop ali Janša", ni uspela. Doprinos Bajukove stranke Janševi zmagi je bil neoporečen. Žal pa je slovenski volilni sistem takšen, da kljub precejšnjemu volilnemu razmaku med zmagovalci in poraženci (8%), se v dejanskem okviru novega sestava državnega zbora razlika med večino in opozicijo suka le za peščico glasov, kar večinski vladi sicer ne zagotavlja mirnega delovanja. "Če pa ne bomo imeli podpore parlamenta, bodo ponovno nastopile volitve, ki pa se jih vsi za zdaj še bojijo", je dejal Bajuk.

Bajuk je občinstvu Peterlinove dvorane podal svoj pogled tudi na morebitne spremembe gospodarskega sektorja, ki neposredno sodi v njegov intelektualni resor. Bajukovo načelo temelji na odstranitvi do-

sedanjih škodljivih monopolov, na privatizaciji državne lastnine in na posledični konkurenci. "40% bruto proizvoda je še v lasti države", je dejal gost DSI, "vloga le-te je namreč prevelika: država mora le določiti pravila igre in nad temi nadzorovati". Kar pa se tiče socialne države, je Bajuk mnenja, da mora taka ureditev sloveti na solidarnosti in osebni odgovornosti: treba je seveda pomagati državljanom na različne načine, toda pomoč ne sme sloneti na goli brezposelnosti in subvenciji. Treba je spoštovati tiste ljudi, ki delajo in s svojim doprinosom omogočajo sam obstoj socialne države. Bajuk je tudi podčrtal dejstvo, da je upad rodnosti na Slovenskem tesno vezan na težke finančne in stanovanjske položaje, v katerih so mladi pari primorani živeti. Koalicija Slovenije je vendar dobila politični konsenz, da ustvari družini prijaznejše okolje. "Treba je rešiti tudi vozle nezaupanja, ki ga državljanji imajo do ključnih državnih institucij; najotiplivejši primer je vezan na dolge čakalne vrste pri sodnem delovanju", je poudaril predsednik stranke. Kar pa se manjšine tiče, je Bajuk mnenja, da je potreben nov odnos matične domovine

do rojakov izven meja. "Tak zanos se mora roditi najprej v Sloveniji, mi za zdaj še nima- no izdelanega odgovora na to kočljivo vprašanje", je povedal Bajuk, ki pa je v zvezi z manjšinsko problematiko vendar nakazal nekaj smernic, ki slonijo na jeziku, kulturi in gospodarski čezmejni povezavi predvsem malih podjetij.

IG

Center Hotel

Ulica Igo Gruden 43
Bazovica
Trst - Italija

tel. +39 040 9221334
fax +39 040 9221335

Info@centerhotel.it
www.centerhotel.it

Priznanje Vseh svetih Polaganje vencev

Živ spomin na naše pokojne

Spomin na pokojne je tudi na Tržaškem potekal ob zasebnem spominu na vse tiste, ki so na pokopališču ponesli šop rož na grob svojcev in uradnem polaganju vencev javnih ustanov ter drugih slovenskih društev na spomenike in obeležja padlim. Če je težko zapisati v članku o osebnih čustvih, ki se v vsakem izmed nas porajajo vsak 1. november, ko stopamo pred grob, v katerem počivajo naši preminuli, je treba poudariti kolektivni spomin na mrtve, tisti, ki se že drugo leto zapored oblikuje preko Poti spomina in pri kateri so soudeleženi župani občin Tržaške pokrajine.

Roberto Dipiazza (občina Trst), Giorgio Ret (občina Devin-Nabrežina), Fulvia Premolin (občina Dolina), Lorenzo Gasperini (občina Milje), Aleksij Križman (občina Repentabor) in Mirko

Sardoč (občina Zgonik) so se namreč podali v spremstvu predsednice pokrajinske sveta Marucci Vascon najprej v

bi številka 149 na poti med Renom in Opčinami, od koder so odšli na opensko središče, kjer so naši rojaki padli pod

Foto Kroma

Nabrežino, kjer so se poklonili pred spomenikom v kamnolomih in na glavnem vaškem trgu. Sledila je svečanost na foj-

strelji fašistov za časa drugega tržaškega procesa. V Bazovici pa so Marucci Vasconova in župani postavili venca ma fojbo

in k spomeniku štirim junakom. Ustavili so se dalje na pokopališču v Škednju in v Rižarni ter Dolini. V Miljah pa so venec položili na ploščo, ki stoji na pročelju županstva.

V posameznih vaseh občin tržaške pokrajine pa so se svečanosti ob prazniku Vseh svetih odvijale pri spomenikih, ki spominjajo na padle v NOB, in to tudi ob petju domačih zborov in igranju vaških godb ter ob priložnostnih nagovorih častnih govorcev. V soboto so pokrajinske delegacije VZPI, ANPI in ANPIIA polagale vence po mestnih ulicah, na krajih, kjer so številni partizani izgubili življenje zaradi fašističnega nasilja; zadnji poklon pa je bil seveda v Rižarni. Svet slovenskih organizacij je v spomin na vse žrtve nasilja, še posebej za tiste, ki so padli za ohranitev identitete in napredka naroda, položil venec pred spomenik bazovske gmajne.

IG

Obvestila

V **Kulturnem** domu bo gostovalo SNG Drama Ljubljana z delom Samuela Becketta O, krasni dnevi, in sicer v petek, 5. novembra, ob 20.30 (Red A, D in F), v soboto, 6. novembra, ob 20.30 (Red B in T z italijanskimi nadnapisi) in v nedeljo, 7. novembra, ob 16. uri (Red C). V petek, 5., in soboto, 6. t.m., bo na trgu Peruginu odprto parkirišče (od 19.30 do 23. ure).

Duhovna zveza in Hospice Adria Onlus ter Marijanišče vabijo na predavanje Opuščanje pogoj za notranje ozdravljenje. Predaval bo p. Marijan Šef iz Ljubljane v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta, 35 (Marijanišče), dne 5. novembra 2004, ob 20. uri. Večerje omogočila Zadruga kraška banka.

V **ponedeljek**, 11. t.m., bo v Škrbini na Krasu tradicionalna svečanost v spomin na padle prekomorske

padalce. Ob 10. uri bo maša, ob 11. uri pa svečanost pred ploščo. Letos na srečanju ne bo znanega padalca Iva Božiča, ker je umrl pred kratkim. O tem bomo še pisali.

Cestitke

Te dni je z odliko in pohvalo diplomirala iz mednarodnih in diplomatskih ved **Erika Hrovatin**. Ob uspehu ji iskreno čestitajo Mirjam, Emil, Peter, Alenka, Maja, Emanuel, Ivana, Madjan, Mauro.

Darovi

Ob spominu na svoje pokojne darujeta Vida in Amalija Rencelj 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Sožalje

Novi glas izraža Nadji Maganja in sorodstvu občuteno sožalje ob izgubi matere **Kristine Štefančič vd. Maganja**.

Kosovelov dom Glasbena sezona 2004/05

Uspel nastop Dua Feri

V ponedeljek, 18. oktobra, je letošnji sezanski glasbeni abonma otvoril Duo Feri, ki ga sestavljata sestra in brat oz. Martina (glas) in Marko Feri (kitara). Martina že od otroštva goji ljubezen do petja, ki se mu ni mogla odreči, kljub resnemu študiju klavirja, iz katerega je tudi diplomirala na tržaškem konservatoriju Giuseppe Tartini. Od svojih pevskih začetkov se je preizkusila v različnih žanrih in sodelovala s številnimi vokalno instrumentalnimi sestavi, zborovskimi in komornimi skupinami. Nazadnje pa se je predala jazzu in se v tej glasbe-

ni zvrsti tudi stalno izpopolnjuje. Marko je uveljavljen mojster šestih strun, ki je svoj talent dokazal že v študijskih letih. S časom se je izkazal za plodnega glasbenika, ki je vsestransko dejaven. Kot zelo cenjen koncertant redno nastopa sam ali v prestižnih ansamblih. Visoke uvrstitve njegovih gojencev na državnih glasbenih tekmovanjih po Sloveniji in Italiji pa potrjujejo, da je tudi izreden pedagog. Pred šestimi leti je nazadnje sprejel še umetniško vodstvo Mednarodnega festivala kitare, ki se je iz Sežane preselil v Lipico in iz izvedbe v izvedbo pridobiva

na ugledu ter vzbuja zanimanje širšega občinstva. Navdušenemu občinstvu Kosovelovega doma sta Martina in Marko ponudila pester program, ki je zajemal iz zakladnice jazzovskih klasikov (Strange Fruit, My baby just cares for me), brazilskih ritmov (Jobimove bossa nove (Wave, Agua de beber) in popularnih uspešnic sodobne lahke glasbe (Time after time, In my life, Honey pie). Pri tem velja poudariti, da sta večino priredb za kitaro in glas napisala sama, druge (Heaven down here) pa sta povzela po svetovno znanih dvojicah. Vendar se od njih razlikujeta po spremljavi, ki sloni izključno na klasičnem instrumentu in ne na bolj običajnem, električnem. Tako so hkrati prišli na svoj

račun ne samo ljubitelji omenjenih žanrov, ampak tudi sladkusi šestih strun, ki jih je Marko očaral s tremi skladbami za kitaro solo. Martina je v Sežani sploh prvič nastopila v okviru redne abonmajske sezone in, kot kaže, ji večja dvorana zelo odgovarja, saj je gledalški oder primernejši okvir za njen glas, ki z lahkoto napolni široke prostore. Morda je prav lokacija vplivala na samo počutje mlade vokalistke, ki ji moramo priznati, da je žametnemu glasu dodala zrelejšo interpretacijo kot kdajkoli prej. Duo Feri bo v kratkem nastopil tudi na Tržaškem, in sicer v Škednju, točneje v domu Jakoba Ukmarja, kjer se bosta Martina in Marko predstavila s podobnim programom.

AL

Opčine Poklon skladatelju Stanetu Maliču

S srcem, z mladimi in s slovensko pesmijo

Skladatelj Stane Malič je imel dar umetnosti. Izražal jo je preko glasbe. Ta dar je posredoval mladim, ki se jim je še posebno rad posvečal, in starejšim, da bi si predstavljali, kako lepo je zapeti v hrupu sveta in se zamisliti. Bil je velik pedagog in zborovodja, vzorni učitelj, nesebični kulturni in narodni delavec.

Tako je med drugim dejal openski župnik Franc Pohajca na spominskem večeru med slovesno sv. mašo v poklon skladatelju, dirigentu, organistu in učitelju glasbe Stanetu Maliču. Pri mašni daritvi je pel združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga je vodil Edi Race ob orgelski spremljavi Iztočka Cergola, večer v župnijski cerkvi pa se je sklenil z nastopom Mlajše mladinske skupine Vesela pomladi pod vodstvom Mire Fabjan in cerkvenega pevskega zbora pod taktirko Janka Bana. Oba zbora sta seveda izvajala Maličeva dela. Ob skladateljevi stoletnici rojstva so večer priredili Zveza cerkvenih pevskih zborov, župnija Opčine, MePZ Sv. Jerneje in Pevsko društvo Vesela pomlad. Maliču se je torej v soboto, 29. oktobra,

poklonila celotna naša skupnost, še posebno pa Opčine, kjer je skladatelj preživel dobesedno del življenja in zapustil najgloblje sledove.

Po sv. maši je imel priložnostni govor častni predsednik ZCPZ dr. Zorko Harej, ki se je spomnil časov po prvi svetovni vojni, ko je vzel v roke neko pesmarico in ga je prevzela moč Maličevih skladb: odlikovala jih je sveža harmonija, odlična tehnika in izredna poslušnost. Malič se je rodil leta 1904 v Trstu, kjer je študiral glasbo pri znamenitih skladateljih na Glasbeni matici (npr. Mirk in Šonc), po sežigu Narodnega doma pa v mestnem konservatoriju in tam diplomiral leta 1930. Od 1930 do 1945 je v pra-

voslavni cerkvi sv. Spiridiona vodil zbor, ki ga lahko upravičeno imamo za edini slovenski zbor v Trstu v času fašističnega terorja. Leta 1945 se je preselil na Opčine, torej v času, ko je narod po dolgem obdobju zatiranja spet zadihal zrak svobode in se prepustil hrepenenju po slovenskem petju in besedi. Malič je bil takrat dejaven na zborovodskem področju, igral je v godalnem orkestru, vključil pa se je tudi v gledališče. Leta 1956 je postal dirigent openskega cerkvenega pevskega zbora in organist v cerkvi. Tako se je odprla njegova najbolj plodna ustvarjalna doba. Opus nam kaže, da se je najraje odločal za vokalno glasbo, zborovodsko in solistično, pisal je izvirne prosvetne in cerkvene skladbe, pa tudi samospeve. Dr. Harej ga je označil za človeka z izrednim znanjem teoretične glasbe, poleg tega pa ga je odlikovalo veliko potrpljenje pri delu in prijateljski odnos do učencev.

MR

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV, ŽUPNIJA SV. JANEZA KRSTNIKA - DEVIN in MOPZ FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

DEKANIJSKO SREČANJE ZBOROV

V nedeljo, 7. novembra 2004, ob 17. uri, v župnijski cerkvi v Štivanu

Lep življenjski jubilej 90 plodnih let Miroslava Tavčarja

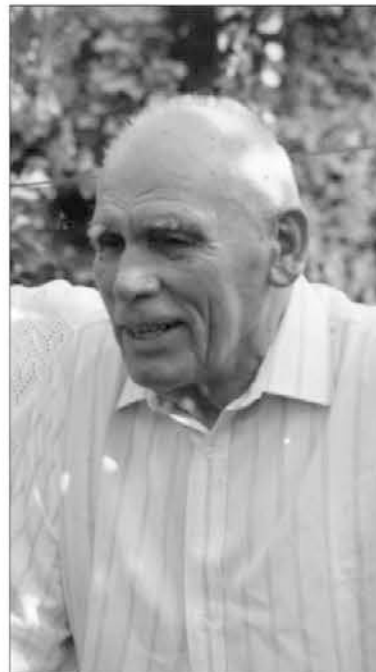
Dne 2. novembra leta 1914 se je rodil kot četrti otrok pri Kršarjevih v mali kraški vasi Kreplje pri Dutovljah Miroslav Tavčar. Za njim sta oče Jožef in mati Marija imela še pet otrok, od katerih sta dva umrla med prvo vojno. Mirko se je izučil za krojača in nekaj let tudi opravljal ta poklic, dokler ga ni "uka žejja" zvalila v svet in je začel študirati, kot si je srčno želel vse od malega. Po raznih težavah, dogodivščinah, vojnih letih, lakoti in srečnih naključjih ga je življenje pripeljalo do učiteljske mature, ki mu je odprla pot do šole. Poučeval je v razmerah, ki si jih danes sploh ne moremo predstavljati: številni razredi, pouk v jutranji in popoldanski izmeni, mraz, nobenih učil, nobenih knjig. Vsega se je bilo treba lotiti prav od začetka. In tako je Miro sodeloval pri ustanavljanju več šol, pisanju šolskih knjig, začel je s celodnevno solo itd. Marsikdo se ga še spominja, kako je stopil v razred, ko je obiskoval šole kot didaktični ravnatelj. Visok, vzravn in z redkimi, kratko pristrženimi lasmi. Postavljal je

vprišanja otrokom, navadno preprosta, na katera so znali odgovoriti, ali pa bolj hudomušna.

Med vsem tem se je po drugi svetovni vojni preselil v Devin, kjer si je konec petdesetih let ustvaril družino, ko se je poročil z domačinko Marto Legiša, ki mu je rodila troje otrok. Po upokojitvi leta 1979 se je posvetil svojemu vrtu, postavil si je čebelnjak in veliko bral dolgo v noč, saj so bile knjige od nekdanj njegovo veliko veselje.

Pred kratkim je torej praznoval svojo devetdesetletnico. Seveda ni več tisti suhi mladenič, ki je študiral v raznih mestih po Italiji, niti ne oče, ki pripoveduje pravljice svojim otrokom ali igra na harmoniko, niti ne gospod ravnatelj, skrbno odpravljen v obleki, ki si jo je sam sešil, skrbno zlikani srajci in kravati, niti ne starejši gospod, ki dela na svojem vrtu in v malem vinogradu. Leta so zameglila njegove oči in mu otežila korak, vendar mu niso vzela spomina na vse, kar je doživel in preživel, niti ne vne- me za "našo pravdo", kot tudi za tisto, kar je prav.

Še vedno pa ostaja zvest poklicni vzgojitelj in si ne more kaj, da ne bi podučil svojih petih vnukinj; še vedno je hitrejši v računanju kot vsi ročni računalniki in tudi v zemljepisju, zgodovini in tudi v recitiranju mu še zdaleč ne morejo vnu-

kinje do živega. Gospod Miro Tavčar je od vedno naš naročnik in je bil tudi naročnik prejšnjih dveh časopisov, iz katerih je nastal Novi glas, za kar smo mu iskreno hvaležni. Vse najboljše torej, dragi gospod Miro, in še na mnoga leta, iz srca!

Ob dvojezičnih napisih

Ne strankarsko, ampak politično

Odvetniška pisarna Grilc & Partner letos obhaja 25-letnico obstoja. Pisarno je namreč leta 1979 ustanovil Matevž Grilc, ki je bil med letoma 1976 in 1995 predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev.

Leta 1983 se mu je pridružil še Roland Grilc, leta 1992 pa je v pisarno vstopil Rudi Vouk. Pisarna je širši javnosti znana predvsem po svojem delovanju za uveljavljanje manjšinskih pravic, v zadnjih letih predvsem po zaslugi Rudija Vouka, ki je pri avstrijskem ustavnem sodišču izbral tako razsodbo o uporabi slovenščine na uradih kakor tudi razsodbo o dvojezični topografiji.

Zaradi še vedno perečega vprašanja dvojezičnih napisov na avstrijskem Koroškem je pisarna Grilc & Partner v počastitev svoje obletnice priredila v Škocijanu 15. oktobra strokovni posvet o uveljavljanju manjšinskih pravic na avstrijskem Koroškem. Izbira kraja ni bila naključna, saj se je Vouk pritožil avstrijskemu ustavnemu sodišču prav zaradi pomanjkanja dvojezične toponomastike v Škocijanu.

Predavatelji so z različnih zornih kotov osvetlili omenjeno vprašanje, ki zaposluje tako pravnike kot politike.

Dieter Kolonovits je v svojem posegu ugotavljal stanje razprave o manjšinskih pravicah znotraj razprave o novi avstrijski ustavi ter o pomenu člena 7 avstrijske državne pogodbe na področju varstva manjšinskih pravic.

Hannes Tretter je v svojem prispevku ugotovil, da posamezniki lahko uveljavljajo tudi objektivne pravice. Po njegovi oceni pa je mogoče uveljaviti pravico do dvojezičnih krajevnih napisov tudi na evropski ravni s sklicevanjem na 8. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah. Ta določa pravico do zasebnega in družinskega življenja, zaščiten pa je tudi komunikativno okolje. Posameznik ima torej pravico do tega, kar je, država pa mora to okolje in njegove značilnosti zaščititi, kar pomeni, da mora zagotoviti tudi vidno dvojezičnost. Po tej argumentaciji bi bile za pripadnike slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem mogoče tudi pritožbe na Evropskem sodišču za človekove pravice v Strasbourgu.

Richard Soyer je izhajal iz dejstva, da bi zavlačevanje in zavračanje postavitve dvojezičnih

krajevnih napisov kljub razsodbi ustavnega sodišča lahko predstavljalo celo zlorabo uradnega položaja. Zloraba uradnega položaja se v Avstriji kaznuje z zaporno kaznijo od šestih mesecev naprej. Omenjeno vprašanje je tudi zaradi omenjenih posledic na meji med politiko in kazenskim pravom; obtožnica bi bila dokaj neverjetna, tudi zaradi dejstva, da bi v takem primeru bila zadnja odločitev o obtožnici pri pravosodnem ministrstvu. Ker pa je ta položaj nevarno držan tako za okrajne glavarje, ki so sedaj neposredno odgovorni za postavitve dvojezičnih krajevnih napisov, kakor tudi za slovensko narodno skupnost, je nujna zakonodajna ureditev.

Profesor Borut Bohte se je dotaknil vprašanja, ali Slovenija lahko pristopi k Avstrijski državni pogodbi (ADP), kar Avstrija sicer zavrača. Po Bohtejevem mnenju pravilen pristop ni vprašanje pristopa, saj je ADP zaprtega tipa, temveč poudarjanje sukcesije. Ker je Slovenija pravna naslednica Jugoslavije, sopodpisnice ADP, bi sukcesijo vsekakor lahko sporočila Rusiji, ki je deponitor ADP. Slovenija bi po Bohtejevih izvajanjih sukcesijo morala uveljaviti predvsem zaradi tega, ker Avstrija po 50 letih še vedno ne izpolnjuje mednarodno-pravnih obveznosti v zvezi z manjšinsko zaščito, ki izhajajo iz ADP. Sicer pa ima Slovenija tudi na mednarodni ravni več možnosti, da uveljavi pravice svoje manjšine v Avstriji, kakor so na primer OZN, EU, OVSE ali

Svet Evrope.

Deželni glavar Haider, ki je v prejšnjih tednih večkrat poudaril, da ne namerava postaviti novih dvojezičnih tabel na Koroškem, je simpozij indirektno kritiziral z besedami, da nekateri pač še vedno nočejo mirnega sožitja. Večjega presenečenja pa je v vrstah slovenske manjšine na Koroškem bila deležna izjava Marjana Sturm celovškemu listu Kleine Zeitung, da je delovanje Rudija Vouka na področju dvojezične toponomastike usmerjeno predvsem v korist lastne odvetniške dejavnosti oziroma pisarne. Pisatelj Janko Mesner je celo zahteval, naj Marjan Sturm odstopi kot predstavnik slovenske organizacije.

V prostorih pliberskega Kulturnega doma pa se je 22. oktobra odvijal kongres Mlade Enotne liste. Tako kot seniorska stranka, tako tudi pomladek Enotne liste doživlja notranje vsebinske in organizacijske spremembe. Člani Mlade EL so v preteklem mandatu znali nagovoriti širšo populacijo mladih, in sicer zlasti s prirejanjem koncertov in podobnih priložnosti za mladinsko druženje. Prav preko takovrstne dejavnosti se je med mladimi izoblikovala nova mreža ljudi, ki ob prikazanem projektu zna potegniti v isto smer in uresničiti projekte, ki se zdijo na prvi pogled nemogoči. Tak projekt je bil letošnji koncert skupine Siddharta v slovenskem šotoru na pliberskem jorku. Dejstvo, da je najpopularnejša slovenska skupina igrala na največji prireditvi južne Koroške, je

bila nedvomno senzacija. Pri sami organizaciji tega "eventa" je sodelovalo nad 70 mladih, kar pomeni, da znajo mladi pri EL

motivirati kar lepo število ljudi, med katerimi je nekaj tudi nemško govorečih. Koncert sam po sebi ni bil strankarske narave, je pa bil uspešna politična akcija: mladi so razumeli, da je slovenščina jezik sodobne komunikacije ter da je lahko enakovredni "rockerski" jezik kot angleščina ali nemščina. Koncert je nagovoril tako mlade zamejce na Koroškem, ki so Siddharto lahko poslušali v Seilah že lani slab teden po velikem koncertu na bežigraskem stadionu v Ljubljani, kot tudi mlade iz sosednjih občin v Sloveniji, ki so tako razumeli, da se tudi njihovi vrstniki na avstrijskem Koroškem navdušujejo za glasbo, skratka, da so del iste (slovenske) mladinske kulture.

Na Kongresu mlade EL so izvolili nov odbor v sestavi Simon Kap (predsednik), Daniel Gril (podpredsednik), Rudi Kulnik (tajnik), Martina Kert (podtajnik), Sebastjan Trampusch (blagajnik), Roman Pandel (namestnik blagajnika); soglasno pa so prisotni podprli izjavo, v kateri mladi EL pozivajo, naj Slovenci na avstrijskem Koroškem izvolijo na neposrednih demokratskih volitvah reprezentativno telo, ki bo navzven predstavljalo koristi narodne skupnosti.

Kongres Mlade EL sta med drugimi pozdravila predsednik NSKS Jože Wakounig ter podpredsednica EL Eva Verhnjak-Pikaló.

Kongres se je zaključil s koncertom kantavtorja Adija Smolarja. **Peter Rustja**

Ko se dotakneš osebe

Vida Valenčič

Le nekaj časa zase...

Človek potrebuje ludičnost, igro, v kakršnikoli obliki, v katerikoli starosti. Ščebetanje z otrokom, valjanje po deki, ko ga učiš prevalov, smejanje ob lastni nerodnosti, ustvarjanje novih barvnih odtenkov na vekah, muzanje in igrivo draženje s partnerjem, tek s psom, risanje nejasnih figur med telefonskimi pogovori, ustvarjanje novih vzorcev s pletilkami, barve dišav v kuhinji in petje pod tušem. V tem obdobju sem se odločila, da prisluhnem v večji meri otroku v sebi in ga občasno privlečem na dan, pomečkanega od terminov, sej, dokumentov, posvetov, avtobusnih vozovnic, esejev, zdravniških pregledov in nasploh zelo odraslih poslov.

Nekajkrat na teden se z drugimi stisnemo v dva ali tri avtomobile in se iz središča mesta odpeljemo proti veliki kotalkarski ploščadi na Kras, razsvetljeni z ogromnimi neonskimi lučmi in obdani s smrekami, da te že isti hip, ko jih zagledaš, mine tista nejevolja in lenoba in želja, da se ugneždiš v fotelji z daljincem v roki. Vsi s svojimi ogromnimi nahrbtniki in športnimi torbami: 43-letna Margherita, ločenka, ki po telefonu daje še zadnja navodila varuški "Ne, samo pol ure naj gledajo televizijo" in se ob koncih tedna odpravi s tremi otroki in psom na potepe v naravo ali na kotalkanje v Ljudski vrt, Giuliana, ki si je pred tednom dni popudrala potolčeno ustnico, ker je zadnjič tako telebnila na tla, da bi ji mož prav gotovo svetoval, naj gre raje malo tekat ali naj si kupi sobno kolo, kot vsi normalni ljudje; Claudio, petdesetletni mesar, ki je v mladosti tekmoval v hitrostnem kotalkanju in se še danes izživlja z rednim drvenjem in spodbujanjem, naj se mu pridružimo pri njegovih krogih s štoparico v rokah in doma izdelano napravo, ki zapiska, da opozori mimoidoče. "A že pleskač, rušiš zidove in urejuješ stanovanje sinu, Claudio?" "Joj, ne govori mi. Zdam mu urejumem shrambo, postavljam police ipd. Komaj čakam, da gre na svoje!" "Saj se zavedaš, da mu predobro postiljaš, kajne?..."

Večni nerodnež Gelindo, Furlan s sicilskim imenom, uradnik na sodišču in s še vedno nedokončano doktorsko disertacijo iz statistike; šestdesetletni Ottone, ki si na polovici večera sezuje kotalke, spet nadene superge, prižge obvezno cigareto in se postavi v vrata za tistih petnajst minut, ko ob koncu večera igramo hokej. In drugi. Med tisto poldruho uro odpadejo vse prevleke, ki jih imamo stalno na sebi, in smo spet enostavno otroci, koncentrirani v igranje. Spoznala sem, koliko je v človeku prirojene želje in potrebe po ludičnosti, koliko žrtvovanja komodnosti in koliko brezhlebnega družinskega managementa je človek pripravljen udejanjiti za poldruho uro drsenja na kotalkah. Ko sem Margherito vprašala, kako ji uspe biti vedno tako polna energije in veselja tudi po napornem dnevu, mi je enostavno odgovorila: "ko si uspeš utrgati nekaj časa čisto zase, potem se mi baterije takoj napolnijo!" Spoznala sem njen dnevni utrip, s tremi otroki, ki so navajeni, da si že od malega sami postiljajo, sami pospravljajo svojo sobico in svoje stvari. "Logično je bila zanje ločitev sprva travma, a po določenem času se je na srečo vse uredilo in zdaj vem, da so moji trije otroci, žal tudi zaradi te izkušnje, v nekaterih stvareh zrelejši in odgovornejši kot sovrstniki. Naše družinsko življenje je tako organizirano, da mora biti vsak soudeležen pri hišnih opravilih po svojih zmoglostih. Rekla sem jim: "Če vzamemo hišno pomočnico, potem bodo naše počitnice veliko krajše, če pa želite daljše počitnice, potem se bomo vsi skupaj organizirali, vi boste pospravljali vaše sobice, jaz drugo. Pospravijo igrače, knjige, športne potrebščine, pomagajo mi pomivati posodo in dam jim tedensko žepnino".

In se nasmehnem vsem tem staršem, ki so se s svojimi otroki spet spustili v svet igre, ki z njimi ob koncih tedna tekajo po travnikih, si obuvajo kotalke in iščejo vse mogoče koticke, kjer lahko v mestu prosto kotalkaš, z njimi se učijo lastovk in enostavnih skokov in se preizkušajo v nečem, kar naj bi bil hokej. Saj smo konec koncev vsi v nečem otroci, ki iščejo igro. Pa naj bo kakršnakoli že.

Z mednarodnega znanstvenega simpozija

Razburljiva dogajanja na tleh Primorske pred 50 leti

V začetku oktobra je ZRS Koper v sodelovanju z Zgodovinskim društvom za južno Primorsko in Univerzo Primorske organiziralo mednarodni znanstveni simpozij na temo Primorska od kapitulacije Italije 1943 do Londonskega memoranduma leta 1954 (s poudarkom na položaju in usodi Trsta, prip. avt.). Na njem se je ob prispevku prof. Jožeta Pirjevca (Tržaško vprašanje med leti 1943-1954), ki ga bomo v nadaljevanju posredovali v krajšem povzetku, zvrstilo še prek

dvajset domačih in tujih predavateljev, ki so osvetlili obravnavano temo z najrazličnejših zornih kotov, kot npr.: - viharna dogajanja na prostoru Primorske 1943. leta, - slovensko osvobodilno gibanje in umestitev Trsta v program zedinjene Slovenije, - nemška okupacija Primorske, - interesi Avstrije in njen odnos do tržaškega vprašanja, - tržaško vprašanje in Sovjetska zveza med leti 1940 in 1950, - Češkoslovaška in tržaško vprašanje,

- vplivi Londonskega memoranduma na migracije prebivalstva iz Okraja Koper, na italijansko narodnostno skupnost, na slovensko-italijanske odnose, optantsko vprašanje idr.

Prof. Pirjavec je svoj uvodni prispevek začel z ugotovitvijo, da so slovenske meje prišle do tja, do koder je prišla jugoslovanska vojska, če odmislimo kasnejšo izgubo Trsta, Gorice, Benečije idr. Opozoril je, da so Angleži že pred koncem vojne zelo popustljivo obravnavali Italijo in ji celo nameravali

priznati status sovojskujoče strani. Tak odnos je bil za slovensko stran zelo škodljiv. Zato je legitimno razmišljati, ali ne bi bolj kompromisna (prozahodna) politika Jugoslavije pripeljala na pogajanjih do ugodnejših rezultatov za Slovenijo. Slednja (znotraj Jugoslavije) je bila namreč edina med zmagovalkami, ki je morala zapustiti del svojega osvojenega ozemlja in je tako začela po izbojevanju zmagi izgubljati. Ob tej potuhi zaveznikov je Italija takoj po podpisu Mirovne pogodbe terjala celo njeno revizijo. K favorizirani Italiji sodi tudi tristanški predlog zahodnih zaveznikov Sovjetski zvezi leta 1948, da bi celotno Svobodno tržaško ozemlje (STO) pripadlo Italiji, čemur pa so botro-

vali tudi politično propagandistični razlogi, ki naj bi omogočili zmago Kršćanske demokracije na volitvah.

Z izključitvijo Jugoslavije iz Kominforma istega leta pa je prišlo do spremenjenega strateškega ravnovesja in s tem tudi do bolj naklonjenega odnosa zaveznikov do Jugoslavije, ki so začeli razpravljati o možni razdelitvi STO na obe državi. Italija pa se tem spremembam ni znala ali ni zmogla prilagoditi in je s svojim vztrajanjem na priključitvi celotnega ozemlja STO povzročila 1953. leta nevarno zaostritev ob meji, ki bi se lahko končala s konfliktom (premik vojaških čet na mejo, zborovanje na Okroglici, nemiri v Trstu s smrtnimi izidi idr.). Zato so zavezniki odložili svoj načrtovani odhod iz Trsta in predlagali pogovore, ki so potem pripeljali do Londonskega memoranduma 1954. leta, s katerim je bilo STO de facto (ne pa tudi de iure) razdeljeno na dve državi. S tem so se napetosti med njima sprostile, meja se je na široko odprla in ljudje ob njej so sproščeno zadihali. Prof. Pirjavec je na koncu pikro pripomnil, da bo Trst svojo vrnitev k Italiji proslavljal z vsem pompom. Na slovenski strani meje pa se razen ZRS Koper skoraj nihče ni zganil ob tem velikem dogodku izpred 50 let, ki je prinesel Sloveniji njen izhod na morje, kar je bila velika priložnost za njen gospodarski razvoj, ki jo je znala tudi primerno izkoristiti.

Milan Gregorič

Novi ljubljanski nadškof msgr. Uran naj bi se zavzel za hitro ureditev razmerij med Cerkvijo in državo

LDS tudi po parlamentarnih volitvah izgublja podporo

Imenovanje novega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita je v javnosti vzbudilo presenečenje, a tudi zadovoljstvo in veselje.

državnem zboru o tem, komu naj poveri mandat (pooblastilo) za sestavo nove vlade. To naj bi bil Janez Janša, predsednik SDS, relativni zmagovalac voli-

izrekel, poudarja le, da bodo morali biti strokovno sposobni ter moralno in etično primeri. Glavni cilj bodočega mandatarja je sestaviti čim bolj sposobno vlado, tudi ali predvsem na finančno-gospodarskem področju, kjer so pomladne stranke kadrovske najbolj slabotne. Janez Janša bo bodočim ministrom dal jasno vedeti, da bo vsak, ki bi naredil napako, takoj zamenjan. Sicer pa naj bi bila bolj kot večina novih ministrov pomembna kadrovska zasedba v državnih skladih, agencijah, javnih zavodih in podjetjih, ki so v večinski lasti države. Časnik Dnevnik v Ljubljani je zapisal, da po "volitvah

vs, ki se boje, da bodo odstranjeni z visokih položajev, in tisti, ki bi radi napredovali na visoka mesta, ljubijo Janšev demokrate." Javnomenjske ankete, ki so jih specializirane ustanove opravile po državnoborskih volitvah, kažejo običajna gibanja, ko se naklonjenost javnosti seli k zmagovalcem. Sodeč po

raziskovanje javnega mnenja, ki deluje pri Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Ljudje se umikajo od tistih strank, ki veljajo za poraženke volitev. Tako se je po 3. oktobru, dnevu volitev, podpora LDS znižala z 21 na 15%, podpora SDS pa se je povišala s 17 na 24%. Volilni izid je vplival tudi na oceno sposobnosti in pristojnosti Antona Ropa in Janeza Janšev. V LDS so po volitvah nastali notranji spori, ki naj bi jih rešili oz. umirili po kongresu stranke, v začetku leta 2005. Osti kritiki so najbolj uperjene zoper predsednika LDS Antona Ropa. Jožef Školč meni, da bi morala Anton Rop in podpredsednik stranke Slavko Gaber, ki je vodil tudi njen volilni štab, odstopiti. S tem soglašata tudi generalni sekretar vlade Mirko Gaber, ki poudarja, da bi bil Ropov odstop ali vsaj ponudba odstopa po objavi volilnih izidov moralno dejanje.

Generalni direktor RTV Slovenija posumil, da mu prisluškujejo

K odmevnim in aktualnim dogodkom v Sloveniji sodijo tradicionalni dnevi novinarjev, ki so se danes, 4. novembra, pričeli v Ankaranu. Trajali bodo do sobote. Slovenski časnikarji se pri svojem delu soočajo z materialnimi in socialnimi problemi, v mnogih primerih pa je ogrožena tudi njihova samostojnost. Lastniki medijev pogosto na časnikarje izvajajo pritisk, naj pišejo oz. poročajo tako, da bodo omogočili ustvarjanje dobička. Časnikarji tudi še nimajo kolektivnih delovnih pogodb, v posebno težavnem položaju pa so tisti, ki delajo honorarno in morajo sprejemati vse zahteve delodajalcev, ker jih sicer le-ti odslujajo. Generalni direktor slovenske policije dr. Darko Anželj je 27. oktobra ponoči spremljal kriminaliste, ki so opravili pregled pisarne generalnega direktorja RTV Slovenija Aleksa Štakula. Ta je namreč posumil, da mu prisluškujejo. Šum je bil neutemeljen. Zdej v javnih občilih pišejo o možnosti, da je predstojnik policije zlorabil svoja pooblastila, osebe in opremo policije, zato, da bi Štakulu naredil uslugo.

Marijan Drobež

Foto T. Petelinšek

Občila so dogodku namenila poročila in komentarje, v katerih so msgr. Alojza Urana predstavila kot nadvse "ljudskega" človeka, ki je s svojim blagim in preprostim značajem hitro pridobil občudovanje in spoštovanje vseh ljudi, s katerimi je prihajal v stik. Nekateri časnikarji so bivšega pomožnega škofa, ki bo kmalu prevzel najvišje mesto v slovenski cerkveni hierarhiji (uradni razvrstitvi položajev), na nepošten način povezali z nekdanjim ljubljanskim nadškofom in metropolitom, dr. Francetom Rodetom. Slednji naj bi spričo svojega značaja in osebnostnih lastnosti predstavljal oviro za sodelovanje med katoliško cerkvijo in državo. Gre za spekulacije, ne pa za pošteno in objektivno razmišljanje. Zavrnil jih je sam msgr. Alojz Uran, ki je po razglasitvi na novi visoki položaj poudaril, "da se bo pri svojem delu zgledoval in navdihoval po vzorih prejšnjih škofov oz. nadškofov v Sloveniji."

Slovenski politični oder pa se hitro bogati z novimi dogodki, ki izhajajo iz povolilnega obdobja. Predsednik države dr. Janez Drnovšek je končal pogovore z vodji poslanskih skupin političnih strank, zastopanih v

vajanjem postopkov za oblikovanje vlade pa se je v političnem zakulisju pričel boj med strankami o tem, koliko ministrov bo katera imela. Možni mandatar Janez Janša se o imenih morebitnih ministrov še ni

Foto DPD

javnomenjski raziskavi časnika Dnevnik, bi na volitvah, če bi bile sedaj, za zmogovito SDS glasovalo kar 33,5% volilcev, za LDS 20% ter za ZLSD 10,6% slovenskih volilcev. Podobne so ugotovitve Centra za

hotel Toplice, kar bo trajalo še naslednjih dvajset do petindvajset let. Še do nedavnega je kazalo, da bosta država in najemnik spričo pomanjkanja denarja vilo pustila propadati, vendar sta pred kratkim dosegla dogovor o delni obnovi objekta. Obnovitvena dela so se že začela, v prenovi pa bodo vložili okoli 400 milijonov tolarjev. Vilo Bled bodo obnovili v skladu s slogom, ki je veljal v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Obnova bo usmerjena predvsem v ohranjanje premoženja, brez širitve objekta in posegov, ki bi vplivali na drugačno zunanjo podobo. Pri prenovi sodeluje tudi Zavod za varstvo kulturne dediščine. Ko bo Vila Bled prenovljena oz. posodobljena, bodo ta znameniti objekt z zanimivo preteklostjo in tradicijo namenili turizmu. Toda že sedaj je očitno, da jo bodo za prebivanje in oddih lahko uporabljali le bogati in petični gostje, predvsem iz tujine.

Na znanem slovenskem otoku

Obnavljajo Vilo Bled, nekdanjo Titovo rezidenco

V Sloveniji in tudi v tujini narašča zanimanje za nakup hiš, zemljišč za gradnjo in tudi stanovanj na Bledu, ki je spričo svoje lege ob znamenitem jezeru že dolgo eden od največjih in najbolj mikavnih turističnih znamenitosti države. Izmed razkošnih vil na Bledu je najbolj znana Vila Bled, ki se razteza na površini petih hektarjev, z veličastnim parkom ob jezerskem obrežju. Od leta 1920 je bila vila oz. dvorec poletna rezidenca jugoslovanske kraljeve družine. Po drugi svetovni vojni so vilo prenovili in je postala ena od rezidenc Josipa Broza - Tita, ki se je zelo rad obdajal z razkošjem in je imel podobne rezidence tudi drugod v Jugoslaviji. Vilo ima sedaj v najemu Grand

Kratke

V Goriški knjižnici Franceta Bevka vsak dan okoli tisoč obiskovalcev

V Sloveniji, tako tudi na Goriškem, se je prodaja knjig zmanjšala, ker so se slednje občutno podražile. Založbe izdajajo nova dela ali ponatiskujejo posamezne stare knjige v majhnih nakladah, ker je tudi tržišče majhno. Mnoge založbe, predvsem male, ki naj bi jih bilo v Sloveniji nekaj sto, doživljajo finančno krizo in nekatere morajo celo ukiniti. Še zmeraj pa uspevajo največje stare založbe, ki izdajajo še veliko knjig, raznih priložnikov, leksikonov in tudi del tujih avtorjev. Med temi založbami na slovenskem knjižnem trgu so najbolj uspešne založbe Mladinska knjiga, Cankarjeva založba in založba DZS v Ljubljani.

Da sta ljubitelstvo in branje knjig v Sloveniji razširjeni, kaže naraščanje obiskov v knjižnicah javnega značaja. Sposojanje knjig je razmeroma poceni, v njih pa je zadostna izbira del, ki jih izdajajo naše in tuje založbe. V Goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici naštejejo vsak dan okoli tisoč obiskovalcev, ki si sposodijo eno ali več knjig. Med njimi je veliko dijakov iz gimnazije in drugih srednjih šol na območju Nove Gorice in okolice.

V knjižnici radi sprejmejo tudi ljubitelje knjig oz. branja, ki prihajajo iz Gorice v Italiji. Sicer pa ima Goriška knjižnica bogato izbiro, saj hrani kar približno 350 tisoč knjig z najrazličnejših področij, ki so na voljo za izposajo. Sproti pa pridobiva tudi mnogo novih del, kot pač izhajajo v Sloveniji in v nekaterih tujih državah.

Razstava o umiku Jugoslovanske vojske z območja Goriške

V gostinskem lokalu Bar vogal v Ajdovščini so 29. oktobra odprli izvirmo, aktualno in zanimivo razstavo z naslovom Da spomini in prijateljstva ne bi zbledeli. Prikazuje fotografije in razne dokumente, ki spominjajo na 19. oktober 1991. leta, ko so iz Ajdovščine, Vipave in drugih območij na Goriškem odšli zadnji pripadniki tedanje Jugoslovanske ljudske armade. To se je zgodilo nekaj dni pred odhodom zadnjih enot omenjene vojske iz Luke Koper.

Razstavo je pripravil in spodbudil ajdovsko-vipavski pododbor društva veteranov Sever. Na ogled so fotografsko in dokumentarno gradivo iz arhivov Policijske uprave, Slovenske vojske, Marjana Pavzina in Mirka Štermana. Gradivo ponazarja dogodke v prvih dneh vojne za samostojno in neodvisno Slovenijo leta 1991, v Vipavski dolini, in nekatere druge dogodke, povezane z omenjeno osamosvojitveno vojno.

Razstava v gostinskem lokalu Bar vogal v Ajdovščini bo na ogled do konca novembra.

V obdobju priprav za uvedbo skupne evropske denarne enote / Cene bodo označene v tolarjih in evrih

V Sloveniji, kjer sta država in javno mnenje zelo naklonjena uvedbi oz. prevzemu evra, bodo cene kmalu začeli označevati v dveh mednarodnih enotah, torej v domačih tolarjih in v evrih. Dvojno označevanje cen je po mnenju izvedencev nujno zaradi preprečitve morebitnega spekulativnega preračunavanja cen iz tolarjev v evre, kar bi lahko povzročilo pritisk na inflacijo. Trgovci so mnenja, da je dvojno označevanje cen mogoče le ob nespremenljivem tečaju evra. Sprotni tečaj bi po mnenju nekaterih finančnih strokovnjakov pomenil zavajanje potrošnikov. V Banki Slovenije pa poudarjajo, da bo dvojno označevanje cen namenjeno tudi lažjemu privajanju porabnikov na evro in je torej predvsem informativne narave.

Po neki anketi, opravljeni na državni televiziji, se je kar 81% sodelujočih izreklo za to, da naj bi bile cene izdelkov v Sloveniji označene v tolarjih in evrih. Po sedanjih zagotovilih v evropski komisiji (vladi) in sodeč po pripravah v Sloveniji, bodo v Sloveniji skupno evropsko valuto uvedli v letu 2007.

Terme Zreče najbolj urejeno naravno zdravilišče v Sloveniji

V turistični zvezi Slovenije so med tradicionalno akcijo z naslovom Moja dežela lepa in gostoljubna ugotovili in razglasili, da so terme Zreče najbolj urejeno naravno zdravilišče v Sloveniji. Na drugo mesto v omenjeni akciji so se uvrstile terme Čatež, na tretje pa Zdravilišče Radenci. Med manjšimi zdravilišči je po urejenosti zmoglo Zdravilišče Laško. Turistična zveza Slovenije je pri ocenjevanju udeleženi zdravilišč v akciji Moja dežela lepa in gostoljubna upoštevala tudi prijaznost v slovenskih zdraviliščih do domačih in tujih gostov.

Slovenski gledališki festival v Mariboru / Borštnikov prstan Binetu Matoru

V četrtek, 28. oktobra, so na slavnostnem večeru v veliki dvorani SNG Maribor, ki ga je neposredno predvajala TV Slovenija 2 in virtuozno vodil igralec SSG Janko Petrovec, podelili nagrade letošnjega 39. Borštnikovega srečanja. Za tekmovalni del slovenskega gledališkega festivala je selektor Marko Sosič izbral 16 predstav, ki jih je potrdil svet BS s predsednikom Tonetom Partljičem in so se zvrstile v trinajstih dneh v dveh programskih sklopih, Poti in pogledi (11 predstav) ter Razpotja. O najbolj prestižni nagradi, Borštnikovem prstanu, ki vsebuje močan simboli in statusni pomen, hkrati pa je potrditev za življenjske igralske dosežke, je odločala tričlanska žirija v sestavi Anica Kumer, lanskoletna nagrajena, Tone Partljič in Vasja Predan. Zlati prstan s simbolno gledališko masko, vreden 850.000 tolarjev, je podelila Binetu Matoru, dolgoletnemu igralcu SNG Nova Gorica, ki je svojo odsko pot začel na ljubiteljskih deskah Šentjakobskega gledališča Ljubljana in se profesionalno "z izjemno energijo in odsko domišljijo" uveljavil z nad 70 različnimi gledališkimi vlogami in prejel med drugimi priznanji tudi tri Borštnikove nagrade. Neizbrisno bo s svojimi markantnimi kreacijami, od Levstika do Don Juana, Richarda III. in Keana IV., da omenimo le nekatere, z zlatimi črkami vpisan v slovenske gledališke anale in zavest gledalcev.

Poleg te najvidnejše nagrade je žirija BS, ki so jo sestavljali Ivanka Mežan, Jaroslav Skrušny, Petra Pogorevc, Ignacija J. Fridl in Dragan Zivadinov, dodelila še vrsto drugih nagrad: za režijo Vitu Tauferju (Čakajoč Godota, SNG Nova Gorica); za scenografijo Jožetu Logarju in Mateju Koležniku (Smrt trgovskega potnika, SNG Maribor); za glasbo Aldu Kumarju (Pohujšanje v Dolini šentflorjanski, SNG Nova Gorica); za oblikovanje luči Andreju Haidinjaku (Iskanje izgubljenega časa, SNG Drama Ljubljana). Petih enakovrednih igralskih nagrad so bili deležni: Veronika Drolic (Fedra, SNG Drama Ljubljana), Vlado Novak (Smrt trgovskega potnika, SNG Maribor), Vesna Pernarčič (Piaf Edith Piaf, Cafe teater), Igor Samobor (Krst pri Savici, Iskanje izgubljenega časa SNG Drama Ljubljana), Uroš Smolej (Gorje pametnemu, MGL).

Kot najboljša predstava v celoti pa je bila nagrajena uprizoritev Iskanje izgubljenega časa v režiji Dušana Jovanoviča in izvedbi SNG Drama Ljubljana. Kot je razvidno, so kar tri nagrade BS romale v SNG Nova Gorica, in to povsem utemeljeno.

Letošnja izvedba Borštnikovega srečanja je imela bogat spremljevalni spored, v katerega so sodili med drugim simpozij ob 100-letnici rojstva igralca in režiserja Slavka Jana, spominski večer na dramatika Rudija Šeliga in razstava ob 100-letnici Slovenskega gledališča iz Trsta.

V novogoriški družbi Meblo

Izdelali že 10 milijonov jogijev

V proizvodni hali Mebla Jogi, ki je vodilno slovensko podjetje na področju izdelkov za počitek in spanje, so minuli teden (25.10.) izdelali že 10-milijonski jogi. Ob tej priložnosti so predstavniki podjetja spregovorili tudi o novostih na področju izdelkov za počitek in spanje, ki jih bodo prvič predstavili na letošnjem ljubljanskem pohištenem sejm (od 2. do 7. novembra). Obeležili pa so tudi deseto obletnico obstoja nove družbe Meblo Jogi, ki je bila leta 1994 ustanovljena iz prestrukturiranega koncerna Meblo.

Proizvodni program družbe Meblo Jogi, kjer so prvo jogi vzmetnico izdelali že leta 1962, sestavljajo vzmetnice in postelje Jogi ter dopolnilni program, ki z zaščitnimi blazinami, vzglavniki in lesenimi podi zaokrožuje ponudbo na področju izdelkov za počitek in spanje.

Kot je povedal direktor družbe Boris Lozej, je Meblo Jogi s svojimi izdelki v Sloveniji na prvem mestu po kakovosti, ponudbi in tržnem deležu. Poudaril je tudi, da jim delež prodaje na tujih trgih ves čas narašča in znaša že preko 75 odstotkov celotne realizacije. Kar 65 odstotkov celotne proizvodnje na-

redijo za družbo Ikea, s katero dobro sodelujejo že deset let in v kateri imajo status ekskluzivnega dobavitelja za spalni program v Italiji in Avstriji. Prav zaradi zahtev družbe Ikea so v teh desetih letih že trikrat menjali celoten program proizvodnje, zadnjič prav letos, ko so preuredili proizvodnjo mehkega programa in uredili moderni logistični center, kjer imajo zbranih vseh 117 različnih izdelkov, s katerimi dnevno oskrbujejo devet prodajnih centrov Ikea v Italiji in osem v Avstriji. Zaradi preurejanja programov in širjenja proizvodnih kapacitet na vseh treh lokacijah, dveh v Novi Gorici in ene v Braniku, je po Lozejevih besedah leto 2004 za Meblo Jogi težko leto, kljub temu pa jim je uspelo realizacijo v primerjavi s prvimi devetimi meseci lanskega leta povečati kar za 70 odstotkov. Poleg Italije in Avstrije veliko izvozijo tudi v Veliko Britanijo in Francijo, tretje najmočnejše izvozno tržišče pa jim predstavlja območje nekdanje Jugoslavije. Zaradi vse večje konkurence so letos svojo proizvodnjo razširili tudi v BiH, kjer skupaj s podjetjem Hupiles v Cazinu že en mesec izdelujejo enostavne preobleke za vse Jogi programe. Nadaljnje širitve

proizvodnje v tujini ne načrtujejo. Med novostmi so predstavili novo družino ležišč iz visoko elastične pene brez žičnih jeter, pa izdelke iz naravnih, koruznih vlaken in izdelek, ki ščiti pred škodljivimi sevanji. Gre za ležišče, obloženo s posebno tkanino z vgrajenimi nerjavečimi kovinskimi vlakni, izdelano v ajdovskem podjetju Tekstina. Jogiji novih programov, ki so boljše kakovosti in omogočajo večje udobje, saj upoštevajo tudi Feng shui smernice, so zaviti v rolo, tako da jih je tudi veliko lažje premikati. V družbi Meblo Jogi je danes 169 zaposlenih, ki dnevno naredijo okrog 2000 jogijev. V prvih šestih mesecih letošnjega leta je znašala skupna realizacija družbe 1,7 milijarde tolarjev, kar je za 33 odstotkov več kot v primerljivem obdobju lani. Ker večino materiala nabavijo v začetku leta, so v prvih šestih mesecih letošnjega leta poslovali z izgubo v višini 16 milijonov tolarjev (lani 25 milijonov tolarjev izgube), po zagotovilih vodje financ Arnalda Pahorja, pa bodo do konca leta zabeležili dobiček, ki bo podooben lanskemu, ko so dosegli 58 milijonov tolarjev dobička.

Nace Novak

Tolmin Mednarodno ocenjevanje medu in podelitev priznanj

Zlate medalje posoškim čebelarjem

Oktober je v Semiču potekalo Sesto mednarodno ocenjevanje medu. S tekmovanjem v njegovi kakovosti želijo čebelarji spodbuditi ekološko pridelavo kakovostnega medu s poštenim odnosom do čebel in prebuditi tako osveščenost pri tistih, ki med ponujajo, in tistih, ki po tem zdravem živilu povprašujejo.

Čebelarstvo društvo Semič in Čebelarstva zveza Slovenije sta prvega in drugega oktobra v Semiču pripravila že Sesto mednarodno ocenjevanje medu. Slovesno objavo rezultatov in podelitev medalj čebelarjem za najboljše ocenjene vzorce njihovga medu pa so pripravili 23. oktobra.

Letošnjega ocenjevanja medu se je udeležilo 196 čebelarjev s 346 vzorci medu. Od tujih čebelarjev je bilo največ iz bližnje Hrvaške, najbolj oddaljeni pa so prišli iz Amerike.

Kot je povedala predsednica ocenjevalne komisije prof. dr. Anamarija Plestenjak, je komisija vzorce ocenjevala po mednarodnih kriterijih, glede vsebovanja nedovoljenih snovi, antibiotikov, elektrolitske prevodnosti, čistosti, vonja, okusa in še podrobnejših značilnosti. Čebelarstvo društvo Semič je postavilo to mednarodno ocenjevanje in srečanje čebelarjev ob njem na povsem nov nivo in je moralo pri tem premagati številne ovire; ob tem so mu nesebično stali ob strani tudi zunanji strokovni sodelavci, zlasti pokojna dr. Janez Poklukar in dr. Jože Starc.

Vsa ta leta so pri tem sodelovali in napredovali tudi čebelarji Čebelarstva društva Tolmin, iz občine Bovec. Po vsakoletnem uspelem ocenjevanju njihovih vzorcev je tudi njihova letošnja ekipa prinesla iz Semiča blesteča priznanja za kvaliteten med. Julij Gabersček je prejel zlato me-

daljo za lipov in zlato za cvetlični med; Vili Braz zlato za lipov in srebrno za akacijev med; Izidor Leban zlato za lipov, Zdravko Istenič zlato za cvetlični med in Branko Komac srebrno medaljo za cvetlični med. Kot je ob tej priložnosti povedal udeleženec in podpredsednik društva Zdravko Istenič, so vsi, ki so prejeli medaljo, lahko nabavili tudi testne nalepke za prejetjo medalje, da bodo z njimi lahko opremili svoje vaze medu za prodajo. Prireditvi je, v polni dvorani KS Semič, prisostvovalo več vidnih osebnosti iz javnega življenja in med njimi tudi novi ameriški veleposlanik in predsednik Čebelarstva zveze Slovenije Lojze Peterle, ki je udeleženec pohvalil za dosežene rezultate, saj sam kot čebelar dobro ve, kako je treba garati in neprestano uvajati novosti v skrbi za zdravje čebel in dober med.

MM

Težave najemnikov stanovanj, ki so bila z denacionalizacijo vrnjena

Brez zaščite pred oderuški najemninami

Združnje najemnikov Slovenije si zamen prizadeva za zaščito stanovalcev v nekdanjih t.i. družbenih stanovanjih, ki pa so bila z denacionalizacijo vrnjena lastnikom. Njihov položaj je čedalje slabši, saj se najemnine prekomerno zvišujejo, pri tem pa stanovalci ostajajo nezaščiteni. Pogosto so popolnoma izigrani. Obstajajo celo primeri, ko so sofinancirali dokončanje hiše ali prenovo stanovanja, pa potem lastnik takega finančnega vložka ni upošteval.

Pravno bi odnosi med lastniki stanovanj in najemniki morali biti urejeni, saj zakon prepoveduje oderuške najemnine. Vendar po drugi strani nimajo meril, na podlagi katerih bi izračunali, kaj sploh so oderuške najemnine. V Sloveniji tudi nihče ne ve, koliko znaša pov-

prečna najemnina, saj tega ne ugotavljajo. Zaradi tega lahko lastniki počenajajo, kar hočejo. Veliko pove že to, da sta za stanovanjsko področje pristojna samo dva državna inšpektorja. V Sloveniji je okoli 13 tisoč nekdanjih t.i. družbenih stanovanj, ki so bila po vzpostavitvi samostojne države vrnjena lastnikom. Treba je reči, da so se mnogi z najemniki stanovanj dogovorili o višini najemnin in drugih vprašanjih, s čimer je bil med njimi vzpostavljen normalen odnos, kakršen je značilen tudi za druge države. Toda v večini primerov obstajajo nesoglasja in celo spori med lastniki in najemniki stanovanj, ki jih mnogi prizadeti poskušajo potem rešiti na sodiščih. Prizadeti stanovalci bodo priznanje svojih pravic poskušali doseči tudi prek evropskega sodišča

za človekove pravice. "Obupali smo že nad tem, da bi lahko doma kar koli dosegli, zato smo na evropsko sodišče vložili dve pritožbi. Prvo zaradi neupravičenega višanja najemnin, drugo pritožbo pa zaradi diskriminacije najemnikov v denacionaliziranih stanovanjih, ki niso imeli možnosti sodelovati pri privatizaciji stanovanj," poudarja Tanja Šarec, predsednica Združenja najemnikov Slovenije. Prav tako nameravajo izrabiti možnost, da evropskemu sodišču predstavijo svoje zahteve prek mednarodne zveze najemnikov. Zaradi njihovega mednarodnega sodelovanja so slovenskemu združenju zaupali vodenje območne pisarne, ki bo na mednarodni ravni zastopala interese vseh najemniških organizacij iz nekdanjih socialističnih držav.

M.

Ogromno ljudi dela na črno

Siva ekonomija

Siva ekonomija je v Italiji zelo razširjen pojav, saj se zelo veliko oseb uk-

varja s sicer popolnoma legalnimi in dovoljenimi posli, vendar pri tem "pozabi" na vse mogoče dajatve, ki jih predpisuje zakon. V Italiji imajo take dejavnosti zelo veliko težo, saj predstavljajo približno 15% bruto notranjega proizvoda oz. obseg poslovanja znaša približno 200 milijard evrov. Ogromno novo ustvarjeno bogastvo, ki ga ne beležijo davčni uradi, se odraža tudi na številu uslužbencev, ki so pri tej gospodarski panogi soudeleženi. V letu 2002 so ocenili, da je v sivi ekonomiji zaposlenih nekaj več kot 3 milijone oseb. Ocenjujejo pa tudi, da je v primerjavi z letom prej pojav nekoliko nazadoval. Za dejavnosti, ki spadajo v sklop sive ekonomije, ni uradnih po-

datkov, zato so vse vrednosti ocenjene z večjo ali manjšo natančnostjo.

Siva ekonomija je zelo neenakomerno porazdeljena po celem državnem ozemlju. Naj-

brez ustrezne delovne pogodbe in ustreznih dokumentov. Podatek je še bolj grozljiv v Kalabriji, kjer je kar 30% uslužbencev nepravilno zaposlenih. Če pogledamo gospodarske sektorje, pa ugotovimo, da je največ sive ekonomije v kmetijskem sektorju, najmanj pa v industrijskem. Pri

zidarskih podjetjih so zabeležili samo 13,9% nepravilno zaposlenih. Storitvena podjetja pa zaposlujejo v povprečju kar 15% nepravilno zaposlenih oseb.

Pri italijanskem osrednjem zavodu za statistiko ISTAT so se ugotovili, da se je spreminila narodna sestava nepravilno zaposlenih oseb. Če so do pred kratkim prednjačili tujci, se danes za tako obliko zaposlitve odločajo tudi italijanski državljani, saj je njihov delež narasel na 62,7%.

Mara Petaros

bolj pogosto srečujemo dejavnosti v sklopu sive ekonomije na jugu države, kjer predstavlja kar 23,1% celotnega bruto notranjega proizvoda, ki so ga ustvarili na omenjenem ozemlju. V celi južni Italiji so še ugotovili, da je kar 20% uslužbencev

stroški in da je produktivnost italijanskih podjetij precej nižja kot drugje po svetu. Dodaten razlog za skrb pa je tudi dejstvo, da bodo zaradi matematičnih postopkov pri zbiranju in obdelavi podatkov višjo ceno nafte upoštevali šele v naslednjem obračunu inflacije.

Inflacijsko stopnjo na mesečni oz. na letni osnovi izračunajo na podlagi spreminjanja cen številnih proizvodov. V mesecu oktobru so se nekateri proizvodi podražili, drugi pa pocenili. Tako so se močno podražili stroški za univerzitetno izobraževanje (+6,3%), cena bencina (+1,5%), najemnine (+2,8%), cigarete (+9%) in cene oblek. Po drugi strani pa so se pocenili stroški za telefonske storitve in za nakup mobilnih telefonov (-2%), cene jstevin in zdravil (-2,8%). V kategoriji jstevin so zabeležili izreden padec cen sveže zelenjave in sadja.

MP

Zadnji podatki

Se je inflacija res ustavila?

Kot običajno so ob koncu meseca spet objavili podatke o inflaciji. Po prvih obračunih naj bi inflacijska stopnja na mesečni osnovi znašala -0,1%, kar pomeni, da so se cene v povprečju zmanjšale za desetinko odstotka, inflacijska stopnja na letni osnovi pa naj bi znašala 2%, kar je najmanj v zadnjih petih letih. Ti podatki so za sedaj samo začasni, saj bo treba za dokončen obračun počakati še kak dan, po prvih napovedih pa so v mesecu oktobru prodajne cene proizvodov rahlo nazadovale. Izvedenci se precej presečnečni, saj je to prvič po osmih letih, da je inflacijska stopnja na mesečni osnovi negativna. Če se po eni strani predsednik vlade s tem podatkom zelo

hvali, češ da je to ponoven uspeh njegovih prizadevanj za uspešno gospodarsko rast, pa so po drugi strani ekonomisti, ki naj bi ta podatek razjasnili s strokovnega vidika precej bolj oprezní.

Gospodarska slika je v Italiji že dalj časa zaskrbljujoča: nenehna rast cen je izpodjedla kompetitivno prednost, ki so jo imeli italijanski proizvodi na svetovnih tržiščih, istočasno pa gospodarska rast nenehno pada. Ravno tako se že približno dve leti zmanjšuje povpraševanje s strani potrošnikov. Ker so prodaje proizvodov vedno manjše, je bilo znižanje prodajnih cen logična posledica, saj je to edina možnost, da bi lahko podjetniki še kaj prodali, pa čeprav z manjšim pribitkom. To pa še ne pomeni, da so se zmanjšali proizvodni

Nasveti varčevalcem

N

naša družina je na podlagi osebnega družinsko-premoženjskega položaja izdelala sebi primerno investicijsko strategijo. Razporeditev celotnega razpoložljivega kapitala (127.000 evrov = 115.000 + 12.000) zgleda takole: na monetarnem trgu 9,44%, obvezniškem 51,18% ter na delniškem 39,38%. Naslednja in zaključna faza priprave naložbenega načrta predvideva določitev oblik varčevanja za posamezna finančna tržišča.

Pri vlaganju na monetarno tržišče (15.000 evrov oziroma 9,44%) pridejo v glavnem v poštev: monetarni in likvidnostni skladi z območja evra (brez valutnega tveganja), BOT, P/T (pronti contro termine), razne oblike hranilnih vlog v banki ali na pošti z kratkoročno zapadlostjo. Na monetarnem trgu si lahko varčevalec pričakuje obrestne mere, ki težko presežejo 2%, tako da deloma zagotavlja ohranjanje kupne moči denarja. Zaradi višje namenjene vsote (60.000 evrov oziroma 51,18%) nudi varčevanje na obvezni-

Naložbeni načrt (4)

škem trgu večje možnosti razpršitve kapitala. Vsekakor je treba upoštevati, da za del tega denarja (15.000 evrov) pride v poštev časovni razmah 24 mesecev. Posledično je priporočljivo, da se za ta del obvezniške naložbe izberejo oblike varčevanja z minimalnim tveganjem. Zaradi tega vlagatelj lahko izbira med: obvezniškimi skladi z območja evra, državnimi papirji in hranilnimi vlogami s srednjeročno zapadlostjo. V tem okviru podjetniške obveznice (angl.: corporate bond) predstavljajo previsoko tveganje.

Za preostali del kapitala namenjenega na obvezniški trg (45.000 evrov) lahko pridejo v poštev tudi varčevalni produkti izven območja skupne evropske denarne enote. Za vlaganje na preostala svetovna finančna tržišča se vsekakor priporočajo investicijski skladi, ker omogočajo dodatno razpršitev in posledično znižanje rizika celotne naložbe. Sestavni del portfelja investitorja lahko tako postanejo obvezniški skladi z območja dolarja in držav v razvoju ter geografsko neopredeljeni obvezniški skladi. Tem kategorijam skladov se lahko doda še

mešani, ker vsebuje v premoženjski masi največ 20% delnic.

Varčevanje na delniškem trgu (50.000 evrov oziroma 39,38%) nudi investitorju široko paleto izbir, vendar se pripočajo delniški investicijski skladi (večja razpršitev in manjše tveganje). Namenjeno vsoto razdelimo vedno po ključu časovnega razmaha, ki je določen v naložbenem programu. Za delniško naložbo na 48 mesecev (30.000 evrov) se upoštevajo skladi z nižjo stopnjo nihanja (it.: volatilita'), kot so geografsko neopredeljeni delniški skladi in delniški z območja EU. Preostali del kapitala (20.000 evrov) z daljšim časovnim razmahom vlagatelj lahko preusmeri v sektorialne delniške sklade (npr. visoka tehnologija) ali geografsko strogo opredeljene (npr. Kitajska, Indija, države v razvoju). Vlaganje v posamezne delnice se svetuje samo dobro pripravljenim in izkušenim vlagateljem.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Prispevki za vzdrževanje duhovnikov

Pomoč duhovnikom na njihovi poti

Odgovornosti za ekonomsko podporo škofijskim duhovnikom, ki delujejo v službi naših župnij in škofij, ne nosijo več ne država ne Vatikan. Duhovniki danes zaupajo izključno in neposredno prispevkom vernikov, kot se je to dogajalo v prvih krščanskih skupnostih na začetku cerkvene zgodovine. V primerjavi s preteklostjo pa je le novost. Poleg neposrednih darov lastnemu župniku obstajajo tudi Prispevki za duhovnike, ki se nabirajo na vsestranski ravni in nato razdelijo, tako da bi lahko jamčili pravično in dostojno podporo vsem našim duhovnikom, še posebno

tistim, ki jo najbolj potrebujejo. Noben duhovnik tako ni prepuščen sam sebi: ne tisti, ki opravljajo svojo službo v majhnih župnijah, ne tisti, ki so ostareli ali hudo bolni. Danes lahko vsi duhovniki računajo na velikodušnost vseh vernikov prek vsestranskega solidarnostnega sistema, ki so ga uresničili s t.i. Prispevki za duhovnike. Vsi lahko sodelujejo. Prispevke za duhovnike lahko oddajo prek poštne položnice, bančnega nakazila, kreditne kartice ali neposredno na Inštitutih za podporo duhovščini (Istituto per il Sostentamento del Clero), ki so prisotni v naših škofijah. Ti darovi podpirajo vse naše duhovnike, poleg tega so odtegljivi od davkov, kar pomeni, da darovalci znatno prihranijo pri plačilu davka Irpef.

Vprašanja in odgovori o Prispevkih za vzdrževanje duhovnikov

POT PRISPEVKOV

Prispevki duhovnikom lahko prihajajo na več načinov: vsak vernik, družina, združenje, župnijska skupnost lahko namreč s prispevkom sodeluje pri vzdrževanju duhovnikov.

Na kakšen način lahko darujejo?

Pošta. Številka tekočega računa, na katerega lahko pošljejo svoj dar, je 57803009; že tiskane položnice poštne tekočega računa lahko dobiš v svoji župniji ali v večjih poštah svojega mesta; lahko uporabiš tudi bele položnice poštne tekočih računov, ki jih najdeš v vseh poštah uradih.

Banka. V večjih italijanskih bankah obstaja približno 50 tekočih računov, posvečenih Prispevkom. Seznam zavodov in številke računov najdeš na internetu: www2.glauco.it/sovvenire/banche1.html.

Kreditna kartica CartaSi. Prispevaš lahko tudi s klicem na zeleno telefonsko št. 800-825000 ali prek interneta: www.sovvenire.it.

Neposreden prispevek. Osebo lahko greš darovati svoj prispevek na Inštitut za vzdrževanje duhovnikov (IDSC) svoje škofije; seznam najdeš na telefonskem imeniku ali na spletni strani www2.glauco.it/sovvenire/banche1.html#Istituti

Kam gredo Prispevki za duhovnike?

Štiri omenjene poti vodijo prispevke v Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (ICSC, Istituto Centrale per il Sostentamento del Clero) v Rimu.

Kako so porazdeljeni in komu so namenjeni?

Nabrane darove upravlja Osrednji inštitut, ki pošilja mesečni dohodek 38.000 italijanskim duhovnikom, t.j. 35.000 dejavnim duhovnikom v 27.000 župnijah, 3.000 ostarelim in bolnim duhovnikom, ki po življenju v službi ljudem ne morejo biti več dejavni, in približno 600 duhovnikom "fidei donum", t.j. škofijskim duhovnikom, ki so bili za nekaj let poslani v misijone v države v razvoju.

ZAKAJ JE TVOJ DAR POMEMBEN

Že obstaja oblika vzdrževanja krajevnega duhovnika. Zakaj ta ne zadošča?

Gre za posebno kvoto. Vsak župnik lahko namreč iz župnijske blagajne obdrži zase povprečno 0,0723 evrov (140 lir) mesečno na prebivalca. Polovica približno 27.000 italijanskih župnij je gosto naseljenih in duhovnikom res ne manjkajo osnovne potrebščine. Toda druga polovica šteje povprečno 1.000 prebivalcev in pastirji prejemajo 72,30 evra mesečno ali tudi manj. Zato jim prihajajo na pomoč Prispevki za duhovnike od vseh drugih italijanskih vernikov. Izvede se izenačenje, kar pomeni: enakost sredstev in obravnave duhovnikov.

Zakaj vsaka župnija ne raje poskrbi za svojega duhovnika, namesto da pošilja prispevke Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov?

Prispevek za duhovnike je nastal kot cerkveni instrument vsestranske solidarnosti, tako da lahko vsi verniki podpirajo vse italijanske duhovnike, še

posebno tiste iz malih in revnejših župnij. Dobro je torej, da vsak vernik najprej skrbi za potrebe svoje župnije in svojega župnika in tako s svojim darom podpira gospodarsko življenje svoje župnijske skupnosti. Če pa je mogoče, naj vsaj vernik tudi pomisli na duhovnike manj premožnih skupnosti, ki za svoje vzdrževanje potrebujejo solidarnost vseh. **Koliko potrebuje letno italijanska Cerkev za vzdrževanje duhovnikov? Kakšne mesečne dohodke imajo duhovniki in škofje?**

Cerkev potrebuje letno za vzdrževanje duhovnikov približno 480 milijonov evrov. 38.000 italijanskim duhovnikom skuša zagotoviti minimalnih 799,26 evra čistega dobička, škofom tik pred upokojitvijo 1.224,02 evra, poleg seveda stroškov za davke Irpef in obveznih prispevkov za socialno zavarovanje.

Zakaj Prispevke za duhovnike imenujejo tudi "Odtegljive prispevke"?

Tako jim pravijo, ker jih je mogoče odtegniti od davčne prijave Irpef do največ 1.032,91 evra (t.j. dveh milijonov starih lir) vsako leto.

KORISTNE INFORMACIJE

Kdaj lahko oddam svoj dar za duhovnike?

Vse dneve v letu, in to lahko tudi večkrat letno. Vsakdo prispeva, kolikor more in kolikor želi.

S kom lahko govorim v svoji škofiji, da prejmem informacije o tej vrsti pomoči?

Prvi viri informacij so župnik, člani župnijskega gospodarskega sveta in, če obstajajo, župnijski poverjeniki za tako pomoč, prostovoljci, ki se posvečajo formaciji na temo gospodarske soodgovornosti do Cerkev. Župnik vas bo lahko tudi napotil do škofijskega poverjenika. Mreža pomoči duhovnikom, razpredena po vseh 227 italijanskih škofijah, se opira na Promocijsko službo za ekonomsko podporo katoliški Cerkev (CEI - Conferenza Episcopale Italiana, Italijanska škofovska konferenca).

Izenačenje: nuditi vsem duhovnikom enaka sredstva za opravljanje poslanstva

Intervju: msgr. Zaccheo, pastir v škofiji Casale Monferrato

Zakaj obstajajo Prispevki za duhovnike? Ali niso zadoščali prispevki iz posameznih župnij?

Po logiki bi morala vsaka župnijska skupnost, ki se ji duhovnik posveča v popolni službi in predanosti, skrbeti zanj in za njegovo "vzdrževanje". To pa ni stvarno mogoče za velik del župnij, in sicer tistih z maloštevilnimi in pogosto revnimi prebivalci. Zaradi tega je potreben integriran sistem "veznih posod", ki dopušča prehod sredstev iz večjih in bogatejših župnij v manjše in revnejše. Poleg tega je potreben nekak "prostor za kompenzacijo", in sicer Inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto per il Sostentamento del Clero), ki na vsestranski ravni poseže, da dopolni različna neskladja številnih manjših skupnosti. Ta služba izenačenja, ki jo

opravlja Inštitut, je možna zaradi sredstev iz sklada Osem od tisoč-8xmille (iz katerega delno črpajo za vzdrževanje duhovnikov) in sredstev, ki jih svobodno nudijo verniki (ki na tak način izražajo posebno pozornost do vse duhovščine).

Milijoni Italijanov namenajo Osem od tisoč Cerkev, okrog 150 tisoč pa darujejo prispevek za duhovnike. Zakaj?

Podpis za Osem od tisoč ne stane nič več od že plačanih davkov, za prispevek duhovnikom pa je treba seči po denarici. In kdor to naredi, ima ponavadi močan občutek občestva, pravo ljubezen do svoje Cerkev, živ čut pripadnosti in udeležnosti: z eno besedo, potrebno je krepko prepričanje, da župnija (oziroma Cerkev) je last vseh in vsi smo zanjo

soodgovorni v edinosti poslanstva. Kdor je prepričan o tem, da si v prvi osebi prizadeva v poslanstvu cerkvene skupnosti, bo znal tudi vzeti na svoja ramena bremena in odgovornosti, ki jim sledijo; med temi so tudi tiste ekonomske narave.

KOMENTAR Novo poglavje Cerkve na Slovenskem

Ne-Prijetno presenečenje

Gotovo je imenovanje novega nadškofa in metropolita msgr. Alojza Urana za velik del slovenskih kristjanov resnično prijetno presenečenje. Ker pa so presenečenja lahko tudi neprijetna, je bilo to imenovanje "za izbrane katolike" tudi svojevrsten šok. Po odhodu nadškofa Rodeta so na različnih nivojih ugibali naslednika, pri čemer jim je uslužno in sugestivno pomagalo tako imenovano "dobro obveščeno novinarstvo". Zdi pa se, da je Vatikan drugače presojal položaj Cerkve na Slovenskem, da bi na njeno krmilo postavil moža vere in po meri človeka. Tega pa se očitno nekateri boje, saj bi imeli še vedno radi Cerkve, ki se pusti vpregati v dnevno-politične, medijske in nje nevedne posle. Imenovanje nadškofa Urana odpira novo poglavje Cerkve na Slovenskem. Za katoličane to pomeni preizkušnjo njihove verske zrelosti in sposobnosti. Ne gre več za preživeto držo proti, ki smo je bili navajeni iz komunističnega obdobja. Tranzicijski komunisti so v bivšem ordinariju Rodetu imeli lahek plen za besedno tolvadbo - medtem pa so v zakulisju uspešno opravljali svoje tranzicijske posle. Verni so bili sicer veseli, da jih je s

svoyo besedno držo potrjeval v katoliški kljubovalnosti in vsaj na zunaj kazal moč Cerkve, ki se ne da. Vrhovno vodstvo katoliške Cerkve pa je z zamenjavo v nadškofiji očitno dalo znamenje, da hoče spreminjanje v Cerkvi na Slovenskem. Uranovo imenovanje je jasno sporočilo, da je naloga Cerkve poglobljanje in pričevanje v veri, vse druge stvari so drugotnega pomena. Osebnost in družbeno življenje zdaj zahteva od katoličanov postavljanje alternativ v luči vere.

Jože Možina je v pogovoru z novim nadškofom mag. Uranom ob njegovem imenovanju izpostavil, da bo kot novi nadškof in metropolit imel težko nalogo glede na razdvojenost v škofiji, glede na neučinkovitost sinodalnih zaključkov in drugih notranjih problemov Cerkve na Slovenskem ter nerešenih zadev med Cerkvijo in državo. Novi nadškof tega ni zanikal, pač pa poudaril, da bomo z vero in pripravljenostjo na pogovor in sodelovanje morali skupaj reševati te zadeve. Cerkveni zgodovinar dr. Metod Benedik je imenovanje nadškofa Urana primerjal s izvolitvijo papeža Janeza XXIII. Lahko pa bi tudi rekli, da se je med nami pojavil David, ki ne

prihaja z oblastjo niti ne z učestvovanjem besede - čeprav ne smemo pozabiti, da je magister znanosti - predvsem pa ne z visokostjo in zaverovanostjo vase, ampak z vero in pogumom ter pripravljenostjo na sodelovanje z vsemi ljudmi dobre volje. Tako je ob imenovanju najbrž neprijetno predvsem vsem tistim, ki poslanstvo Cerkve vidijo na drugih temeljih. Dalje seveda vsem, ki so zaradi takih ali drugačnih razlogov povezani z lovkami bivšega sistema, predvsem da bi še naprej ohranjali privilegije in se ne bi bilo treba podrežati pravilom demokratične družbe. Tako lahko rečemo, da je z imenovanjem novega nadškofa sveti oče potrdil tudi voljo slovenskih volivcev po resničnih družbenih spremembah in Cerkvi pokazal smer, kako bo lahko največ prispevala k družbenemu razvoju. Ne z dopuščanjem osebe luč sveta in sol zemlje v lastnih vrstah, pač pa s prizadevanjem za to, da bi bili kristjani in še posebej posvečene osebe luč sveta in sol zemlje. Tako bo polagoma izginilo tudi umetno ustvarjeno politično nasprotje v naši družbi, ki ga vzdržujejo ravno tisti, ki ne marajo odprte, poštene in pravične družbe. Na globoki in iskreni veri ute-

S tiskovne konference 25. oktobra (foto T. Petelinšek, Družina)

meljeno krščanstvo je največje zagotovilo za presežanje nasprotij in ujetosti, v katero nas je tlačila totalitarna preteklost. Novi nadškof Alojz Uran je svoje delo stavil pod zavetje svojega prednika nadškofa Vovka. Ta je bil ravno za omenjeno udbovsko oblast, ki ima še danes razpete svoje mreže, trn v peti, ker je vztrajal v veri, zahteval dosledno pravičnost za vse in zato kritiziral zatiranje in preganjanje kristjanov in duhovnikov. Prav tako je nadškof Vovk izražal svojo žalost nad nekaterimi sodelavci v vrstah posvečenih oseb, ki so postali lahek plen udbovskih priti-

skov. Če je bilo tako odstopanje od vere morda človeško razumljivo v takratni stiski, je danes to s stališča vere moč razumeti le kot sodelovanje za osebni prestiž in privilegije. Posebno mladi pričakujejo od kristjanov in posvečenih oseb v Cerkvi zgled vere in pripravljenost za naporno dolgoletno in z nesebičnostjo zavzeto delo za blagor vseh v smislu Drugega vatikanskega cerkvenega zbora, ki je zapisal: "Veselite in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in kakorkoli prizadetih, je hkrati veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev. In ničesar

resnično človeškega ni, kar bi ne našlo odmeva v njihovih srcih." (Št. 1) Novi nadškof se zaveda bremena te naloge, a obenem ve, da le vera gore prestavlja, četudi so te gore včasih zelo trdovratne, kakršna so lahko le zakrknjena človeška srca. Kakor so zadnje volitve v družbi nakazale težko pot ustvarjanja pravičnosti, tako bo tudi delovanje Cerkve pod vodstvom novega nadškofa in metropolita katoličanom na Slovenskem pokazalo pota poglobljanja vere in le tako prinašalo upanje tako vernim kot nevernim te dežele.

Janez Juhant

Oskrunili cerkev na Jazbinah

Kakšna podlost!

Noči z minule nedelje na ponedeljek, se pravi v noči pred Vsemi svetimi, so "neznanci" oskrunili cerkvico na Jazbinah, tako da so zažgali vhodna vrata ter s satanističnimi gesli in kljukastimi križi pomazali cerkveni zid. Domačini so takoj skušali prebarvati bogoskrunska znamenja, a sledov požiga niso mogli takoj odstraniti. Gre gotovo za zelo resno in grobo žalitev verskih čustev in vernikov, nesramno norčevanje iz krščanskih simbolov. Zares srčno upamo, da bodo sile javnega reda in pregona končno le prišle na sled zlikovcem, ki že več let skrunijo krščanske simbole, cerkve in pokopališča (gl. Podgora, Štmauer, Kalvarija, Štandrež, Zdavščina, Šlovrenc, Vrh sv. Mihaela, Medeja itd.)! Gre namreč za več kot le skrunjenje krščanskih simbolov!

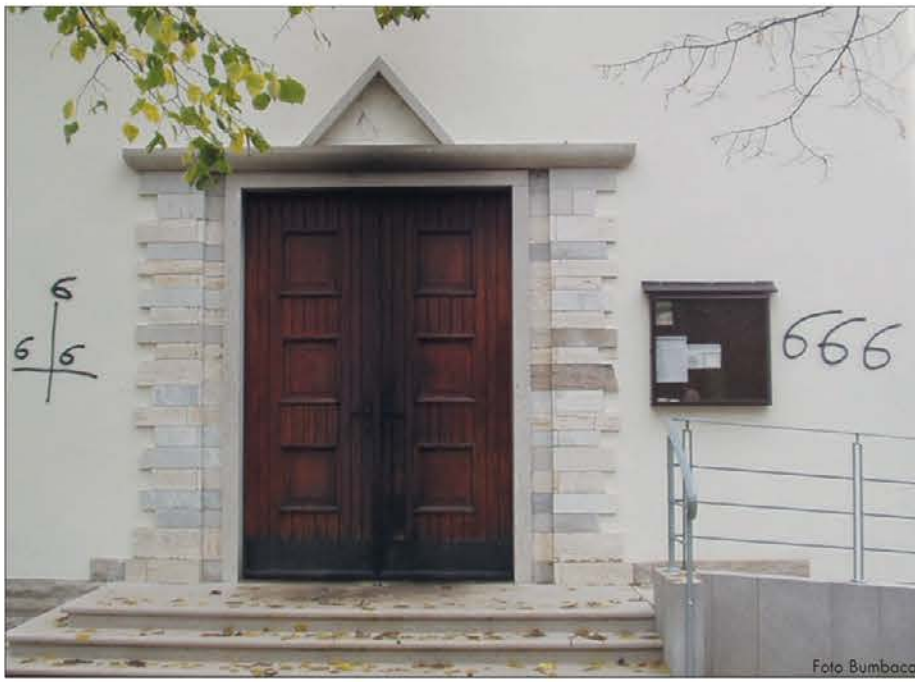

Foto Bumbacco

Poklon žrtvam pred petdesetimi leti

Od Podgore do Gonarsa

Červinjanu. O tem taborišču sta mi pripovedovali tudi mama in teta že leta prej. Za to taborišče sta izvedeli, ko sta se med vojno vozili s kolesi v Furlanijo iskat živeža in so jima o tem govorili tamkajšnji prebivalci.

Bilo je jeseni tistega leta, ko je bil Trst dokončno priključen Italiji, a nam, mulcem, članom podgorskega pevskega zbora, ni bilo veliko do tega. O tem dogodku smo kaj malo vedeli. Zanimala nas je predvsem priprava našega zbora na praznik Vseh svetih, ko smo nastopali v podgorski cerkvi in še na pokopališču. Med poletnimi počitnicami smo v glavnem zahajali v hribe z društvenimi izleti ali posamezno, naše najbolj priljubljene točke so bile Višarje ali Dolomiti, pa tudi gore kot Montaž, Kanin in Ponce. Slastno smo tudi prebrali knjige, ki nam jih je posojal podgorski župnik g. Špacapan, ali pa vse mohorjevke. Med temi se mi je najbolj zasedrala v spominu "Cvetje v viharju" Zore Piščanc. V tej knjigi avtorica opisuje med drugim življenje in dogajanja v taborišču slovenskih fantov in deklet v Gonarsu pri

Drzna misel je nam, štirim fantom, šinila v glavo. Kaj, ko bi šli v Gonars in si ogledali kraj in pokopališče, kjer je počivalo štiristo in več slovenskih fantov in deklet? In tako sta si Remigij in Karlo priskrbela "scooter" in se nekaj dni pred vahti prvič odpeljala v Gonars. Od samega

taborišča je ostal le nizek zid, ki je omejeval zunanji obseg ogromnega četverkotnika; v notranjosti je bila njiva, obdelana s koruzo, v glavnem pa precej zanemarjena. Pokopališče, namenjeno umrlim jetnikom, je ležalo v zakotnem kraju, tik ob glavnem pokopališču, tam, kjer je bila kasneje zanje zgrajena kostnica, vhod pa je bil skopen. Osuplo sva gledala žalostni prizor: nekaj cvetic je bilo postavljenih na gomila, trava nepokošena, sredi prostora pa je v nebo štrlel visok lesen kol, ostanek tega, kar je bil nekaj križ, prostor za odlaganje že posušenega cvetja in smeti celotnega pokopališča pa... tam. Odpravila sva se, precej razjarjena, naravnost na občino in zahtevala sprejem. Županu sva ogorčeno pojasnila, kdo da sva, za kaj sva prišla in da se kultura nekega naroda meri tudi po spoštovanju do umrlih, tem bolj, če so ti nedolžne žrtve; saj to, kar sva videla na pokopališču, ni imelo nič skupnega

s kulturo italijanskega naroda. Odgovor, ki sva ga prejela, je bil odziv velike zadrege zaradi najinega nepričakovane nastopa. "Na ministrstvu za obrambo v Rimu obstaja urad za tozadevne probleme." Naj se obrneva na ta urad! Na dan Vseh svetih smo Karlo, Franko, Ivo in Remigij vzeli v najem avto, se po prvi maši odpravili na pokopališče v Gonars in položili velik venec pod tisti samotni leseni kol. Prisotni so nas opazovali z radovednostjo, a tudi s spoštovanjem, ko smo se z velikim zanosom pomikali proti tistemu zakotnemu delu glavnega pokopališča. Trava je bila tedaj pokošena, gomila je bila tedaj očiščena in tam ni bilo več... smeti. Denar za najem avtomobila nam je dal g. Špacapan, venec pa je, brezplačno, pripravil Podgorec Just Bandelj, lastnik cvetličarne na Travniku v Gorici. Kasneje smo se še velikokrat peljali v Gonars, pevci in pevke skupaj, na pokopališče naših fantov in deklet. Tisti iz leta 1954 pa je bil naš prvi in neposredni stik z grozotami zadnje svetovne vojne.

Karlo, Ivo, Remigij

Prejeli smo

Kocbek in naši primorski duhovniki

Novi glas, katerega cenim in rad berem, je 30. septembra v številki 35 objavil članek pod naslovom: 'Čas je dal prav tako Kocbeku kot našim velikim primorskim duhovnikom!' Oglašam se, ker menim, da je trditev krivična tako do primorskih duhovnikov kot do Cerkve. Zakaj? Slovenski duhovniki so delali za narod iz lastne iniciative in bili pri tem zvesti tako Kristusovemu kot Cerkvenemu nauku. Kocbek pa je v okviru OF podpiral komunistično partijo in delal po njenem diktatu. Partizani so bili desna roka komunistične partije prav v vsem, tudi pri zločinih nad rojaki, ki so bili v veliki večini iz katoliških vrst! Sploh pa: ali je konec vojne Slovincem prinesel tako opevano svobodo? Ali nismo padli iz nacistične zaveske v najhujšo stalinistično strahovlado? To in nič drugega je dosegel Kocbek s svojim sodelovanjem pri komunistični revoluciji pod imenom OF, med tem ko so primorski duhovniki pogumno vztrajali taki, kot so vedno bili: zvesti Bogu, Cerkvi in svojemu narodu. Vprašam se tudi, ali je modro poudarjati, da je bila večina mladih deklet in fantov, ki so šli v partizane, kristjanov, saj so bili takrat vsi Slovenci kristjani. Vendar so ob takih poudarkih komunisti sposobni zvaliti zdaj krivdo za svoje zločine na katoličane! Lahko bodo rekli: "Saj komunistov ni bilo toliko, da bi sami mogli pobiti toliko tisočev!" Sicer pa imajo besedo primorski duhovniki, ki so na lastni koži uživali komunistično svobodo, v kateri se je končalo Kocbekovo sodelovanje in njegova OF! Naj še oni povedo svoje mnenje!

Stane Snog, Argentina

Kje so naši komunisti, k' so včasih bili?

Da je kriza vrednot danes očitna, o tem ni dvoma. Italijani zadevo večkrat sintetizirajo z ugotovitvijo, da "Non c'è piu' religione". A česa takega, kot smo slišali na seji občinskega sveta v Sovodnjah, si še do časa pred volitvami ne bi bilo mogoče niti sanjati. V sovodenjskem občinskem svetu ni več namreč komunistov oz. ni nobenega predstavnika stranke komunistične prenov. To je ugotovitev gospoda župana, ki jo je iznesel na zadnji seji občinskega sveta in kateri ni nihče izmed svetovalcev večine ugovarjal. Nečimernost nad nečimernost, skandal nad skandali. Kdo predstavlja sedaj interese tistih zgodovinskih komunističnih trdnjav v sovodenjski občini, kdo je sedaj njihov sogovornik. Si bo morda morala prevzeti to breme lista Združenji, potem ko je večina ravnala s komunisti, kot je Peter ravnal s Kristusom, ki ga je trikrat zatajil pred služkinjo? Morda je res to bodočnost komunistov, saj tako pri odločitvah o družbi Nes kot v stališčih, vezanih na socialne storitve (glej zadevo Šolski avtobus) je bila lista Združenji bližja tradicionalnim zahtevam komunistične prenov kot pa Združena levica. Ali pa bodo tudi tokrat komunisti, kot se je zgodilo na predvečer volitev, znali pokazati tisto veliko mero odpuščanja Združeni levici, potem ko se bo ta pred njimi potrkala na prsi, se bridko zjokala in skesala, enako kot je to storil Peter pred Kristusom? Ah, odpuščanje..., a ko gre na račun koristi tovarišev? (Podpis hranimo na uredništvu)